Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы Советы
КАРАРЫ

2018 елның 27 июле 168№

Татарстан Республикасы «Әлки муниципаль районы»
муниципаль берәмлек Уставы проекты турында

2003 елның 06 октябрендәге «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында»131-ФЗ номерлы Федераль закон, 2004 елның 28 июлендәге “Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында” 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә Әлки муниципаль районы Советы КАРАР ИТТЕ:

1. «Әлки муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Уставы проектын (1 нче кушымта) хупларга.
2. Устав проектын кушымта нигезендә беренче укылышта кабул итәргә.
3. Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы рәсми сайтында бастырырга:

-Татарстан Республикасы «Әлки муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Уставы проектын (1 нче кушымта);

- гражданнарның Татарстан Республикасы «Әлки муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Уставы проектына тәкъдимнәрен исәпкә алу һәм аның буенча гражданнарның фикер алышуда катнашу тәртибен (2 нче кушымта);
- Татарстан Республикасының «Әлки муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында» Әлки муниципаль районы Советы карары проекты буенча җәмәгать тыңлаулары уздыру тәртибен (3 нче кушымта);

4. 2018 елның 27 августында 14 сәгатьтә «Әлки район мәдәният йорты» муниципаль бюджет учреждениесе бинасында Татарстан Республикасы «Әлки муниципаль районы»муниципаль берәмлеге Уставы проекты буенча җәмәгать тыңлаулары үткәрергә.
5. Татарстан Республикасы «Әлки муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Уставы проекты буенча кергән тәкъдимнәрне исәпкә алу, гомумиләштерү һәм карау буенча эшче төркем төзергә:

1) Мамбетова Ирина Анатольевна - Чуаш Кичүе авыл җирлегеннән район Советы депутаты;
2) Яруллина Фәридә Госман кызы - Базарлы Матак авыл җирлеге Советы депутаты;
3) Минһаҗева Фәнүс Сәяп кызы - Каргалы авыл җирлеге советы депутаты;

6. Эшче төркемгә Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы Советы депутатлары һәм Татарстан Республикасы «Әлки муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Уставы проекты буенча гражданнарның тәкъдимнәрен өйрәнергә һәм гомумиләштерергә һәм Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы Советына карауга кертергә.
7. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуны, Әлки муниципаль районы Советының Законлылык, хокук тәртибе, муниципаль милек һәм җирле үзидарә мәсьәләләре буенча даими комиссиягә йөкләргә.

Совет Рәисе,
Әлки муниципаль районы Башлыгы: А.Ф.Никошин

Әлки муниципаль районы
Советының 2018 елның 27
июлендәге 168 номерлы
карарына 1 нче кушымта

Татарстан Республикасы
«Әлки муниципаль районы»
муниципаль берәмлеге Устав проекты

Базарлы Матак авылы

I. Бүлек ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

1 статья Муниципаль район һәм аның статусы

1. «Әлки муниципаль районы» муниципаль берәмлегенә 2005 елның 31 гыйнварындагы «Әлки муниципаль районы» муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында»гы 10-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә муниципаль район статусы бирелде.

2. Муниципаль берәмлекнең рәсми исеме - Татарстан Республикасының «Әлки муниципаль районы» (алга таба - текст буенча – район), кыскартылган исеме - «Әлки муниципаль районы».

2 статья Районның территориаль төзелеше

1. Район территориясе составына керә:

Аппак авыл җирлеге
Базарлы Матак авыл җирлеге
Борискино авыл җирлеге
Югары Колчура авыл җирлеге
Каргалы авыл җирлеге
Кошки авыл җирлеге
Түбән Әлки авыл җирлеге
Түбән Кәчи авыл җирлеге
Яңа Үргәагар авыл җирлеге
Салман авыл җирлеге
Иске Алпар авыл җирлеге
Иске Камка авыл җирлеге
Иске Матак авыл җирлеге
Иске Салман авыл җирлеге
Иске Карата авыл җирлеге
Иске Чаллы авыл җирлеге
Ташбилге авыл җирлеге
Чуаш Кичүе авыл җирлеге
Чуаш Борнае авыл җирлеге
Чиябаш авыл җирлеге
Юхмачы авыл җирлеге

2. Районның административ үзәге-Базарлы Матак авылы.

3. Район чикләре 2005 елның 31 гыйнварындагы «Әлки муниципаль районы» муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында»гы 10-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән.

4. Район чикләре районның җирле үзидарә органнары тарафыннан җирлекара характердагы җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү өчен шартлар тудыру кирәклеген исәпкә алып, шулай ук районның бөтен территориясендә күрсәтелгән федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән бирелгән аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән.

5. Район чикләрен үзгәртү, аны үзгәртеп кору Татарстан Республикасы законы белән законнарда билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

3 статья. Районның рәсми символлары

1. Районның тарихи, мәдәни һәм башка җирле традицияләрен һәм үзенчәлекләрен чагылдыручы рәсми символлары - байрагы һәм гербы бар.

2. Рәсми символларның тасвирламасы, аларны куллану тәртибе район Советы тарафыннан раслана торган байрак һәм герб турындагы Нигезләмәләр белән билгеләнә.

3. Район гербы сурәте район җирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларының мөһерләрендә, бланкларында һәм башка рәсми документларында,

район җирле үзидарә органнары биналарының фасадларында, район Советының утырышлар залында, район Башлыгының һәм район Башкарма комитеты җитәкчесенең эш кабинетларында урнаштырыла. Район гербын рәсми рәвештә яңадан бастыруның башка очраклары район Советы карары белән билгеләнә.

4. Районның рәсми символлары федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә дәүләт теркәвенә алынырга тиеш.

4 статья. Районда гражданнарның җирле үзидарәне гамәлгә ашыруга хокуклары

1. Районда җирле үзидарә Россия Федерациясе гражданнары тарафыннан җирле референдумнарда, муниципаль сайлауларда, турыдан-туры ихтыяр белдерүнең башка рәвешләре аша, шулай ук әлеге Уставта каралган сайлау һәм башка җирле үзидарә органнары аша гамәлгә ашырыла.

2. Гражданнар җенесенә, расасына, милләтенә, чыгышына, мөлкәти һәм вазыйфаи хәленә, диненә, инануларына, иҗтимагый берләшмәләргә каравына бәйсез рәвештә җирле үзидарәне турыдан-туры һәм үз вәкилләре аша гамәлгә ашыруга тигез хокукларга ия.

Даими яисә башлыча район территориясендә яшәүче чит ил гражданнары җирле үзидарәне гамәлгә ашырганда Россия Федерациясенең халыкара шартнамәләре һәм федераль законнар нигезендә хокукларга ия.

3.Районның һәр кешесе җирле үзидарә органнарына һәм район җирле үзидарәсенең вазыйфаи затларына турыдан-туры мөрәҗәгать итәргә, җирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында мәгълүмат алырга хокуклы.

4. Районның җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары һәркемгә аның хокукларына һәм ирекләренә турыдан-туры кагылучы документлар һәм материаллар белән танышу мөмкинлеген, шулай ук, әгәр законда башкасы каралмаган булса, гражданнар тарафыннан район җирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында башка тулы һәм ышанычлы мәгълүмат алу мөмкинлеген тәэмин итәргә бурычлы.

5. Районның җирле үзидарә органнары 2009 елның 9 февралендәге «Дәүләт органнары һәм җирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында мәгълүматтан файдалану мөмкинлеген тәэмин итү хакында»гы 8-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә массакүләм мәгълүмат чаралары аша һәм башка ысул белән халыкка районның һәм аның аерым территорияләренең үсешенең иң мөһим мәсьәләләре, гомуми файдаланудагы транспорт, торак-коммуналь хуҗалык эше, халыкка төрле хезмәтләр күрсәтүче социаль-мәдәни һәм башка учреждениеләр һәм хезмәтләр челтәрен үстерү, социаль ташламалар, җәмәгать тәртибен саклауның торышы һәм табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр турында халыкка даими рәвештә хәбәр итә.

6.Гражданнар, оешмалар, әгәр законнарга каршы килә, хокукларын һәм ирекләрен боза дип санаса, районның җирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларының карарларына, гамәлләренә (гамәл кылмавына) суд аша дәгъва бирергә хокуклы.

5 статья. Районның җирле үзидарә органнары структурасы

1. Районның җирле үзидарә органнары структурасына район Советы, район Башлыгы, район Башкарма комитеты, «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының Контроль-хисап палатасы» муниципаль казна учреждениесе, «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының Финанс-бюджет палатасы» муниципаль казна учреждениесе, «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының Мөлкәт һәм җир мөнәсәбәтләре палатасы» муниципаль казна учреждениесе, әлеге Устав нигезендә барлыкка килә торган башка җирле үзидарә органнары керә.

2. Районның җирле үзидарә органнары структурасын үзгәртү әлеге Уставка үзгәрешләр кертү юлы белән башкарыла.

6 статья. Муниципаль районның җирле әһәмияттәге мәсьәләләре

1. Районның җирле әһәмияттәге мәсьәләләренә керә:

1) муниципаль район бюджеты проектын төзү һәм карау, муниципаль район бюджетын раслау һәм үтәү, аның үтәлешен тикшереп тору, муниципаль район бюджеты үтәлеше турындагы хисапны төзү һәм раслау;

2) җирле салымнарны һәм җыемнарны билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгару;

3) районның муниципаль милкендәге мөлкәтне биләү, аннан файдалану һәм аның белән эш итү;

4) Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә җирлекләрне электр һәм газ белән тәэмин итүне оештыру;

5)муниципаль район чикләрендәге торак пунктлар чикләреннән тыш җирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеге, муниципаль район чикләрендәге торак пунктлар чикләреннән тыш җирле әһәмияттәге автомобиль юлларының сакланышында муниципаль контрольне гамәлгә ашыру,юл хәрәкәтен оештыру һәм аларда юл хәрәкәте куркынычсызлыгын тәэмин итү,шулай ук автомобиль юлларыннан файдалану һәм юл эшчәнлеген гамәлгә ашыру өлкәсендә Россия Федерациясе законнары нигезендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыру;

6) халыкка транспорт хезмәтләре күрсәтү өчен шартлар тудыру һәм җирлекләр арасында халыкка транспорт хезмәте күрсәтүне оештыру;

7) район территориясендә терроризм һәм экстремизмны профилактикалауда, шулай ук терроризм һәм экстремизм күренешләре нәтиҗәләрен минимальләштерүдә һәм (яки) юк итүдә катнашу;

8) милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгытуга, муниципаль район территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниятен үстерүгә юнәлтелгән чаралар эшләү һәм гамәлгә ашыру, аз санлы төп халыкның һәм башка милли азчылыкның хокукларын гамәлгә ашыру, мигрантларның социаль һәм мәдәни адаптациясен тәэмин итү, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалау;

9) район территориясендә гадәттән тыш хәлләрне кисәтүдә һәм бетерүдә катнашу;

10)муниципаль район территориясендә җәмәгать тәртибен саклауны муниципаль милиция тарафыннан оештыру;

11) районның административ участогында эшләү өчен полиция участок уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә бина бирү;

12) 2017 елның 1 гыйнварына кадәр полиция участок уполномоченные вазыйфасын биләп торучы хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына хезмәткәр тарафыннан күрсәтелгән вазыйфа буенча бурычларны үтәү чорында торак урыны бирү;

13) җирлекара характердагы әйләнә-тирә мохитне саклау чараларын оештыру;

14) муниципаль мәгариф оешмаларында төп гомуми белем бирү программалары буенча һәркем өчен мөмкин булган һәм түләүсез мәктәпкәчә, башлангыч гомуми, төп гомуми, урта гомуми (федераль дәүләт белем бирү стандартлары нигезендә төп гомуми белем бирү программаларын гамәлгә ашыруны финанс ягыннан тәэмин итү вәкаләтләреннән тыш) белем бирүне оештыру, муниципаль мәгариф оешмаларында балаларга өстәмә (финанс тәэминаты Россия Федерациясе субъекты дәүләт хакимияте органнары тарафыннан гамәлгә ашырыла торган балаларга өстәмә белем бирүдән тыш) белем бирүне оештыру, муниципаль мәгариф оешмаларында балаларны тоту, карау һәм тәрбияләү өчен шартлар тудыру, шулай ук үз вәкаләтләре чикләрендә балаларның ялын оештыру чараларын, шул исәптән аларның тормыш һәм сәламәтлеге куркынычсызлыгын тәэмин итү чараларын гамәлгә ашыру;

15) район территориясендә (Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан расланган территорияләр исемлегенә кертелгән федераль башкарма хакимият органы карамагындагы медицина оешмаларында медицина ярдәме белән

тәэмин ителгән аерым территорияләр халкын медицина-санитария белән тәэмин итү функцияләрен гамәлгә ашыра торган җирлек территорияләреннән тыш) гражданнарга түләүсез медицина ярдәме күрсәтүнең дәүләт гарантияләренең территориаль программасы нигезендә халыкка медицина ярдәме күрсәтү өчен шартлар тудыру;

16) тиешле муниципаль район территориясендә каты коммуналь калдыкларны туплау (шул исәптән аерым туплау), җыю, транспортировкалау, эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру, күмү эшчәнлеген оештыруда катнашу;

17) районны территориаль планлаштыру схемасын раслау, территорияне планлаштыру буенча районның территориаль планлаштыру схемасы нигезендә әзерләнгән документларны раслау, район территориясендә гамәлгә ашырыла торган шәһәр төзелеше эшчәнлеген тәэмин итүнең мәгълүмат системасын алып бару, муниципаль ихтыяҗлар өчен район чикләрендә җир кишәрлекләрен резервлау һәм алу, индивидуаль торак төзелеше яисә бакча йорты параметрларын планлаштырыла торган төзелеш турында хәбәрнамәдә күрсәтелгән белдерүнамәнең җир кишәрлегендә индивидуаль торак төзелеше объектын яки бакча йортын урнаштыру мөмкинлеге һәм билгеләнгән параметрлар буенча билгеләнгән параметрларга туры килүе, индивидуаль торак төзелеше яисә бакча йорты параметрларын планлаштырыла торган төзелеш турында хәбәрнамәдә күрсәтелгән белдерүнамәнең җир кишәрлегендә индивидуаль торак төзелеше объектын яки бакча йортын урнаштыру мөмкин булмавы һәм билгеләнгән параметрлар буенча билгеләнгән параметрларга туры килмәве, тиешле авылара территорияләрдә урнашкан җир кишәрлекләрендә төзелгән яки үзгәртеп корылган индивидуаль торак төзелеше яки бакча йортының шәхси торак төзелеше объектларын яки бакча йортларын төзегәндә яки реконструкцияләгәндә шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында закон таләпләренә туры килү-килмәве турында хәбәрнамәләр җибәрү, авылара территориядә урнашкан үзирекле корылманы Россия Федерациясе граждан законнары нигезендә сүтү, авылара территориядә урнашкан бинаны сүтү яки аны билгеләнгән таләпләргә туры китерү, максатчан билгеләнеше буенча кулланылмаган яки Россия Федерациясе законнарын бозып файдаланыла торган һәм авылара территориядә урнашкан җир кишәрлеген тартып алу турында карар кабул итү, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында каралган очракларда үз белдеге белән төзелгән корылманы сүтүне яисә аны билгеләнгән таләпләргә туры китерүне гамәлгә ашыру";

18)2006 елның 13 мартындагы «Реклама турында»гы 38-ФЗ номерлы федераль закон нигезендә реклама конструкцияләрен урнаштыру схемасын раслау, район территориясендә реклама конструкцияләрен урнаштыруга һәм эксплуатацияләүгә рөхсәт бирү, мондый рөхсәтләрне юкка чыгару, район территориясендә үз белдеге белән урнаштырылган реклама конструкцияләрен демонтажлау турында күрсәтмәләр бирү;

19) җирлекләрнең архив фондларын саклауны да кертеп, муниципаль архивны формалаштыру һәм тоту;

20) район территориясендә җирлекара җирләү урыннарын карап тоту, ритуаль хезмәтләр оештыру;

21) район составына керүче авыл җирлекләрен элемтә, җәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыру;

22) җирлекара китапханәләр тарафыннан халыкка китапханә хезмәте күрсәтүне оештыру, аларның китапханә фондларын туплау һәм саклауны тәэмин итү;

23) район составына керүче авыл җирлекләрен мәдәният оешмалары хезмәтләре һәм ял оештыру буенча хезмәтләр белән тәэмин итү өчен шартлар тудыру;

24) район составына керүче җирлекләрдә җирле традицион халык сәнгать иҗатын үстерү өчен шартлар тудыру;

24.1) муниципаль район милкендә булган мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни һәйкәлләрне) саклау, куллану һәм популярлаштыру, муниципаль район территориясендә урнашкан җирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни ядкәрләрне) саклау;

25) район составына керүче җирлекләрнең бюджет тәэмин ителеше дәрәҗәсен бюджет акчалары исәбенә тигезләү;

26) территориаль оборона һәм гражданнар оборонасы, халыкны һәм район территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру;

27) район территориясендә дәвалау-савыктыру урыннарын һәм җирле әһәмияттәге курортларны булдыру, үстерү һәм саклауны тәэмин итү, шулай ук җирле әһәмияттәге махсус сакланыла торган табигать территорияләреннән файдалану һәм аларны саклау өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыру;

28) район территориясендәге муниципаль предприятие һәм учреждениеләрне мобилизацион әзерләү чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру;

29) су объектларында халык куркынычсызлыгын тәэмин итү, аларның тормышын һәм сәламәтлеген саклау чараларын гамәлгә ашыру;

30) җирлекләрдә авыл хуҗалыгы җитештерүен үстерү өчен шартлар тудыру, авыл хуҗалыгы продукциясе, чимал һәм азык-төлек базарын киңәйтү, кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерүгә ярдәм итү, социаль юнәлештәге коммерциясез оешмаларга, хәйрия эшчәнлегенә, ирекләләр һәм волонтерлыкка ярдәм итү;

31) муниципаль район территориясендә физик тәрбия, мәктәп спорты һәм массакүләм спортны үстерү өчен шартлар тәэмин итү, муниципаль районның рәсми физик тәрбия-сәламәтләндерү һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру;

32) балалар һәм яшьләр белән эшләү буенча җирлекара характердагы чараларны оештыру һәм гамәлгә ашыру;

33) Россия Федерациясе су законнарында билгеләнгән чикләрдә су объектлары милекчесе вәкаләтләрен гамәлгә ашыру, шәхси һәм көнкүреш ихтыяҗлары өчен гомуми файдаланудагы су объектларыннан файдалану, гражданнарның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр буе полосаларына ирекле үтеп керүен тәэмин итү кагыйдәләрен билгеләү;

34) муниципаль урман контролен гамәлгә ашыру;

35) район ихтыяҗлары өчен ясалма җир кишәрлекләре булдыру өчен кирәкле эшләрне башкаруны тәэмин итү, федераль закон нигезендә ясалма җир участогы төзү турында килешү төзү хокукына ачык аукцион үткәрү;

36) район чикләрендә коррупциягә каршы тору чараларын гамәлгә ашыру;

37)адреслау объектларына адреслар бирү, адресларны үзгәртү, юкка чыгару, урам-юл челтәре элементларына (федераль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, төбәк әһәмиятендәге яки муниципальара әһәмияттәге автомобиль юлларыннан тыш), муниципаль районның авылара территориясе чикләрендә планлаштыру структурасы элементларына исемнәр бирү, мондый исемнәрне үзгәртү, юкка чыгару, дәүләт адреслау реестрында мәгълүмат урнаштыру;

38) муниципаль районның авылара территориясендә муниципаль җир контролен гамәлгә ашыру;

39) 2007 елның 24 июлендәге «Күчемсез милекнең дәүләт кадастры турында»гы 221-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә комплекслы кадастр эшләрен башкаруны оештыру һәм территория планы картасын раслау;

40) авыл җирлегендә яшәүче һәм аз керемле торак урыннарына мохтаҗ гражданнарны торак урыннары белән тәэмин итү, муниципаль торак фондын төзүне һәм карап тотуны оештыру, торак төзелеше өчен шартлар тудыру, муниципаль торак контролен гамәлгә ашыру, шулай ук җирле үзидарә органнарының торак законнары нигезендә башка вәкаләтләрен гамәлгә ашыру;

- күпфатирлы йорттагы фатир милекчеләренә капиталь ремонт фондын формалаштыру ысуллары, капиталь ремонт фондын формалаштыру ысулын сайлау тәртибе турында мәгълүмат бирү;

- күпфатирлы йортларда гомуми мөлкәткә капиталь ремонт ясауда кичектергесез ихтыяҗ туганда, җирле бюджет акчалары хисабына кире һәм (яки) кире кайтарылмый торган нигездә өстәмә ярдәм күрсәтү тәртибен һәм очрак исемлеген раслау;

- күпфатирлы йорттагы фатир милекчеләренә капиталь ремонт фондын булдыру ысулын сайлау турында карар кабул итмәү нәтиҗәләре турында мәгълүмат бирү, әгәр мондый карар элегрәк Россия Федерациясе Торак кодексының 170 статьясындагы 6 өлеше нигезендә кабул ителмәгән булса, капиталь ремонт фондын формалаштыру ысулын сайлау мәсьәләсен хәл итү өчен күпфатирлы йорттагы фатир милекчеләренең гомуми җыелышын җыю;

- милекчеләре капиталь ремонт фондын төзү ысулын сайлаган яисә алар сайлаган ысул гамәлгә ашырылмаган йортка карата капиталь ремонт фондын формалаштыру турында карар кабул итү, һәм мондый йорттагы фатир милекчеләренә кабул ителгән карар турында, шул исәптән системаны Россия Федерациясе Торак кодексының 170 статьясындагы 7 өлеше нигезендә кулланып, хәбәр итү;

- күпфатирлы йорттагы фатир милекчеләренә кабул ителгән карар турында хәбәр итеп, региональ капиталь ремонт программасы нигезендә шул исәптән, Россия Федерациясе Торак кодексының 189 статьясындагы 6 өлешендә каралган очракта системаны кулланып, капиталь ремонт үткәрү турында карар кабул итү.

2. «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә районның җирле үзидарә органнары район составына керүче аерым җирлекләрнең җирле үзидарә органнары белән җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча үз вәкаләтләренең бер өлешен Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә тиешле җирлекләр бюджетларына район бюджетыннан бирелә торган бюджетара трансфертлар исәбеннән җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча тапшыру турында килешүләр төзергә хокуклы. Килешүләр төзү тәртибе муниципаль берәмлек уставы һәм (яисә) муниципаль берәмлек вәкиллекле органының норматив хокукый актлары белән билгеләнә.

7 статья. Районның җирле әһәмияттәге мәсьәләләренә кертелмәгән мәсьәләләрне хәл итүгә район җирле үзидарә органнары хокуклары

1. Районның җирле үзидарә органнары хокукка ия:

1) муниципаль район музейларын булдыру;

2) опека һәм попечительлек эшчәнлеген тормышка ашыруда катнашу;

3) муниципаль район территориясендә җирле милли-мәдәни автономияләрнең хокукларын гамәлгә ашыруга бәйле эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;

4) Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә ярдәм күрсәтү һәм муниципаль район территориясендә милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыру;

5) 2008 елның 31 декабренә торышы буенча алар карамагында булган югары белем бирү муниципаль мәгариф оешмаларын гамәлгә куючы функцияләрен гамәлгә ашыру;

6) туризмны үстерү өчен шартлар тудыру;

7) кеше хокукларын тәэмин итүгә җәмәгать контролен һәм мәҗбүри тоту урыннарында булган затларга ярдәм күрсәтүне гамәлгә ашыручы иҗтимагый күзәтчелек комиссияләренә ярдәм күрсәтү;

8)1995 елның 24 ноябрендәге «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында"гы 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә инвалидларның иҗтимагый берләшмәләренә, шулай ук Гомумроссия инвалидлар иҗтимагый берләшмәләре тарафыннан оештырылган оешмаларга ярдәм күрсәтү;

9) «Кан һәм аның компонентлары донорлыгы турында»гы Федераль законда каралган чараларны гамәлгә ашыру;

10) Авылара территориядә урнашкан торак пунктта нотариус булмаган очракта, законнарда каралган нотариаль гамәлләр кылу;

11) оешмалар тарафыннан хезмәт күрсәтү шартларының сыйфатын бәйсез бәяләүне оештыру өчен федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә һәм шартларда шартлар тудыру, шулай ук ведомство буйсынуындагы оешма җитәкчеләре эшчәнлеген бәяләгәндә оешмалар тарафыннан хезмәт күрсәтү шартлары сыйфатын бәйсез бәяләү нәтиҗәләрен куллану һәм оешмаларга хезмәт күрсәтү шартларының сыйфатын бәйсез бәяләү нәтиҗәләре буенча ачыкланган җитешсезлекләрне бетерү буенча федераль законнар нигезендә чаралар кабул ителүне тикшереп тору;

12) "Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында"гы Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә чараларны гамәлгә ашыру;

13)инвалидларның, сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән затларның физик культурасын һәм спортын үстерүгә, адаптацияләнгән физик тәрбиягә һәм спортка ярдәм күрсәтү;

14) 1992 елның 7 февралендәге "Кулланучылар хокукларын яклау турында"гы 2300-I номерлы Россия Федерациясе Законында каралган кулланучылар хокукларын яклау чараларын гамәлгә ашыру.

2. Муниципаль районның җирле үзидарә органнары әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләрне хәл итәргә, федераль законнарда каралган булса, башка дәүләт вәкаләтләрен (131-ФЗ номерлы Федераль законның 19 статьясы нигезендә аларга тапшырылмаган) гамәлгә ашыруда катнашырга, шулай ук башка муниципаль берәмлекләрнең җирле үзидарә органнары, дәүләт хакимияте органнары компетенциясенә кермәгән һәм федераль законнар һәм Россия Федерациясе субъектлары законнары белән үз компетенцияләреннән төшереп калдырылмаган башка мәсьәләләрне, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан бирелгән бюджетара трансфертлардан һәм түләүләрнең өстәмә нормативлары буенча салым керемнәреннән тыш, җирле бюджет керемнәре исәбенә хәл итәргә хокуклы.

8 статья. Районның авыл җирлекләре территорияләрендә район җирле үзидарә органнары хәл итә торган районның җирле әһәмияттәге башка мәсьәләләре

Районның авыл җирлекләре территорияләрендә район җирле үзидарә органнары хәл итә торган районның җирле әһәмияттәге башка мәсьәләләргә түбәндәгеләр керә:

1) район составына керүче авыл җирлекләре чикләрендә (алга таба - авыл җирлекләре), Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә электр, җылылык, газ белән тәэмин итүне оештыру;

2) парковкалар (парковка урыннары) эшчәнлеген тәэмин итү, җирлекнең торак пунктлары чикләрендә җирле әһәмияттәге автомобиль юлларының сакланышына муниципаль контрольне гамәлгә ашыру, юл хәрәкәтен оештыру, шулай ук автомобиль юлларыннан файдалану һәм юл эшчәнлеген Россия Федерациясе законнары нигезендә гамәлгә ашыру өлкәсендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыру;

3) җирлектә яшәүче һәм аз керемле гражданнарны торак урыннарына мохтаҗ гражданнарны торак урыннары белән тәэмин итү, муниципаль торак фондын төзүне һәм карап тотуны оештыру, торак төзелеше өчен шартлар тудыру, муниципаль торак контролен гамәлгә ашыру, шулай ук җирле үзидарә органнарының торак законнары нигезендә башка вәкаләтләрен гамәлгә ашыру;

4)халыкка авыл җирлекләре чикләрендә транспорт хезмәтләре күрсәтү өчен шартлар тудыру һәм транспорт хезмәте күрсәтүне оештыру;

5) авыл җирлекләре чикләрендә терроризм һәм экстремизмны профилактикалауда, шулай ук терроризм һәм экстремизм күренеше нәтиҗәләрен минимальләштерүдә һәм (яки) бетерүдә катнашу;

6) авыл җирлекләре чикләрендә гадәттән тыш хәлләрне кисәтү һәм бетерүдә катнашу;

7) халыкка китапханә хезмәте күрсәтүне оештыру, авыл җирлекләре китапханәләренең китапханә фондларын комплектлау һәм сакланышын тәэмин итү;

8) авыл җирлекләре милкендәге мәдәни мирас объектларын (тарих һәм мәдәният ядкарьләрен) саклап калу, алардан файдалану һәм аларны популярлаштыру, авыл җирлекләре территориясендә урнашкан җирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объектларын (тарих һәм мәдәният ядкарьләрен) саклау;

9) авыл җирлекләрендә җирле традицион халык сәнгать иҗатын үстерү өчен шартлар тудыру, халык сәнгать һөнәрләрен саклап калуда, торгызуда һәм үстерүдә катнашу;

10) авыл җирлекләренең торак пунктлары чикләрендә урнашкан авыл җирлекләре урманнарыннан, махсус сакланылучы табигый территорияле урманнардан файдалану, аларны саклау, яклау, торгызу;

11) җирлекнең генераль планнарын, җирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләрен, җирлекнең генераль планнары нигезендә әзерләнгән территорияне планлаштыру документларын раслау, төзелешкә (Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында, башка федераль законнарда каралган очраклардан тыш), төзелешне гамәлгә ашырганда объектларны файдалануга тапшыру, җирлек территориясендә урнашкан капиталь төзелеш объектларын реконструкцияләүгә рөхсәтнамә бирү, җирлекләрне шәһәр төзелешен проектлауның җирле нормативларын раслау, җирләрне резервлау һәм җирлек чикләрендә муниципаль ихтыяҗлар өчен җир кишәрлекләрен тартып алу, җирлек чикләрендә муниципаль җир контролен гамәлгә ашыру, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында каралган очракларда биналарны, корылмаларны карауны һәм мондый карау барышында ачыкланган хокук бозуларны бетерү турында тәкъдимнәр бирү, планлаштырыла торган төзелеш турында хәбәрнамәдә күрсәтелгән белешмәләрнең туры килүе яисә индивидуаль торак төзелеше объектын яисә бакча йортын реконструкцияләү, индивидуаль торак төзелеше яисә бакча йорты параметрлары билгеләнгән параметрлар буенча җир кишәрлегендә индивидуаль торак төзелеше объектын, бакча йортын урнаштыруның мөмкин булуы турында хәбәрнамә (алга таба - планлаштырылган төзелеш турында хәбәрнамә), индивидуаль торак төзелеше объектының яисә бакча йортының планлаштырылган параметрларының билгеләнгән параметрларга туры килмәве һәм (яисә) җир кишәрлегендә индивидуаль торак төзелеше объектын яисә йортын урнаштыруның рөхсәт ителмәве турында хәбәрнамә, төзелгән яисә реконструкцияләнгән индивидуаль торак төзелеше яисә бакча йорты объектлары җирлек территориясендә урнашкан җир кишәрлекләрендә индивидуаль торак төзелеше объектларын яисә бакча йортларын төзегәндә яисә реконструкцияләгәндә шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында законнар таләпләренә туры килү-килмәү турында хәбәрнамә җибәрү, Россия Федерациясе гражданлык законнары нигезендә ирекле корылманы җимерү турында карар, үзбелдекле төзелешне җимерү яки аны рөхсәт ителгән төзелешнең җирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре, территорияне планлаштыру буенча документлар яисә федераль законнарда

билгеләнгән капиталь төзелеш объектлары параметрларына мәҗбүри таләпләр белән билгеләнгән чикле параметрларына туры китерү, капиталь төзелеш объектларын реконструкцияләү(алга таба шулай ук - билгеләнгән таләпләргә туры китерү) турында карар, максатчан билгеләнеш буенча файдаланылмый торган яисә Россия Федерациясе законнарын бозып файдаланыла торган җир кишәрлеген тартып алу турында карар кабул итү, үз белдеге белән төзелгән корылманы җимерү яисә аны Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында каралган очракларда билгеләнгән таләпләргә туры китерү;

12) территориаль оборона һәм гражданнар оборонасы, халыкны һәм авыл җирлекләрен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру;

13) авыл җирлекләре территориясендә авария-коткару хезмәтләрен һәм (яки) авария-коткару формированиеләрен төзү, карап тоту һәм аларның эшчәнлеген оештыру;

14) су объектларында кешеләрнең куркынычсызлыгын тәэмин итү, аларның тормышын һәм сәламәтлеген саклау чараларын гамәлгә ашыру;

15) авыл җирлекләре территориясендә дәвалау-савыктыру урыннарын һәм җирле әһәмияттәге курортларны булдыру, үстерү һәм саклауны тәэмин итү, шулай ук җирле әһәмияттәге махсус сакланыла торган табигый территорияләрдән файдалану һәм аларны саклау өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыру;

16) Россия Федерациясенең су законнары белән билгеләнгән чикләрдә, су объектлары милекчесе вәкаләтләрен гамәлгә ашыру, халыкка аларны куллануга чикләүләр турында хәбәр итү;

17) муниципаль урман контролен гамәлгә ашыру;

18) участок полициясе уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә җирлекнең хезмәт күрсәтә торган административ участогында эшләү өчен бина бирү;

19) 2017 елның 1 гыйнварына кадәр полиция участок уполномоченные вазыйфасын биләп торучы хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына хезмәткәр тарафыннан күрсәтелгән вазыйфа буенча бурычларны үтәү чорына торак белән тәэмин итү;

21) 1996 елның 12 гыйнварындагы «Коммерциясез оешмалар турында»гы 7-ФЗ номерлы Федераль законның 31.1 һәм 31.3 статьяларында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә социаль юнәлешле коммерциясез оешмаларга ярдәм күрсәтү;

20)2011 елның 19 июлендәге «Федераль милектәге су объектларында төзелгән ясалма җир кишәрлекләре турында һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү хакында»гы 246-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә авыл җирлеге ихтыяҗлары өчен ясалма җир кишәрлекләре булдыру өчен кирәкле эшләрне башкаруны тәэмин итү, ясалма җир кишәрлеге төзү турында шартнамә төзү хокукына ачык аукцион уздыру;

22) авыл җирлекләре чикләрендә коррупциягә каршы көрәш чараларын гамәлгә ашыру;

23)2007 елның 24 июлендәге «Күчемсез милекнең дәүләт кадастры турында»гы 221-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә комплекслы кадастр эшләрен башкаруда катнашу.

24) җылылык белән тәэмин итүнең бәя зоналарында җылылык белән тәэмин итүче бердәм оешма тарафыннан җылылык белән тәэмин итү объектларын төзү, реконструкцияләү һәм (яки) модернизацияләү буенча, җылылык белән тәэмин итү системасының ышанычлылыгын һәм энергетика нәтиҗәлелеген үстерү өчен кирәкле һәм «Җылылык белән тәэмин итү турында»гы Федераль законда билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә җылылык белән тәэмин итү схемасында билгеләнгән чараларны гамәлгә ашыру.

9 статья. Районның җирле үзидарә органнарына аерым дәүләт вәкаләтләрен бирү

1. Районның җирле үзидарә органнарына аерым дәүләт вәкаләтләрен бирү федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән гамәлгә ашырыла.

2. Районның җирле үзидарә органнары федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнгән тәртиптә әлеге максатларга бүлеп бирелгән матди ресурслар һәм финанс чаралары чикләрендә тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен җаваплы.

3. Тапшырылган вәкаләтләрне гамәлгә ашыру дәүләт контролендә. Районның җирле үзидарә органнары тарафыннан аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тикшереп тору шартлары һәм тәртибе федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнә. Район Советы үз вәкаләтләре чикләрендә аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен җирле үзидарә органнары карамагындагы матди ресурслардан һәм финанс чараларыннан өстәмә файдалану очракларын һәм тәртибен билгеләргә хокуклы.

10 статья. Районның муниципальара хезмәттәшлек итүдә катнашуы

Районның муниципальара хезмәттәшлектә катнашуы җирле үзидарә турында федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

11 статья. Районның җирле үзидарә органнарының дәүләт хакимияте органнары белән үзара мөнәсәбәтләре

Районның җирле үзидарә органнарының дәүләт хакимияте органнары белән үзара хезмәттәшлеге түбәндәге юллар белән гамәлгә ашырыла:

1) районның социаль-икътисадый үсешенә юнәлдерелгән дәүләт программаларын гамәлгә ашыруда район җирле үзидарә органнарының катнашуы;

2) район җирле үзидарә органнары һәм дәүләт хакимияте органнары арасында шартнамәләр (килешүләр) төзү;

3) даими яисә вакытлыча координация, консультация, киңәш бирү һәм башка эш органнары булдыру;

4) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында район Советының закон чыгару инициативасы;

5) законнарда билгеләнгән башка хезмәттәшлек формалары.

12 статья. Муниципаль хезмәтне хокукый җайга салу

Районда муниципаль хезмәтне хокукый җайга салу, муниципаль хезмәт вазыйфаларына таләпләрне, муниципаль хезмәткәрнең статусын билгеләү, муниципаль хезмәт үтү шартларын һәм тәртибен дә кертеп, 2007 елның 2 мартындагы «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында»гы 25-ФЗ номерлы Федераль закон, 2013 елның 25 июнендәге «Муниципаль хезмәт турында»гы 50-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы кодексы, район Советы һәм районның башка муниципаль хокукый актлары белән расланган Муниципаль хезмәт турындагы Нигезләмә белән гамәлгә ашырыла.

II бүлек. ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕ ГАМӘЛГӘ АШЫРУДА ХАЛЫКНЫҢ ТУРЫДАН-ТУРЫ КАТНАШУ ФОРМАЛАРЫ ҺӘМ ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕ ГАМӘЛГӘ АШЫРУДА ХАЛЫКНЫҢ КАТНАШУЫ

13 статья. Җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда халыкның турыдан-туры катнашуы

Район халкы җирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыруда түбәндәге формаларда катнаша:

1) җирле референдум;
2) муниципаль сайлаулар;

3) районның чикләрен үзгәртү һәм үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү;

4) гражданнарның хокукый иҗади инициативасы;

5) территориаль иҗтимагый үзидарә;

6) җәмәгать тыңлаулары, иҗтимагый фикер алышулар;

7) гражданнар җыелышы;

8) гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы);

9) гражданнардан сораштыру;

10) җирле әһәмияттәге иң мөһим мәсьәләләр буенча халыкның фикер алышуы;

11) җирле үзидарә органнарына гражданнар мөрәҗәгате;

12) Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга, Татарстан Республикасы Конституциясенә һәм Татарстан Республикасы законнарына каршы килми торган башка формалар.

14 статья. Җирле референдум

1. Җирле референдум федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә район халкы тарафыннан турыдан-туры җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү максатларында үткәрелә.

2. Район территориясендә җирле референдум 2002 елның 12 июнендәге «Россия Федерациясе гражданнарының сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында»гы 67-ФЗ номерлы Федераль закон һәм 2004 елның 24 мартындагы «Җирле референдум турында»гы 23-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән тәртиптә, 2003 елның 6 октябрендәге «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган үзенчәлекләрне исәпкә алып үткәрелә.

3.Җирле референдумда яшәү урыны район чикләрендә урнашкан Россия Федерациясе гражданнары катнашырга хокуклы. Россия Федерациясенең халыкара шартнамәләре нигезендә һәм законда билгеләнгән тәртиптә район территориясендә даими яшәүче чит ил гражданнары җирле референдумда Россия Федерациясе гражданнары кебек үк катнашалар.

4. Җирле референдумны билгеләү турындагы карар район Советы тарафыннан түбәндәгеләр инициативасы буенча кабул ителә:

1) җирле референдумда катнашу хокукына ия гражданнар;

2) Уставларында сайлауларда һәм (яисә) референдумнарда катнашу каралган һәм федераль законда билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда теркәлгән сайлау берләшмәсе, башка иҗтимагый берләшмә;

3)Район Советы һәм район Башкарма комитеты җитәкчесенең уртак тәкъдиме.

5. Гражданнар, сайлау берләшмәләре, башка иҗтимагый берләшмәләр инициативасы буенча җирле референдум билгеләү шарты булып, бу инициативага ярдәм йөзеннән саны район территориясендә теркәлгән референдумда катнашучылар санының биш процентын тәшкил иткән, әмма 25 имзадан ким булмаган имза җыю тора.

6. Район Советы һәм район Башкарма комитеты җитәкчесе тарафыннан тәкъдим ителгән референдум уздыру инициативасы район Советы карары һәм Башкарма комитет җитәкчесе карары белән рәсмиләштерелә. Күрсәтелгән инициативаны тәкъдим итү тәртибе район Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

7.Район Советы район Советына җирле референдум билгеләнә торган документлар кергән көннән алып 30 көн эчендә җирле референдумны билгели.

8. Референдумда тавыш бирүне уздыру датасы (ләкин 90 көннән дә артык түгел) билгеләнгән тавыш бирү көненә кадәр 25 көннән дә соңга калмыйча, район Советы карары белән дәүләт хакимияте органнарына яисә җирле үзидарә органнарына билгеләнгән сайлауларда тавыш бирү көне, я башка

билгеләнгән референдумда тавыш бирү көне белән берләштерү максатларында күчерелергә мөмкин.

9. Референдум билгеләү, шулай ук референдумда тавыш бирү көнен күчерү турындагы карар әлеге статьяның 8 пункты нигезендә массакүләм мәгълүмат чараларында рәсми рәвештә кабул ителгән көннән биш көннән дә соңга калмыйча басылып чыгарга тиеш.

10. Җирле референдумда кабул ителгән тавыш бирү нәтиҗәләре рәсми рәвештә бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

11. Җирле референдумда кабул ителгән карар район территориясендә мәҗбүри үтәлергә тиеш һәм дәүләт хакимиятенең нинди дә булса органнары, аларның вазыйфаи затлары яки җирле үзидарә органнары тарафыннан раслануга мохтаҗ түгел.

12. Районның җирле үзидарә органнары җирле референдумда кабул ителгән карарның әлеге Уставта билгеләнгән вәкаләтләрне чикләү нигезендә үтәлешен тәэмин итәләр.

13. Җирле референдум үткәрү, шулай ук җирле референдумда кабул ителгән карарга федераль законнар нигезендә гражданнар, җирле үзидарә органнары, прокурор, федераль закон белән вәкаләтле дәүләт хакимияте органнары тарафыннан суд тәртибендә шикаять бирелергә мөмкин.

15 статья. Муниципаль сайлаулар

Муниципаль берәмлек территориясендә муниципаль сайлаулар 2007 елның 7 маендагы 21-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Сайлау кодексы нигезендә үткәрелә.

16 статья. Районның чикләрен үзгәртү һәм үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү

1.Районның чикләрен үзгәртү һәм үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү халыкның районның күрсәтелгән чикләрен үзгәртүгә, үзгәртеп коруга ризалыгын алу максатыннан үткәрелә.

2. Районның чикләрен үзгәртү һәм үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү районның бөтен территориясендә яисә территориясе өлешендә 2003 елның 6 октябрендәге «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән очракларда үткәрелә.

3. Районның чикләрен үзгәртү, районны үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү район Советы тарафыннан билгеләнә һәм 2002 елның 12 июнендәге «Россия Федерациясе гражданнарының сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» гы 67-ФЗ номерлы Федераль закон һәм 2004 елның 24 мартындагы «Җирле референдум турында»гы 23-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән тәртиптә, 2003 елның 6 октябрендәге «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган үзенчәлекләрне исәпкә алып үткәрелә.

4. Район чикләрен үзгәртү, районны үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү, әгәр анда сайлау хокукына ия район яки район өлеше халкының яртысыннан күбрәге катнашса, узган дип санала. Район чикләрен үзгәртү, районны үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүдә катнашкан район яки район өлеше халкының яртысыннан күбрәге күрсәтелгән үзгәреш өчен тавыш бирсә, халыкның ризалыгы алынган дип санала.

5. Район чикләрен үзгәртү, районны үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү нәтиҗәләре һәм кабул ителгән карарлар рәсми рәвештә бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

17 статья. Гражданнарның хокукый иҗади инициативасы

1.Район гражданнары хокукый иҗади инициатива белән әлеге Устав һәм район Советының норматив хокукый акты белән билгеләнгән тәртиптә чыгыш ясарга хокуклы.

2. Хокукый иҗади инициатива белән сайлау хокукына ия район халкы санының 1 проценты күләмендәге гражданнар төркеме чыгарга мөмкин.

3. Хокукый иҗади инициативаны гамәлгә ашыру максатларында район халкы хокуклы:

- Хокукый иҗади инициатива буенча фикер алышу һәм тәкъдим итү өчен яшәү (эш) урынында гражданнар җыелышларын һәм башка күмәк чаралар оештырырга һәм үткәрергә;

- хокукый иҗади инициатива күрсәтүне хуплап имзалар җыю буенча инициатив төркемнәр төзергә;

- законнарга каршы килми торган ысуллар белән хокукый иҗади инициатива күрсәтүне хуплауга районыбызда яшәүчеләрнең имзаларын җыярга һәм агитация алып барырга.

4. Районның җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары район халкына хокукый иҗади инициативаны тормышка ашыруда ярдәм итәргә бурычлы.

5. Гражданнарның хокукый иҗади инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль норматив хокукый акт проекты, ачык утырышта район Советы, район Башлыгы яки район Башкарма комитеты җитәкчесе тарафыннан, әлеге Устав белән билгеләнгән компетенцияләре нигезендә, аны керткән көннән алып өч ай эчендә мәҗбүри каралырга тиеш.

6. Гражданнарның хокукый иҗади инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль норматив хокукый акт проектын карау процедурасы, район Советы регламенты, район Башлыгының, район Башкарма комитетының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

18 статья. Территориаль иҗтимагый үзидарә

1. Территориаль иҗтимагый үзидарә турыдан-туры халык тарафыннан гражданнар җыелышлары һәм конференцияләре үткәрү юлы белән, шулай ук территориаль иҗтимагый үзидарә органнарын булдыру юлы белән гамәлгә ашырыла.

2. Территориаль иҗтимагый үзидарә гражданнар яшәешенең түбәндәге территорияләре чикләрендә гамәлгә ашырыла ала: күп фатирлы торак йорт подъезды; күп фатирлы торак йорт; торак йортлар төркеме; торак микрорайон; авыл җирлеге булмаган авыл торак пункты; муниципаль район чикләрендә гражданнарның башка яшәү территорияләре.

3. Территориаль иҗтимагый үзидарә гамәлгә ашырыла торган территориянең чикләре, шушы территориядә яшәүче халык тәкъдиме буенча Әлки муниципаль районы Советы тарафыннан расланган территориаль иҗтимагый үзидарә турындагы Нигезләмәдә күрсәтелгән тәртиптә билгеләнә.

4. Территориаль иҗтимагый үзидарә аның Уставы нигезендә юридик зат була ала һәм коммерциясез оешманың оештыру-хокукый формасында дәүләт теркәве узарга тиеш.

5. Территориаль иҗтимагый үзидарә Уставында билгеләнә:

1) гамәлгә ашырыла торган территория;

2) территориаль иҗтимагый үзидарә эшчәнлегенең максатлары, бурычлары, формалары һәм төп юнәлешләре;

3) территориаль иҗтимагый үзидарә органнарының вәкаләтләрен формалаштыру, туктату, хокуклары һәм бурычлары, вәкаләтләре вакыты;

4) карарлар кабул итү тәртибе;

5) мөлкәт сатып алу тәртибе, шулай ук күрсәтелгән мөлкәттән һәм финанс чараларыннан файдалану һәм эш итү тәртибе;

6) территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруны туктату тәртибе.

6. Территориаль иҗтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар җыелышы, әгәр анда тиешле территориядә

яшәүче унaлты яшькә җиткәннәрнең өчтән береннән дә ким булмаган өлеше катнашса, хокуклы дип санала.

Территориаль иҗтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар конференциясе, әгәр анда тиешле территориядәге уналты яшькә җиткән яшәүчеләрнең өчтән берен тәшкил итүче гражданнар җыелышларында сайланган делегатларның кимендә өчтән икесе катнашса, хокуклы дип санала.

7. Территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыручы гражданнар җыелышының, конференцияләренең аерым вәкаләтләренә керә:

1) территориаль иҗтимагый үзидарә органнары структурасын билгеләү;

2) Территориаль иҗтимагый үзидарә уставын кабул итү, аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү;

3) территориаль иҗтимагый үзидарә органнарын сайлау;

4) территориаль иҗтимагый үзидарә эшчәнлегенең төп юнәлешләрен билгеләү;

5) территориаль иҗтимагый үзидарәнең керемнәре һәм чыгымнары сметасын һәм аның үтәлеше турындагы хисапны раслау;

6) территориаль иҗтимагый үзидарә органнары эшчәнлеге турындагы хисапларны карау һәм раслау.

8. Территориаль иҗтимагый үзидарә органнары:

1) тиешле территориядә яшәүче халык мәнфәгатьләрен тәкъдим итәләр;

2) гражданнарның җыелышлары һәм конференцияләрендә кабул ителгән карарларның үтәлешен тәэмин итәләр;

3) территорияне карап тоту, төзекләндерү буенча хуҗалык эшчәнлеген, тиешле территориядә яшәүче гражданнарның социаль-көнкүреш ихтыяҗларын канәгатьләндерүгә юнәлдерелгән башка хуҗалык эшчәнлеген, күрсәтелгән гражданнар акчалары исәбеннән дә, район Башкарма комитеты белән килешү нигезендә район бюджеты акчаларын кулланып та башкара алалар;

4) җирле үзидарә органнарына күрсәтелгән актларны кабул итү органнар һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары компетенциясенә кертелгән, мәҗбүри тикшерелергә тиешле муниципаль норматив хокукый актлар проектларын кертергә хокуклы.

9. Территориаль иҗтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру тәртибе, җирле бюджеттан кирәкле акчалар бүлеп бирү шартлары һәм тәртибе әлеге Устав һәм район Советының норматив хокукый актлары белән билгеләнә.

19 статья. Территориаль иҗтимагый үзидарәне оештыру тәртибе

1. Территориаль иҗтимагый үзидарә булдыру максатларында район халкы, җирле үзидарә органнары инициативасы белән территориаль иҗтимагый үзидарә уставы проектын эшләүне гамәлгә ашыручы һәм территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру күздә тотылучы территориядә яшәүче гражданнар җыелышын оештыручы инициатив төркем төзелә.

2. Гражданнар җыелышы район территориясендә территориаль иҗтимагый үзидарә оештыру турында карар һәм аның уставын кабул итә, шулай ук территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү белән бәйле мәсьәләләр буенча район Советында гражданнар җыелышын тәкъдим итәргә вәкаләтле вәкилне (вәкилләрен) билгели.

3. Территориаль иҗтимагый үзидарә район Советы тарафыннан территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәгән мизгелдән гамәлгә куелган дип санала.

20 статья. Территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү тәртибе

1. Территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү өчен гражданнар җыелышының вәкаләтле вәкиле (вәкаләтле вәкилләре)тарафыннан район Башлыгына тапшырыла:

1) территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү турында гражданнар җыелышының барлык вәкаләтле вәкилләре тарафыннан имзаланган гариза;

2) вәкаләтле вәкилләрнең һәркайсының фамилиясе, исеме, атасының исеме, туу датасы, паспортының яисә граждан паспортын алмаштыручы документының сериясе, номеры һәм бирү датасы, яшәү урыны адресы күрсәтелеп, территориаль иҗтимагый үзидарә төзү турында карар кабул ителгән гражданнар җыелышы беркетмәсе;

3) территориаль иҗтимагый үзидарә уставының ике нөсхәсе.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендә билгеләнгән документлардан тыш, башка документларны тапшыру турындагы таләпләр рөхсәт ителми.

Вәкаләтле вәкилгә, алынган документлар исемлеге һәм аларны алу датасын күрсәтелгән алу кәгазе бирелә.

3. Район Башлыгы территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү турындагы документлар кергән көннән алып ике атна эчендә уставны теркәү яисә аны теркәүдән баш тарту турында район Советы карары проектын алдан карауны һәм әзерләүне оештыра.

4. Гражданнар җыелышының вәкаләтле вәкилләре территориаль иҗтимагый үзидарә уставын алдан караганда һәм район Советы утырышында киңәш бирү тавышы хокукы белән катнашырга хокуклы.

5. Район Советы әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән документларны район Башлыгы алган көннән алып 30 көн эчендә территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү яисә аны теркәүдән баш тарту турында карар кабул итә. Уставны теркәүдән баш тарту мотивлаштырылган булырга тиеш.

6. Территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәүдән баш тарту өчен нигез булып территориаль иҗтимагый үзидарә уставы нормаларының Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга, Татарстан Республикасы Конституциясенә һәм Татарстан Республикасы законнарына, әлеге Уставка, башка муниципаль норматив хокукый актларга каршы килүе тора.

7. Территориаль иҗтимагый үзидарәне төзүнең максатка ярашсызлыгы мотивы буенча территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәүдән баш тарту рөхсәт ителми.

8. Территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү мәсьәләсе буенча район Советы тарафыннан кабул ителгән мотивлаштырылган карар өч көн эчендә рәсми язма рәвештә вәкаләтле вәкилгә (вәкаләтле вәкилләргә) җиткерелергә тиеш.

9. Район Советы тарафыннан территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү турында карар кабул ителгән очракта, аны теркәү турында тамга салынып, уставның бер нөсхәсе гражданнар җыелышының вәкаләтле вәкиленә тапшырыла, икенче нөсхәсе район Советында саклана.

10. Территориаль иҗтимагый үзидарә уставына кертелә торган үзгәрешләр район Советы тарафыннан әлеге статьяда билгеләнгән тәртиптә теркәлергә тиеш. Күрсәтелгән үзгәрешләр аларны теркәгән көннән үз көченә керә.

20.1 статья. Авыл торак пункты старостасы

1. Җирлектә, шәһәр округында яки авылара территориядә урнашкан авыл торак пунктында җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл иткәндә җирле үзидарә органнарының һәм авыл торак пунктында яшәүчеләрнең үзара хезмәттәшлеген оештыру өчен авыл торак пунктының старостасы билгеләнергә мөмкин.

2. Авыл торак пунктының старостасы, составына әлеге авыл торак пункты кергән муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы тарафыннан әлеге авыл торак пункты территориясендә яшәүче һәм актив сайлау хокукына ия авыл торак пункты гражданнары җыены тәкъдим итүе буенча билгеләнә.

3. Авыл торак пунктының старостасы дәүләт вазыйфасын, дәүләт гражданлык хезмәте вазифасын, муниципаль вазыйфа яисә муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүче зат булмый, җирле үзидарә органнары белән хезмәт

мөнәсәбәтләрендә һәм аларга турыдан-туры бәйле башка мөнәсәбәтләрдә тора алмый.

Россия Федерациясе субъекты законы, тарихи һәм башка җирле традицияләрне исәпкә алып, авыл торак пунктындагы староста вазыйфасы башка атама белән билгеләнергә мөмкин.

4. Авыл торак пунктының старостасы итеп билгеләнә алмый:

1)дәүләт вазыйфасын, дәүләт гражданлык хезмәте вазифасын, муниципаль вазыйфа яисә муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүче;

2) суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтсез яисә хокуктан файдалану сәләте чикләнгән дип танылган;

3)суд хөкемен тулысынча үтәп бетермәү яки хөкем ителгәнлек алынмау

5. Авыл торак пунктының старостасы вәкаләтләре срогы муниципаль берәмлек уставы белән билгеләнә һәм ул ике елдан ким һәм биш елдан да артык була алмый.

Авыл торак пунктының старостасы вәкаләтләре авыл торак пунктындагы гражданнар җыены тәкъдим итүе буенча составына әлеге авыл торак пункты керә торган муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы карары, шулай ук 2003 елның 06 октябрендәге "Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында"гы 131-ФЗ номерлы Федераль законның 40 статьясындагы 10 өлешенең 1 - 7 пунктларында билгеләнгән очракларда вакытыннан алда туктатыла.

6. Авыл торак пунктының старостасы үзенә йөкләнгән бурычларны хәл иткәндә:

1) авыл торак пунктында җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү мәсьәләләре буенча җирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр һәм башка оешмалар белән хезмәттәшлек итә;

2) Халык, шул исәптән гражданнар җыеннарында, җыелышларында, конференцияләрендә катнашу юлы белән хезмәттәшлек итә, мондый чаралар нәтиҗәләре буенча, шул исәптән җирле үзидарә органнары тарафыннан мәҗбүри каралырга тиешле муниципаль хокукый акт проектлары рәвешендә мөрәҗәгать һәм тәкъдимнәр җибәрә;

3) авыл торак пунктында яшәүчеләргә җирле үзидарә оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча хәбәр итә, шулай ук җирле үзидарә органнарыннан алынган башка мәгълүматны аларга җиткерүдә ярдәм итә;

4) җирле үзидарә органнарына җәмәгать тыңлаулары һәм иҗтимагый фикер алышулар оештыруда һәм үткәрүдә, авыл торак пунктында аларның нәтиҗәләрен халыкка җиткерүдә ярдәм итә;

5) муниципаль берәмлек уставында һәм (яисә) Россия Федерациясе субъекты законы нигезендә муниципаль берәмлек вәкиллекле органының норматив хокукый актында каралган башка вәкаләтләрне һәм хокукларны гамәлгә ашыра.

7. Авыл торак пункты старостасының эшчәнлек гарантияләре һәм башка мәсьәләләре муниципаль берәмлек уставы һәм (яисә) Россия Федерациясе

субъекты законы нигезендә муниципаль берәмлек вәкиллекле органының норматив хокукый акты нигезендә билгеләнә ала."

21 статья. Җәмәгать тыңлаулары, иҗтимагый фикер алышулар;

1.Район халкы, район Советы, район Башлыгы катнашында җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча муниципаль хокукый актлар проектлары буенча фикер алышу өчен ачык җәмәгать тыңлаулары үткәрелергә мөмкин.

2.Җәмәгать тыңлаулары халык, район Советы яки район Башлыгы инициативасы белән үткәрелә. Халык яки район Советы инициативасы буенча үткәрелә торган җәмәгать тыңлаулары район Советы, ә район Башлыгы инициативасы белән үткәрелгәне район Башлыгы тарафыннан билгеләнә.

3. Җәмәгать тыңлауларына чыгарылырга тиеш:

1) муниципаль берәмлек уставы проекты, шулай ук әлеге уставны норматив хокукый актларга туры китерү максатларында муниципаль берәмлек уставына Россия Федерациясе Конституциясе нигезләмәләрен, федераль законнар, конституция (устав) яисә Россия Федерациясе субъекты законнарын төгәл кабатлау рәвешендә үзгәрешләр кертелү очракларыннан тыш, әлеге уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль норматив хокукый акт проекты,

2) район бюджеты проекты һәм аның үтәлеше турында хисап;

2.1) муниципаль берәмлекнең социаль-икътисадый үсеше стратегиясе проекты;

3) 2003 елның 06 октябрендәге «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 статьясы нигезендә тавыш бирү юлы белән районны үзгәртеп кору өчен халкының ризалыгын алу таләп ителү очракларыннан тыш, районны үзгәртеп кору мәсьәләләре.

4.Җәмәгать тыңлаулары уздыру турында карар, әгәр законда башкасы каралмаган булса, тиешле орган яисә районның вазыйфаи заты тарафыннан муниципаль норматив хокукый акт проектын карау көненә кадәр 20 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш.

5. Җәмәгать тыңлаулары уздыру һәм аларны үткәрү вакыты һәм урыны күрсәтелгән карар һәм тиешле муниципаль хокукый акт проекты, әгәр гамәлдәге законнарда башкасы каралмаган булса, җәмәгать тыңлаулары үткәргән көнгә кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

6. Җәмәгать тыңлаулары уздыру турында карар басылып чыккан көннән алып, аларны уздыру көненә кадәр район халкы район Башлыгына җәмәгать тыңлауларына чыгарыла торган сорау буенча язма тәкъдим һәм фикерләрен, шул исәптән җәмәгать тыңлауларына чыгарыла торган муниципаль хокукый актның проектына төзәтмә һәм башка тәкъдимнәрен җибәрергә хокуклы. Район Башлыгы кергән тәкъдим һәм фикерләрне гомумиләштерүне оештыра. Күрсәтелгән тәкъдим һәм фикерләр җәмәгать тыңлауларында катнашучыларга җиткерелә.

7. Җәмәгать тыңлаулары, гамәлдәге законнарда башкача каралмаган булса, муниципаль хокукый акт проектын караган көнгә кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча үткәрелә. Җәмәгать тыңлаулары белгечләр, экспертлар, кызыксынган затлар катнашында үткәрелә. Җәмәгать тыңлауларында районның һәр кешесе катнашырга хокуклы.

8.Җәмәгать тыңлаулары уздыру йомгаклары буенча компетенциясенә җәмәгать тыңлауларына чыгарылган муниципаль хокукый акт проектын кабул итү кертелгән җирле үзидарә органнары һәм районның вазыйфаи затлары тарафыннан мәҗбүри каралырга тиешле тәкъдимнәр кабул ителә.

9 Җәмәгать тыңлаулары нәтиҗәләре, кабул ителгән карарларның дәлилләнгән нигезләнүен дә кертеп, җәмәгать тыңлаулары уздырганнан соң 5 көннән дә соңга калмыйча бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

10. Җәмәгать тыңлауларын оештыру һәм үткәрү тәртибе район Советы тарафыннан раслана торган җәмәгать тыңлаулары турындагы Нигезләмә белән билгеләнә

11. Әлеге статьяда күрсәтелгән сроклар гамәлдә булган законнар белән җәмәгать тыңлаулары өчен каралган башка сроклар билгеләнмәгән очракта кулланыла.

11.1. Муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы вәкаләтләре гражданнар җыены тарафыннан гамәлгә ашырыла торган җирлектә, муниципаль хокукый актлар проектлары һәм сораулар буенча җәмәгать тыңлаулары һәм иҗтимагый фикер алышулар үткәрелмәскә, алар буенча карарлар гражданнар җыены тарафыннан кабул ителергә мөмкин.

12.Шәһәр төзелеше эшчәнлеге турындагы законнар нигезләмәләрен исәпкә алып, муниципаль берәмлек уставы һәм (яисә) муниципаль берәмлек вәкиллекле органының норматив хокукый акты белән билгеләнә торган тәртиптә генераль планнар проектлары, җирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләре проектлары, территорияне планлаштыру проектлары, территорияне ызанлау кагыйдәләре проектлары, территорияләрне төзекләндерү кагыйдәләре проектлары, күрсәтелгән расланган документларның берсенә үзгәрешләр кертүне күздә тоткан проектлар, җир кишәрлегеннән яисә капиталь төзелеш объектыннан файдалануның шартлыча рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү турындагы карарлар проектлары, рөхсәт ителгән төзелеш, капиталь төзелеш объектларын реконструкцияләүнең чик параметрларыннан кире кагуга рөхсәт бирү турындагы карар проектлары, җир кишәрлекләреннән һәм капиталь төзелеш объектларыннан файдалануның расланган кагыйдәләре булмаганда, җир кишәрлекләреннән һәм капиталь төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның бер төрен үзгәртү мәсьәләләре буенча җәмәгать тыңлаулары һәм иҗтимагый фикер алышулар үткәрелә.

22 статья. Гражданнар җыелышы

1. Җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча фикер алышу, халыкка җирле үзидарә органнары һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары эшчәнлеге турында мәгълүмат бирү өчен район территориясе өлешендә гражданнар җыелышлары үткәрелергә мөмкин. Гражданнар җыелышлары микрорайоннар, торак массивлары, кварталлар, урамнар, торак йортлар, районның торак пунктлары буенча чакырыла.

2. Гражданнар җыелышы халык, район Советы, район Башлыгы инициативасы белән, шулай ук территориаль иҗтимагый үзидарә уставында каралган очракларда үткәрелә.

3. Район Советы яки район Башлыгы инициативасы белән үткәрелә торган гражданнар җыелышы район Советы яки район Башлыгы тарафыннан билгеләнә.

4. Халык инициативасы белән уздырыла торган гражданнар җыелышы территориаль иҗтимагый үзидарә органнарының, тиешле территориядә яшәүче һәм җыелышта катнашырга хокуклы гражданнар саныннан кимендә 10 проценты булган гражданнар төркеме, әлеге территорияләрдә урнашкан предприятие, учреждениеләр, оешмалар җитәкчеләренең язма тәкъдиме буенча район Советы тарафыннан билгеләнә.

Гражданнар җыелышын үткәрү турындагы тәкъдимдә аны карап тикшерүгә чыгарыла торган мәсьәләләр исемлеге, җыелышны үткәрү вакыты һәм урыны булырга тиеш. Тәкъдим вәкаләтле затлар, ә җыелышны үткәрү инициативасы белән гражданнар төркеме мөрәҗәгать иткән очракта, аларның фамилиясе, исеме, атасының исеме, туган көне, яшәү урыны күрсәтелеп, һәрберсе тарафыннан имзаланырга тиеш.

Район Советы үзенең якындагы утырышында гражданнар җыелышын үткәрү турында кертелгән тәкъдимне карый.

Район Советы максатка ярашсызлыгы мотивы буенча гражданнар җыелышын үткәрүдән баш тартырга хокуклы түгел.

5. Территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру максатларында гражданнар җыелышын билгеләү һәм үткәрү тәртибе территориаль иҗтимагый үзидарә уставы белән билгеләнә.

6. Гражданнар җыелышын уздыру вакыты һәм урыны турында һәм фикер алышуга кертелә торган мәсьәләләр турында тиешле территориядә яшәүчеләргә массакүләм мәгълүмат чараларыннан, районның “Интернет” челтәрендәге рәсми сайтыннан, почта хәбәрләреннән файдаланып, квартиралларга (өйләргә) йөреп һәм игъланнар (белдерүләр) аша җыелыш уздырыласы көнгә кадәр җиде көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә. Гражданнар җыелышына әзерлекне һәм үткәрүне район Башкарма комитеты тәэмин итә.

7. Җыелыш эшендә әлеге территориядә яшәүче, сайлау хокукына ия гражданнар катнаша ала. Җыелышта катнашырга хокукы булган гражданнарның гомуми саны, муниципаль сайлаулар уздырганда кулланыла торган Россия Федерациясе чикләрендә тору һәм яшәү урыны буенча Россия Федерациясе гражданнарын теркәп исәпкә алу күрсәткечләре нигезендә билгеләнә.

Гражданнар җыелышы җыелышта катнашырга хокуклы гражданнар саныннан кимендә өчтән бер өлеше катнашса, хокуклы дип санала.

Җыелыш карарлары җыелышта катнашкан гражданнарның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

8.Гражданнар җыелышы җирле үзидарә органнарына һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затларына мөрәҗәгатьләр кабул итәргә, шулай ук җирле үзидарә органнары һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары белән үзара мөнәсәбәтләрдә гражданнар җыелышын тәкъдим итәргә вәкаләтле затларны сайларга мөмкин.

9.Территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча үткәрелә торган гражданнар җыелышы, территориаль иҗтимагый үзидарә уставы нигезендә үз компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр буенча карар кабул итә.

10. Гражданнар җыелышы тарафыннан кабул ителгән мөрәҗәгатьләр язмача җавап бирү юлы белән компетенцияләренә мөрәҗәгатьләрдәге мәсьәләләрне хәл итү кертелгән җирле үзидарә органнары һәм районның җирле үзидарә вазыйфаи затлары тарафыннан мәҗбүри каралырга тиеш.

11. Гражданнар җыелышын билгеләү һәм үткәрү тәртибе, шулай ук гражданнар җыелышының вәкаләтләре федераль закон, әлеге Устав һәм район Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

12. Гражданнар җыелышы нәтиҗәләре рәсми рәвештә бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

23 статья. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы)

1. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча фикер алышу һәм район халкының фикерен ачыклау зарурилыгы очрагында үткәрелә. Район территориясенең бер өлешендә яшәүче халык арасыннан гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) гражданнар җыелышын чакыру кыенлашкан очракларда үткәрелә.

2. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышларын) билгеләү һәм үткәрү, делегатлар сайлау тәртибе әлеге Устав һәм район Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

3. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) гражданнар җыелышының вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

4. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) халык, район Советы, район Башлыгы инициативасы белән үткәрелә. Район Советы яки район Башлыгы инициативасы белән үткәрелә торган гражданнар конференциясе район Советы яки район Башлыгы тарафыннан билгеләнә.

Халык инициативасы белән үткәрелә торган гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) район Советы тарафыннан билгеләнә.

5. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы), әгәр анда сайланган делегатларның яртысыннан артыгы катнашса, хокуклы дип санала. Конференция карарлары (делегатлар җыелышлары) конференциядә катнашучы делегатларның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

Территориаль иҗтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар конференциясе, әгәр анда тиешле территориядәге уналты яшькә җиткән яшәүчеләрнең өчтән берен тәшкил итүче гражданнар җыелышларында сайланган делегатларның кимендә өчтән икесе катнашса, хокуклы дип санала.

6. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышлары) нәтиҗәләре рәсми рәвештә бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

24 статья. Гражданнардан сораштыру;

1. Гражданнардан сораштыру җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары, шулай ук дәүләт хакимияте органнары карарлар кабул иткәндә халык фикерен ачыклау, исәпкә алу өчен районның бөтен территориясендә яисә территориясенең бер өлешендә үткәрелә.

Сораштыру нәтиҗәләре тәкъдим итү характерына ия.

2. Гражданнардан сораштыруда сайлау хокукына ия район халкы катнаша ала.

3. Гражданнардан сораштыру түбәндәгеләр инициативасы буенча үткәрелә:

1) район Советы яки район Башлыгы - җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча;

2) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары - район җирләренең максатчан билгеләнешен республика һәм төбәкара әһәмияттәге объектлар өчен үзгәртү турында карарлар кабул иткәндә гражданнарның фикерен исәпкә алу өчен.

4. Гражданнардан сораштыру үткәрү һәм билгеләү тәртибе, Татарстан Республикасы Законы нигезендә, район Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

5.Гражданнардан сораштыруны билгеләү турындагы карар район Советы тарафыннан кабул ителә. Гражданнардан сораштыруны билгеләү турындагы район Советы карарында түбәндәгеләр билгеләнә:

1) сораштыру үткәрү датасы һәм сроклары;

2) Сораштыру уздырганда тәкъдим ителә торган (куела торган) мәсьәләне (мәсьәләләрне) формулировкалау;

3) сораштыру үткәрү методикасы;

4) сораштыру кәгазе формасы;

5) сораштыруда катнашучы район халкының минималь саны.

6.Район халкына гражданнардан сораштыру үткәрү турында аны үткәрү алдыннан кимендә 10 көн кала хәбәр ителә.

7. Гражданнардан сораштыруны әзерләү һәм үткәрүгә бәйле чараларны финанслау гамәлгә ашырыла:

1) районның җирле үзидарә органнары инициативасы буенча сораштыру уздырганда - район бюджеты акчалары хисабына;

2)Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары инициативасы буенча сораштыру уздырганда - Татарстан Республикасы бюджеты акчалары хисабына;

8. Сораштыру нәтиҗәләре аны үткәргәннән соң бер ай эчендә бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиеш. Сораштыру нәтиҗәләре белән районның һәр кешесе таныша ала. Сораштыру нәтиҗәләре районның җирле үзидарә органнары тарафыннан карарлар кабул иткәндә исәпкә алынырга тиеш.

25 статья. Җирле әһәмияттәге иң мөһим мәсьәләләр буенча халык фикер алышуы

1. Муниципаль норматив хокукый акт проектларын һәм җирле әһәмияттәге башка аеруча мөһим мәсьәләләрне халык фикер алышуына чыгару турында карар район Советы инициативасы яки тиешле территориядә яшәүче гражданнар таләбе буенча, район Советы билгеләгән тәртиптә кабул ителә.

2. Муниципаль норматив хокукый акт проекты тексты һәм халык фикер алышуына чыгарылган мәсьәләләр буенча башка материалларны халык фикер алышуына чыгару турында карар кабул ителгәннән соң 5 көннән дә соңга калмыйча массакүләм мәгълүмат чараларында бастырып чыгарыла, район халкына җибәрелә, халык танышырга мөмкин булган урыннарда урнаштырыла, башка ысуллар белән халыкка җиткерелә.

3.Халык фикер алышуына сорау чыгару белән бер үк вакытта район Советы фикер алышу барышында кергән тәкъдим һәм фикерләрне карау эшен оештыру срогын һәм тәртибен билгели, күрсәтелгән максат өчен махсус комиссия булдыра.

4. Район Советы үзе чыгара торган муниципаль норматив хокукый актлар проектлары һәм җирле әһәмияттәге башка аеруча мөһим сораулар буенча фикер алышуны тәэмин итә, моның өчен кирәкле шартлар тудыра.

5. Халык фикер алышуына чыгарылган сораулар буенча тәкъдим һәм фикерләр район Советына юлланыла.

6. Муниципаль норматив хокукый актлар проектлары һәм җирле әһәмияттәге башка мөһим сораулар буенча тәкъдимнәр һәм фикерләр район Советы тарафыннан карала.

7. Халык фикер алышуы йомгаклары турында халыкка бер ай вакыт эчендә хәбәр ителә.

26 статья. Җирле үзидарә органнарына гражданнар мөрәҗәгате

1. Гражданнар районның җирле үзидарә органнарына шәхси һәм күмәк мөрәҗәгатьләргә хокуклы.

2. Гражданнар мөрәҗәгатьләре 2006 елның 2 маендагы «Россия Федерациясе гражданнары мөрәҗәгатьләрен карау тәртибе турында»гы 59-ФЗ номерлы Федераль закон һәм 2003 елның 12 маендагы «Татарстан Республикасында гражданнар мөрәҗәгатьләре турында»гы 16-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда каралырга тиеш.

3. Гражданнар мөрәҗәгатьләрен карау тәртибен һәм срокларын бозган өчен җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары Россия Федерациясе законнары нигезендә җаваплы.

27 статья. Район халкы тарафыннан җирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыруның һәм аны гамәлгә ашыруда катнашуның башка рәвешләре

1. Әлеге Уставта каралган рәвешләр белән беррәттән халык җирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыруның һәм халыкның җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуының федераль закон нигезендә гражданнар Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга, Татарстан Республикасы законнарына каршы килми торган башка рәвешләрдә җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашырга хокуклы.

2.Район халкы тарафыннан җирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыруның һәм аны гамәлгә ашыруда катнашуы законлылык, иреклелек принципларына нигезләнә.

Җирле үзидарә органнары һәм районның җирле үзидарәсе вазыйфаи затлары халыкка халык тарафыннан җирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыру һәм гамәлгә ашыруда катнашуында ярдәм итәргә тиеш.

III бүлек. РАЙОН СОВЕТЫ

28 статья. Район Советы - районның вәкиллекле җирле үзидарә органы

1. Район Советы район җирле үзидарәсенең даими эшләүче коллегиаль вәкиллекле органы булып тора.

2. Район Советының рәсми исеме «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы Советы».

3. Район Советының вәкаләтле вакыты-5 ел.

4. Район Советы район халкына хисап тота һәм аның контрольлелегендә.

5. Район Советының исеме язылган һәм район гербы сурәтләнгән мөһер, бланклары бар.

6.Район Советы эшчәнлеген тәэмин итүгә чыгымнар район бюджетында Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

29 статья. Район Советы составы

1. Район Советы 42 депутаттан тора.

2. Район Советы аның составына депутатлар район Советының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән икесе сайланганда хокуклы була.

30 статья. Район Советы депутатларын сайлау тәртибе

1. Район Советы составына район составына керүче җирлек башлыклары һәм күрсәтелгән җирлекләрнең вәкиллекле органнары җирлекләрнең вәкиллекле органнары тарафыннан җирлек халкы санына бәйсез рәвештә, һәр җирлектән бер вәкил күләмендә вәкиллекнең нормасы нигезендә үз составыннан сайланган депутатлар керә.

Муниципаль район составына керүче бер җирлекнең вәкиллеге нормасы район Советының билгеләнгән санының өчтән береннән арта алмый.

2. Җирлекнең вәкиллекле органы депутатлары арасыннан сайлана торган район Советы депутаты яңа чакырылыш тиешле җирлекнең вәкиллекле органының тулы хокуклы составында беренче утырыштан кимендә бер ай эчендә сайланырга тиеш, шул исәптән әлеге чакырылыш органы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта да.

3. Район Советы депутаты җирлекнең вәкиллекле органы депутатлары арасыннан яшерен тавыш бирү юлы белән күрсәтелә һәм күрсәтелгән орган карары белән рәсмиләштерелә.

4. Җирлек башлыгын сайлау һәм җирлекнең вәкиллекле органы депутатын район Советы депутаты итеп сайлау турындагы карар өч көн эчендә район Советына җибәрелә.

31 статья. Район Советы депутаты статусы

1. Район депутаты вәкаләтләре аны җирлек башлыгы яисә җирлекнең вәкиллекле органы депутатлары арасыннан район Советы депутаты итеп сайлаган көннән башлана һәм яңа чакырылыш район Советы эшли башлаган көннән туктала.

Әлеге Федераль законның 35 статьясындагы 4 өлешенең 1 пункты нигезендә муниципаль район составына керүче җирлекләр башлыкларыннан һәм күрсәтелгән җирлекләрнең вәкиллекле органнары депутатларыннан торган муниципаль районның вәкиллекле органы депутаты вәкаләтләре муниципаль район составына керүче җирлек башлыгы вазыйфасына керешкән көннән яисә әлеге җирлек составына әлеге җирлек керә торган муниципаль районның вәкиллекле органы депутаты булып сайланган көннән башлап башлана һәм яңа сайланган җирлек башлыгы вазыйфасына кергән көннән яисә әлеге җирлектән муниципаль районның вәкиллекле органы составына депутат сайлау турындагы карар үз көченә кергән көннән туктала.

2. Район Советы депутаты, әлеге Устав билгеләгән очраклардан тыш, депутат эшчәнлеген төп эш урыны буенча бушатылмаган нигездә хезмәт вазыйфаларын башкару белән бергә алып бара.

3. Район Советы депутаты 2008 елның 25 декабрендеге «Коррупциягә каршы тору турында» гы 273-ФЗ номерлы Федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләрне һәм тыюларны сакларга һәм бурычларны үтәргә тиеш.

4. Район Советы депутатына законнар, әлеге Устав, район Советы карарлары нигезендә үз вәкаләтләрен тоткарлыксыз гамәлгә ашыру өчен шартлар тәэмин ителә.

4.1. Депутатның сайлаучылар белән очрашулары махсус билгеләнгән урыннарда, шулай ук аларны үткәрү тормыш-яшәешне тәэмин итү объектлары, транспорт яки социаль инфраструктура, элемтә, җәяүлеләр һәм (яисә) транспорт чаралары хәрәкәтенә яки гражданнарның торак урыннарына яисә транспорт яисә социаль инфраструктура объектларына керүенә комачауламаган очракларда йорт эчендәге территорияләрдә үткәрелә. Мондый очрашулар турында Россия Федерациясе субъекты башкарма хакимияте органнарына яисә җирле үзидарә органнарына хәбәр итү таләп ителми. Шул ук вакытта депутат күрсәтелгән органнарга аларны үткәрү датасы һәм вакыты турында алдан хәбәр итәргә хокуклы.

4.2. Депутатның сайлаучылар белән очрашулары Россия Федерациясенең җыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турындагы законнары нигезендә үткәрелә.

5. Район Советы депутаты депутатларның түбәндәге йөкләмәләрен үз эченә алырга тиешле депутатлар этикасы кагыйдәләрен үтәргә тиеш:

1) шәхсән яисә аның якын туганнарына кагылышлы мәсьәләләрне хәл иткәндә, депутат статусын җирле үзидарәнең башка органнары, оешмалар, вазыйфаи затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм гражданнар эшчәнлегенә йогынты ясамау;

2) депутат вазыйфаларын объектив башкаруда шик уятырга мөмкин булган тәртиптән тыелырга, шулай ук аның дәрәҗәсенә яисә район Советы абруена зыян китерергә сәләтле конфликтлы хәлләрдән качарга;

3) мәнфәгатьләр каршылыгы барлыкка килү куркынычы булганда - шәхси кызыксыну депутат вазыйфаларын объектив үтәүгә йогынты ясый яисә йогынты ясый ала торган вәзгыять, - бу хакта район Советына хәбәр итәргә һәм аның әлеге конфликтны булдырмауга яисә җайга салуга юнәлдерелгән карарын үтәргә;

4) халык алдында чыгыш ясаганда район Советы билгеләгән кагыйдәләрне үтәргә;

5) депутат эшчәнлегенә бәйле булмаган максатларда федераль закон нигезендә конфиденциаль характердагы белешмәләргә кертелгән, депутат вазыйфаларын үтәүгә бәйле рәвештә аңа мәгълүм булган белешмәләрне фаш итмәскә һәм файдаланмаска;

6) физик һәм юридик затлардан (бүләкләр, акчалата бүләк, ссудалар, хезмәт күрсәтүләр, күңел ачу, ял итү, транспорт чыгымнары һәм башка бүләкләүләр) депутат вазыйфаларын үтәүгә бәйле рәвештә акчалата бүләк алмаска.

6. Муниципаль вазыйфаны биләүче район Советы депутаты түбәндәгеләргә хокуксыз:

1) шәхсән яки ышанычлы затлар аша эшмәкәрлек эшчәнлеге белән шөгыльләнергә; коммерцияле яки коммерциясез оешма (Россия Федерациясе субъектының муниципаль берәмлекләр советы, билгеләнгән тәртиптә теркәлгән муниципаль берәмлекләрнең башка берләшмәләре, сәяси партия, профсоюз идарәсендә, съездда (конференциядә) яисә башка иҗтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчемсез мөлкәт милекчеләре ширкәтләренең гомуми җыелышында катнашудан тыш) белән идарә итүдә катнашырга, Россия Федерациясе Президенты яки Россия

Федерациясе Хөкүмәте акты нигезендә оешманың коллегиаль органы эшчәнлегендә түләүсез нигездә катнашудан, муниципаль берәмлек исеменнән оешманы гамәлгә куючының вәкаләтләрен гамәлгә ашыру тәртибен билгели торган муниципаль хокукый актлар нигезендә идарә органнарында һәм муниципаль берәмлек гамәлгә куючы (акционер, катнашучы), оешманың Ревизия комиссиясендә муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез тәкъдим итү яисә муниципаль милектәге акцияләр (устав капиталында катнашу өлешләре) белән идарә итү; федераль законнарда каралган башка очраклардан тыш;

2) мөгаллимлек, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлектән тыш башка түләүле эшчәнлек белән шөгыльләнергә. Шул ук вакытта укытучылык, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлек, әгәр Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсе яисә Россия Федерациясе законнары белән башкасы каралмаган булса, чит ил дәүләтләре, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданнары һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары хисабына гына финанслана алмый;

3) Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, опека яисә күзәтчелек советлары, коммерциясез хөкүмәтнеке булмаган чит ил оешмалары һәм Россия Федерациясе территориясендә эшләүче аларның структур бүлекчәләре составына керергә.

7. Район Советы депутаты вәкаләтләре түбәндәге очракларда вакытыннан алда туктатыла:

1) үлем;

2) үз теләге белән отставка;

3) суд тарафыннан эшкә сәләтсез яки эшкә сәләте чикләнгән дип тану;

4) суд тарафыннан хәбәрсез килмәгән яисә вафат булган дип тану;

5) судның гаепләү карары законлы көченә керү;

6) даими яшәү урынына Россия Федерациясеннән читкә китү;

7) Россия Федерациясе гражданлыгын, чит ил гражданы җирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил гражданлыгын туктату, Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы булмаган җирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы чит ил гражданлыгына ия Россия Федерациясе гражданының чит ил гражданлыгын яки яшәүгә рөхсәт яки Россия Федерациясе гражданинының чит ил дәүләте территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы бүтән документ алуы;

8)сайлаучылар тарафыннан район составына керүче җирлекнең тиешле вәкиллекле органы депутаты буларак чакыртып алу;

9)район Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату яки аның җирлек башлыгы яисә җирлекнең тиешле вәкиллекле органы депутаты буларак вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату;

10) хәрби хезмәткә чакырылу яки аны алыштыручы альтернатив граждан хезмәтенә җибәрү;

11) федераль законнарда билгеләнгән башка очракларда.

8. Депутат, җирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты, муниципаль вазыйфаны биләп торучы башка зат 2008 елның 25 декабрендәге «Коррупциягә каршы тору турында» 273-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән чикләү, тыю, бурычларны үтәргә тиеш. Депутат, җирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты, муниципаль вазыйфаны биләп торучы башка зат вәкаләтләре 2008 елның 25 декабрендәге «Коррупциягә каршы тору турында» 273-ФЗ номерлы Федераль законда, 2012 елның 3 декабрендәге «Дәүләт вазыйфаларын биләүче һәм башка затлар чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында» 230-ФЗ номерлы Федераль законда, 2013 елның 7 маендагы «Аерым категория затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм аларны саклауны, чит ил

финанс инструментларына ия булуны һәм(яки) алардан файдалануны тыю турында» 79-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләү, тыю, бурычларны үтәмәгән очракта вакытыннан алда туктатыла.

9. Депутатның коррупциягә каршы тору турындагы Россия Федерациясе законнары нигезендә тапшырыла торган керем, чыгым, мөлкәт һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләр турында белешмәләрнең дөреслеген һәм тулылыгын тикшерү, Татарстан Республикасы Президенты карары буенча Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән тәртиптә уздырыла.

10. Әлеге статьяның 9 пункты нигезендә уздырылган тикшерү нәтиҗәсендә 2008 елның 25 декабрендәге «Коррупциягә каршы тору турында» 273-ФЗ номерлы Федераль законда, 2012 елның 3 декабрендәге «Дәүләт вазыйфаларын биләүче һәм башка затлар чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында» 230-ФЗ номерлы Федераль законда, 2013 елның 7 маендагы «Аерым категория затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм аларны саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм(яки) алардан файдалануны тыю турында» 79-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләү, тыю, бурычларны үтәмәү фактлары ачыкланганда, Татарстан Республикасы Президенты депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында гариза белән Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы Советына яисә судка мөрәҗәгать итә.

Татарстан Республикасы Президенты муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында гариза белән мөрәҗәгать иткән очракта, әлеге гаризаның муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органына кергән көне вәкаләтләрне вакытыннан алда туктату өчен нигезләр барлыкка килгән көн була.

11. Муниципаль вазыйфаларны биләүче затларның керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр "Интернет"мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының рәсми сайтында урнаштырыла.

12. Тиешле җирлекнең вәкиллекле органы депутатлары арасыннан район Советы депутаты вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, күрсәтелгән орган бер ай эчендә район Советы составына башка депутатны сайларга тиеш.

32 статья. Район Советы депутатының район халкы белән үзара мөнәсәбәте

1. Район Советы депутаты район халкы, шулай ук район территориясендә урнашкан предприятие, оешма, дәүләт һәм башка орган коллективлары белән элемтәдә тора.

2. Район Советы депутаты үзе вәкил булган җирлек халкы алдында елына кимендә бер тапкыр эше турында хисап тота, аларга даими рәвештә район Советы эше турында мәгълүмат бирә, шулай ук халыкны кабул итә.

3. Район Советы депутаты район халкының законлы хокук, ирек һәм мәнфәгатьләрен тәэмин итү буенча законнарда каралган чаралар күрергә, шул исәптән алардан кергән тәкъдим, гариза, шикаятьләрне карарга, аларда булган мәсьәләләрне дөрес һәм үз вакытында хәл итәргә бурычлы.

33 статья. Яңа сайланган район Советы эшен оештыру

1. Яңа чакырылыш район Советы беренче утырышка район Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән икесе сайланганнан соң 30 көн эчендә беренче утырышка җыела. Сайлаулардан соң район Советының беренче утырышын район Советының алдагы чакырылышы белән сайланган район Башлыгы, ә ул булмаганда район Башкарма комитеты җитәкчесе чакыра һәм әзерли.

2. Сайлаулардан соң район Советының беренче утырышын район Башлыгын сайланганчы район Советының яше буенча иң өлкән депутаты ача һәм алып бара.

34 статья. Район Советы компетенциясе

Район Советы компетенциясендә:

1) район Уставын кабул итү һәм аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү, муниципаль хокукый актлар чыгару;

2) Әлки муниципаль районының рәсми символларын билгеләү;

3) район бюджетын раслау һәм аның үтәлеше турында хисап;

4) салым һәм җыемнар турында Россия Федерациясе законнары нигезендә җирле салым һәм җыемнарны билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгару, аларны түләү буенча ташламалар бирү;

5) 2014 елның 28 июнендәге «Россия Федерациясендә стратегик планлаштыру турында» 172-ФЗ номерлы Федераль законда каралган муниципаль берәмлекнең социаль-икътисадый үсеше стратегиясен раслау;garantF1://70584666.0

6) энергияне сак тоту һәм энергетика нәтиҗәлелеген арттыру өлкәсендә муниципаль программаларны раслау;

7) чикләрне үзгәртү, үзгәртеп кору турында инициативасын тәкъдим итү;

8) җирле референдум билгеләү;

9) район Башлыгын сайлау;

10) Район Башлыгы урынбасарын сайлау;

11) район Башкарма комитеты җитәкчесен билгеләү, аның отставкасын кабул итү;

12) район Башкарма комитеты структурасын раслау, аның хезмәткәрләренең чик санын билгеләү;

13) район Башкарма комитеты җитәкчесе вазыйфасын биләүгә конкурс үткәрү тәртибен, конкурс комиссиясе әгъзаларын билгеләү;

14) «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы Контроль-хисап палатасы» МКУ турында нигезләмәне, «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы Финанс-бюджет палатасы» МКУ турында нигезләмәне һәм «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы Мөлкәт һәм җир мөнәсәбәтләре палатасы» МКУ турында нигезләмәне раслау;

15) район Сайлау комиссиясе әгъзаларын билгеләү;

16) район чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне билгеләү;

17) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында закон чыгару инициативасы хокукын гамәлгә ашыру;

18) районның муниципаль милкендәге мөлкәт белән идарә итү һәм эш итү тәртибен, шул исәптән аны федераль законнар нигезендә хосусыйлаштыру тәртибен һәм шартларын билгеләү; читләштерү район Советы тарафыннан килештереп яисә расланганнан соң гамәлгә ашырылучы муниципаль мөлкәт төрләренең исемлеген билгеләү;

19) муниципаль предприятиеләрне төзү, үзгәртеп кору һәм бетерү турында карарлар кабул итү тәртибен, шулай ук әгәр федераль законнарда башкача каралмаган булса, муниципаль предприятие һәм учреждениеләр тарафыннан күрсәтелә торган хезмәтләргә һәм муниципаль предприятие һәм учреждениеләр тарафыннан башкарыла торган эшләргә тарифлар билгеләү тәртибен билгеләү;

20) районның муниципальара хезмәттәшлек оешмаларында катнашу тәртибен билгеләү;

21) районның җирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник һәм оештыру ягыннан тәэмин итү тәртибен билгеләү;

22) районның җирле үзидарә органнары һәм җирле үзидарә вазыйфаи затлары тарафыннан җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен башкаруны контрольдә тоту;

23) районны территориаль планлаштыру документларын, Россия Федерациясенең шәһәр төзелеше кодексы нигезендә башка шәһәр төзелеше документларын раслау;

24) гадәттән тыш хәлләрне бетерү өчен финанс һәм матди ресурсларның җирле резервларын булдыру һәм алардан файдалану тәртибен билгеләү;

25) җирлекләрнең бюджет тәэмин ителеше дәрәҗәсен тигезләү өчен район бюджетыннан кирәкле акчалар бүлеп бирү шартларын һәм тәртибен билгеләү;

26) массакүләм мәгълүмат чараларын гамәлгә кую;

27) район Уставын һәм район Советы карарларын аңлату;

28) эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча район Советы Регламентын һәм башка карарлар кабул итү;

29) Район Советы аппараты турында нигезләмә раслау;

30) район Башлыгын отставкага җибәрү турында Карар кабул итү;

31) «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы Контроль-хисап палатасы» МКУ рәисен һәм әгъзаларын (аудиторларын) билгеләнгән тәртиптә билгеләү;

32) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән муниципаль районнарның вәкиллекле органнары карамагына кертелгән башка вәкаләтләр, шулай ук әлеге Устав тарафыннан район Советы компетенциясенә кертелгән башка вәкаләтләр;

33) муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау.

2. Район Советы район Башлыгының, Башкарма комитет җитәкчесенең эшчәнлеге нәтиҗәләре, җирле администрация һәм район Башлыгының ведомство буйсынуындагы башка җирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында, шул исәптән район Советы куйган мәсьәләләрне хәл итү турындагы еллык хисабын тыңлый.

35 статья. Район Советының эш тәртибе

1. Район Советының эш тәртибе әлеге Устав һәм Совет Регламенты белән билгеләнә.

2. Район Советы эшчәнлегенең төп формасы булып, район Советы компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр хәл ителүче утырышлары тора.

3. Район Советы утырышы, әгәр анда район Советы сайланган депутатларның кимендә 50 проценты катнашса, хокуклы.

4. Район Советының чираттагы утырышлары кирәк булган саен, әмма кимендә өч айга бер тапкыр үткәрелә. Чираттан тыш утырышлар район Башлыгы яки район Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән бер өлеше булган депутатлар төркеме инициативасы белән чакырыла.

5. Район Советы утырышлары район Башлыгы тарафыннан чакырыла. Район Советы депутатлары һәм чакырылган кунакларга чираттагы утырышның вакыты, урыны һәм көн тәртибе турында биш көннән дә, ә чираттан тыш утырышны үткәрүгә кадәр бер көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

6. Район Советының һәр утырышында беркетмә алып барыла. Беркетмәгә утырышны үткәрү датасы, урыны һәм вакыты турында белешмәләр кертелә, карала торган барлык мәсьәләләр санала һәм тавыш бирү нәтиҗәләре күрсәтелгән барлык кабул ителгән карарлар теркәлә. Беркетмәгә район Башлыгы имза салганнан соң аның белән районның һәр кешесе таныша ала.

7. Район Советы утырышында һәр депутат бер тавышка ия. Район Советы депутаты шәхсән үзе тавыш бирү хокукын гамәлгә ашыра. Район Советы утырышында тавыш бирү ачык (шул исәптән исемле) һәм яшерен булырга мөмкин . Тавыш бирүнең һәр төрен куллану очраклары әлеге Устав, район Советы Регламенты белән билгеләнә.

36 статья. Район Советы эшчәнлеген оештыру

1. Район Советы эшчәнлеген оештыруны район Башлыгы башкара.

2.Район Советы Регламенты нигезендә, район Советы компетенциясенә кертелгән мәсьәләләрне алдан карау һәм әзерләү өчен, депутатлар арасыннан, район Башлыгыннан һәм аның урынбасарларыннан тыш, район Советы эшчәнлегенең төп юнәлешләре буенча даими комиссияләр төзелә, шулай ук вакытлы комиссияләр төзелергә мөмкин.

3.Муниципаль программаларны, район Советы карарлары проектларын әзерләү, район Советы каршындагы район карамагына кертелгән мөһим мәсьәләләр турында фикер алышу өчен депутатлар, район Башкарма комитеты, җәмәгать берләшмәләре, оешма һәм предприятие вәкилләре, белгечләр, экспертлар һәм район халкы составында эшче, эксперт һәм башка киңәшмә төркемнәре төзелергә мөмкин.

4.Район Советы эшчәнлеген оештыру, хокукый, мәгълүмати, матди-техник һәм башка төрле тәэмин итүне район Советы аппараты башкара.

37 статья. Район Советының контроль функцияләрен гамәлгә ашыру

1.Район Советы район территориясендә әлеге Устав нигезләмәләренең, район Советы кабул итә торган норматив актларның, район бюджеты үтәлешен, бюджеттан тыш фонд акчаларыннан, район үсеше программаларыннан файдалануны, район Башкарма комитеты һәм аның җитәкчесе эшчәнлеген контрольдә тота.

2. Районның җирле үзидарә органнары һәм аларның вазыйфаи затлары тарафыннан закон, әлеге Устав һәм башка муниципаль норматив хокукый актларны бозу фактлары ачыкланган очракта, район Советы, район Башлыгы карары белән, депутатлардан әлеге фактларны тикшерү өчен вакытлы контроль комиссияләре төзелә ала.

3. Закон нигезендә, район Советы, район Башлыгы карары белән район бюджеты акчаларын максатчан файдалану, муниципаль милекне файдалануның нәтиҗәлелеге, шулай ук район Башкарма комитеты финанс-хуҗалык эшчәнлегенең башка мәсьәләләре буенча тикшерүләр (ревизияләр) үткәрелергә мөмкин. Тикшерүләр (ревизияләр) үткәрүгә билгеләнгән тәртиптә бәйсез аудиторлар, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белгечләре җәлеп ителергә мөмкин.

4. Район Башкарма комитеты, аның җитәкчесе, предприятие, учреждение, оешма, вазыйфаи затлар, әгәр законда башкача билгеләнмәгән булса, район Советы, аның контроль комиссияләре, район Советы депутаты мөрәҗәгате буенча район Советы карамагына караган мәсьәләләр буенча соратып алына торган мәгълүматны бирергә, ә закон, муниципаль норматив-хокукый актлар бозылган очракта, закон бозуларны бетерү һәм гаепле затларны җаваплылыкка тарту өчен кичекмәстән чаралар күрергә тиеш.

5. Район Советы, контроль функцияләр башкарганда, район Башкарма комитетының финанс-хуҗалык һәм башкарма-боеру эшчәнлегенә тыкшынырга хокуклы түгел.

38 статья. Район Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Район Советы вәкаләтләре түбәндәге очракларда вакытыннан алда туктатылырга мөмкин:

1)район Советы үз-үзен таркату турында карар кабул иткәндә;

2) район Советы депутатларының әлеге составының хокуксызлыгы турында Татарстан Республикасы Югары суды карары үз көченә кергән очракта, шул исәптән депутатларның үз вәкаләтләрен туктатуына бәйле рәвештә;

3) район яңартылган, шулай ук муниципаль берәмлек бетерелгән очракта;

4) район чиге үзгәрү нәтиҗәсендә район сайлаучылары саны 25% тан артыгракка арткан очракта;

5) гражданнарның турыдан-туры ихтыярын белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен таләп ителә торган муниципаль норматив хокукый актны бастырып чыгару срогы бозылган очракта.

2. Район Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату аның депутатларының вәкаләтләрен вакытыннан алда туктатуга китерә.

3. Район Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, җирлекләрнең вәкиллекле органы бер ай дәвамында район Советы составына башка депутатлар сайларга тиеш.

39 статья. Район Советының үз-үзен таркату турында карар кабул итү тәртибе

1. Район Советының үз-үзен таркату турындагы карары район Башлыгы яисә депутатларның билгеләнгән санының кимендә яртысыннан да ким булмаган санда депутатлар төркеме инициативасы белән кабул ителергә мөмкин

2. Үз-үзен таркату турында карар кабул итү инициативасы тәкъдим ителә алмый:

1) Район Советы сайланганнан соң беренче ел дәвамында;

2) район бюджетын кабул итү һәм аның үтәлеше турында хисап раслау чорында;

3)район Башлыгының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, яңа район Башлыгын сайлаганчы.

3. Район Советының үз-үзен таркату турындагы язма тәкъдимендә үз-үзен таркату дәлилләнергә тиеш, шулай ук аңа үз-үзен таркату сәбәпләрен нигезләүче башка материаллар да өстәлергә мөмкин.

4. Район Советы карары белән депутатлар арасыннан үзтаркату мәсьәләсен алдан карау өчен комиссия төзелә. Район Советы яки район Башлыгы карары буенча район Советының үз-үзен таркату мәсьәләсе җәмәгать тыңлауларына чыгарылырга мөмкин.

5. Район Советы депутатларының һәм район кешеләренең район Советының үз-үзен таркату турындагы мәсьәләсен карау дәвамлылыгы барлык хәлләрне һәрьяклап һәм объектив тикшерүен һәм инициатива нигезләре мөмкинлеген гарантияләргә тиеш Үз-үзен таркату турындагы карар үз-үзен таркату турындагы инициативаны тәкъдим иткән көннән ике ай узгач кабул ителә.

6. Район Советының үз-үзен таркату турындагы карары район Советы депутатларының билгеләнгән санының өчтән икесе яшерен рәвештә уңай тавыш бирсә кабул ителә.

7. Район Советы тарафыннан үз-үзен таркату турындагы тәкъдим кире кагылган очракта, үз-үзен таркату турындагы инициатива үз-үзен тарату турындагы мәсьәлә кабат тавыш биргән көннән бер елдан да иртәрәк күрсәтелергә мөмкин түгел.

IV бүлек РАЙОН БАШЛЫГЫ

40 статья. Район Башлыгы-районның иң югары вазыйфаи заты

1. Район Башлыгы районның иң югары вазыйфаи заты булып тора.

2. Район Башлыгы район Советы тарафыннан сайлана һәм аның рәисе вәкаләтләрен башкара.

3. Район Башлыгы вазыйфасының рәсми атамасы - «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы Башлыгы».

41 статья. Район Башлыгын сайлау тәртибе

1. Район Советы район Советының вәкаләтләре срогына тавыш бирүнең башка тәртибен билгеләмәсә, район Башлыгы яңа сайланган район Советының беренче утырышында район Советы депутатлары арасыннан яшерен тавыш бирү юлы белән сайлана.

Район Башлыгын сайлау район Советы депутатлары күрсәткән кандидатлар арасыннан, шул исәптән район халкы, иҗтимагый берләшмәләр, Татарстан Республикасы Президентының тәкъдиме нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Район Советы депутатларының билгеләнгән санының яртысыннан күбрәге сайлаган район Советы депутаты район Башлыгы булып санала.

3.Сайланганнан соң район Башлыгы түбәндәге ант бирә:

«Район Башлыгының миңа йөкләнгән югары вазыйфасын башкарганда Россия Федерациясе Конституциясе һәм законнарын, Татарстан Республикасы Конституциясе һәм законнарын, район Уставын үтәргә, район халкының мул тормышын тәэмин итү, кеше һәм гражданлык хокукларын һәм иреген яклау өчен барлык көчемне куярга һәм белемне кулланырга ант итәм».

42 статья. Район Башлыгы статусы

1. Район Башлыгы даими нигездә эшли.

2. Район Башлыгы үз эшчәнлегендә федераль закон һәм әлеге Устав нигезендә район халкы һәм район Советы контролендә һәм аңа хисап тота.

3.Район башлыгы үз эшчәнлеге турында район Советы алдында елына бер тапкыр хисап тота.

4. Муниципаль берәмлек Башлыгы 2008 елның 25 декабрендәге "Коррупциягә каршы тору турында" 273-ФЗ номерлы Федераль законда, 2012 елның 3 декабрендәге "Дәүләт вазыйфаларын биләүче һәм башка затлар чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында" 230-ФЗ номерлы Федераль законда, 2013 елның 7 маендагы "Аерым категория затларына Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачу һәм аңа ия булу, шәхси акча һәм кыйммәтле әйберләр саклау, чит ил финанс инструментларына ия булу һәм (яисә) файдалануны тыю турында " 79-ФЗ номерлы Федераль законда, билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны үтәргә, үз бурычларын башкарырга тиеш.

5. Район Башлыгы гражданлык яки җинаять эше буенча яки административ хокук бозу турындагы эш буенча яклаучы яки вәкил (законлы вәкиллек очракларыннан тыш) сыйфатында катнаша алмый.

Район Башлыгы вәкаләтләрен гамәлгә ашыру гарантияләре әлеге Устав, федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнә.

43 статья. Район Башлыгы вәкаләтләре

Район Башлыгы:

1) районны башка муниципаль берәмлекләрнең җирле үзидарә органнары, дәүләт хакимияте органнары, гражданнар һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә тәкъдим итә, ышанычнамәсез район исеменнән эш итә;

2) район Советы эшен оештыра, район Советы утырышларын җыя һәм аларда рәислек итә;

3) әлеге Уставта билгеләнгән тәртиптә район Советы кабул иткән норматив хокукый актларга кул куя һәм халыкка җиткерә;

4) үз вәкаләтләре чикләрендә хокукый актлар чыгара;

5) район Советының чираттан тыш утырышын чакыруны таләп итәргә хокуклы;

6) район Башкарма комитеты Җитәкчесе белән контракт төзи;

7) район Советы эшендә хәбәрдарлыкны һәм җәмәгатьчелек фикерен исәпкә алуны тәэмин итү буенча чаралар күрә;

8) гражданнарны кабул итүне, аларның мөрәҗәгать, гариза һәм шикаятьләрен карауны оештыра;

9) район Советы утырышлары беркетмәләренә имза куя;

10) район Советы аппараты эшенә җитәкчелек итә;

11) район Советының контроль вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны координацияли;

12) Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә район Советы эшчәнлеген карап тоту һәм тәэмин итү өчен район бюджетында каралган чыгымнар буенча акча бүлүче булып тора;

13) закон һәм әлеге Устав нигезендә гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру буенча район Советының хокукый актын кабул итүне оештыра;

14) район җирле үзидарә органнарының район территориясендә гамәлдә булган федераль башкарма хакимият органнарының территориаль органнары, башка федераль органнар, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белән үзара хезмәттәшлеген тәэмин итә;

15) район исеменнән дәүләт хакимияте органнары, башка муниципаль берәмлекләрнең җирле үзидарә органнары белән икътисадый һәм социаль-мәдәни өлкәләрдә, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белән үзара хезмәттәшлек һәм гамәлләрне координацияләү турында шартнамә һәм килешүләр төзи;

16) җирле үзидарә органнары тарафыннан җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү, федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тәэмин итә;

17) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән муниципаль район Башлыгы карамагына кертелгән башка вәкаләтләрне, шулай ук әлеге Устав, район Советы карарлары белән район Башлыгы компетенциясенә кертелгән башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

44 статья. Район Башлыгы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Район Башлыгы вәкаләтләре түбәндәге очракларда вакытыннан алда туктатыла:

1) үлем;

2) үз теләге белән отставка;

3) 2003 елның 6 октябрендәге «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 131-ФЗ номерлы Федераль законның 741 статьясы нигезендә отставкага җибәрү;

4) 2003 елның 6 октябрендәге «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 131-ФЗ номерлы Федераль законның 74 статьясы нигезендә вазыйфадан читләштерү;

5) суд тарафыннан эшкә яраксыз яисә эшкә сәләте чикләнгән дип тану;

6) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип тану яисә вафат булган дип игълан итү;

7) аңа карата судның гаепләү карары закон көченә керүе;

8) даими яшәү өчен Россия Федерациясеннән чигеннән чыгу;

9) Россия Федерациясе гражданинының Россия Федерациясе гражданлыгын туктату, чит ил гражданы җирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил дәүләте гражданлыгын туктату, чит ил гражданлыгы алу яисә чит ил гражданы җирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашмаучы чит ил дәүләте территориясендә яшәү төрен яисә гражданның даими яшәү хокукын раслый торган башка документ алу;

10) сайлаучылар тарафыннан чакыртып алу;

11) районны законнар нигезендә үзгәртеп кору, шулай ук район бетерелгән очракта;

12) район чикләре үзгәрү нәтиҗәсендә муниципаль берәмлек сайлаучылары саны 25 проценттан күбрәккә арту;

13) суд тәртибендә сәламәтлек торышы буенча район Башлыгы вәкаләтләрен гамәлгә ашырырга сәләтсез дип билгеләнү;

14) гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен таләп ителә торган муниципаль хокукый актны бастырып чыгару срогы бозылу;

15) 2003 елның 6 октябрендәге «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләрне үтәмәү.

2. Башлык вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган яки суд карары буенча сак астына алу рәвешендә процессуаль мәҗбүр итү чараларын кулланылганда яки вазыйфасыннан вакытлыча читләштерелгәндә, вакытлыча аның вәкаләтләрен муниципаль берәмлек Уставы нигезендә билгеләнә торган җирле үзидарәнең вазыйфаи заты яисә муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы депутаты башкара.

Муниципаль берәмлек Башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы тарафыннан үз составыннан яисә конкурс нәтиҗәләре буенча конкурс комиссиясе тарафыннан тәкъдим ителгән кандидатлар арасыннан сайлау гамәлгә ашырыла.

3. Шул ук вакытта муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы вәкаләтләре чоры тәмамланырга алты айдан да кимрәк вакыт калган булса, муниципаль берәмлек Башлыгын муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы составыннан сайлау яңа сайланган муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органының беренче утырышында, конкурс нәтиҗәләре буенча конкурс комиссиясе тарафыннан тәкъдим ителгән кандидатлар арасыннан муниципаль берәмлек Башлыгын сайлау муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы тулы хокуклы составында сайлаган көннән алып өч ай эчендә гамәлгә ашырыла.

4.Муниципаль берәмлек Башлыгы вәкаләтләре Россия Федерациясе субъектының югары вазыйфаи затының (Россия Федерациясе субъекты дәүләт хакимиятенең югары башкарма органы җитәкчесенең) муниципаль берәмлек Башлыгын вазыйфасыннан читләштерү турында хокукый акты яки муниципаль берәмлек Башлыгын отставкага җибәрү турында муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы карары нигезендә вакытыннан алда туктатылган очракта, әгәр муниципаль берәмлек Башлыгы хокукый акт яисә суд тәртибендә карарга шикаять белдерсә, муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы суд карары закон көченә кергәнче муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы тарафыннан үз составыннан сайлана торган муниципаль берәмлек Башлыгын сайлау турында карар кабул итәргә хокуклы түгел.

5. Россия Федерациясе Президентының ышанычын югалтуга бәйле рәвештә, район Башлыгының вәкаләтләре, түбәндәге очракларда туктатыла:

1) муниципаль район Башлыгы, аның ире яки хатыны һәм балигъ булмаган балаларының "Аерым категория затларына Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачу һәм аңа ия булу, шәхси акча һәм кыйммәтле әйберләр саклау, чит ил финанс инструментларына ия булу һәм (яисә) файдалануны тыю турында"гы Федераль закон белән билгеләнгән тыюны үтәмәве;

2) муниципаль район Башлыгы, шәһәр округы Башлыгы сайлауларында кандидатлар сыйфатында теркәлгән чорда муниципаль районның муниципаль сайлауларында сайланган Башлыгына карата Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачу һәм аңа ия булу, шәхси акча һәм кыйммәтле әйберләр саклау, чит ил финанс инструментларына ия булу һәм (яисә) файдалану факты ачылу.

45 статья. Район Башлыгы урынбасары

1. Район Башлыгы тәкъдиме белән район Советы тарафыннан депутатлар арасыннан район Башлыгы урынбасары сайлана.

2. Район Советы депутаты, район Советы депутатларының билгеләнгән санынннан яртысыннан артыгы сайласа, район Башлыгының сайланган урынбасары булып санала.

3. Район Башлыгы урынбасары район Советы Регламентында билгеләнгән вазыйфаларны бүлү нигезендә функцияләрне башкара, район Башлыгы күрсәтмәләрен үти, ә ул вакытлыча булмаган очракта (авыру яки отпуск белән бәйле) яки үз бурычларын үтәү мөмкинлеге булмаганда яисә вәкаләте вакытыннан алда туктатылганда район Башлыгы вазыйфаларын башкара.

4. Район Башлыгы урынбасары үз вәкаләтләрен даими нигездә башкара.

5. Район Советы депутаты, район Советы депутатларының билгеләнгән саныннан яртысыннан артыгы сайласа, район Башлыгының сайланган урынбасары булып санала.

6. Район Башлыгы урынбасары вәкаләтләре әлеге Уставның 31 статьясындагы 7 пунктында каралган нигезләр буенча вакытыннан алда туктатыла.

7. Район Башлыгы урынбасарлары район Башлыгы инициативасы яки район Советы депутатлары саныннан кимендә өчтән бер өлеше булган депутат төркеме таләбе буенча кабул ителә торган район Советы карары нигезендә теләсә кайсы вакытта вазыйфадан алынырга мөмкин. Район Башлыгы урынбасарларын чакыртып алу турындагы карар район Советы депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

8. Муниципаль берәмлек Башлыгы урынбасарлары 2008 елның 25 декабрендәге "Коррупциягә каршы тору турында" 273-ФЗ номерлы Федераль законда, 2012 елның 3 декабрендәге "Дәүләт вазыйфаларын биләүче һәм башка затлар чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында" 230-ФЗ номерлы Федераль законда, 2013 елның 7 маендагы "Аерым категория затларына Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачу һәм аңа ия булу, шәхси акча һәм кыйммәтле әйберләр саклау, чит ил финанс инструментларына ия булу һәм (яисә) файдалануны тыю турында " 79-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны үтәргә, үз бурычларын башкарырга тиеш.

V. Бүлек РАЙОН БАШКАРМА КОМИТЕТЫ

46 статья. Районның Башкарма комитеты - район җирле үзидарәсенең башкарма-күрсәтмә органы.

1.Районның Башкарма комитеты район җирле үзидарәсенең башкарма-күрсәтмә органы булып тора.

2. Район Башкарма комитетының рәсми исеме «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы Башкарма комитеты» (алга таба текст буенча-район Башкарма комитеты).

3. Район Башкарма комитеты район Советы, район Башлыгы һәм район халкы контролендә һәм аңа хисап тота.

4. Район Башкарма комитетының район гербы сурәтләнгән мөһере, бланклары, шулай ук Башкарма комитетка Граждан хәле актларын дәүләт теркәвенә алу вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен бирелгән Россия Федерациясе гербы сурәте төшерелгән түгәрәк мөһере бар.

5. Район Башкарма комитеты эшчәнлеген тәэмин итү чыгымнары район бюджетында Россия Федерациясе бюджетларының чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

47 статья. Район Башкарма комитеты структурасы

1. Башкарма комитетның структурасы Башкарма комитет җитәкчесе тәкъдиме буенча район Советы тарафыннан раслана.

2. Район Башкарма комитеты структурасына Башкарма комитет җитәкчесе, аның урынбасарлары, Башкарма комитетның тармак (функциональ) һәм (яки) территориаль органнары керә.

48 статья. Башкарма комитет вәкаләтләре

Район Башкарма комитеты:

1) планлаштыру, бюджет, финанс һәм исәпкә алу өлкәсендә:

-район бюджеты проектын төзүне тәэмин итә (бюджет проекты һәм урта сроклы финанс планы);

-кирәкле документлар һәм материаллар белән район бюджеты проектын (бюджет проекты һәм урта сроклы финанс планы) район Советы раславына кертә;

- Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә бюджетара трансфертларны бүлү методикасын һәм (яисә) бирү тәртибен эшли һәм раслый;

- район бюджетының үтәлешен һәм бюджет хисаплылыгын төзүне тәэмин итә, район Советына раслауга район бюджеты үтәлеше турында хисап тапшыра;

- муниципаль бурыч белән идарә итүне тәэмин итә;

- районның комплекслы социаль-икътисадый үсеше планнары һәм программалары проектларын эшләүне тәэмин итә;

- район бюджетын үтәүне, районның комплекслы социаль-икътисадый үсеше планнарын һәм программаларын үтәүне оештыра;

- районның комплекслы социаль-икътисадый үсеш планнарын һәм программаларын үтәү турында хисаплар әзерләүне тәэмин итә;

- район икътисады һәм социаль өлкәсе торышын характерлый торган статистик күрсәткечләр җыюны һәм күрсәтелгән мәгълүматларны законнарда билгеләнгән тәртиптә дәүләт хакимияте органнарына тапшыруны оештыра;

- җирлекләрнең бюджет тәэмин ителеше дәрәҗәләрен район бюджеты акчалары исәбеннән тигезләүне тәэмин итә;

- 2014 елның 28 июнендәге «Россия Федерациясендә стратегик планлаштыру турында» 172-ФЗ номерлы Федераль законда каралган стратегик планлаштыру өлкәсендә вәкаләтләрне гамәлгә ашыра;

2) муниципаль милек белән идарә итү, район территориясендә предприятие, учреждение һәм оешмалар белән үзара мөнәсәбәтләр өлкәсендә:

- муниципаль милектәге мөлкәт белән идарә итә, муниципаль милек объектларын төзү, сатып алу, куллану, алар белән эш итү һәм арендалау мәсьәләләрен хәл итә (Совет карары белән башкасы билгеләнмәгән булса);

- муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр төзи, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр тарафыннан күрсәтелә торган хезмәтләргә һәм, әгәр федераль законнарда башкасы каралмаган булса, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр башкарган эшләргә тарифларны раслый, муниципаль казна учреждениеләре эшчәнлеген һәм бюджет һәм автоном муниципаль учреждениеләр тарафыннан муниципаль йөкләмәнең үтәлешен финанс белән тәэмин итүне гамәлгә ашыра, шулай ук муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып ала;

- муниципаль милектә булмаган предприятие, оешмалар белән районның икътисади һәм социаль үсешендә хезмәттәшлек турында килешүләр төзи;

- район территориясендә халыкка хезмәт күрсәтү өлкәсендә төрле милек формасындагы предприятиеләр булдыруга ярдәм итә;

- районның административ участогында эшләү өчен участок полиция хезмәткәре вазыйфасын биләүче хезмәткәргә бина бирә;

- 2017 елның 1 гыйнварына кадәр участок полиция хезмәткәре вазыйфасын биләүче хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына хезмәткәр тарафыннан күрсәтелгән вазыйфа буенча бурычларны үтәү чорында торак урыны бирә;

3)территориаль планлаштыру, җирдән һәм башка табигый ресурслардан файдалану, әйләнә-тирә табигать мохитен саклау өлкәсендә:

- районның территориаль планлаштыру документлары, башка төзелеш документлары проектларын әзерли һәм район Советы раславына кертә, аларның үтәлешен тәэмин итә;

- район территориясендә гамәлгә ашырыла торган төзелеш эшчәнлеген тәэмин итүнең мәгълүмати системаларын алып баруны, муниципаль район чикләрендә муниципаль ихтыяҗлар өчен җир кишәрлекләрен резервлау һәм алуны гамәлгә ашыра;

- җирлекара характердагы әйләнә-тирә табигать мохитен саклау чараларын оештыра;

- район территориясендә каты коммуналь калдыкларны туплау (шул исәптән аерым туплау), җыю, транспортировкалау, эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру, күмү эшчәнлеген оештыруда катнаша;

- район территориясендә дәвалау-савыктыру урыннарын һәм җирле әһәмияттәге курортларны булдыра, үстерүне һәм саклауны тәэмин итә, җирле әһәмияттәге махсус саклана торган табигый территорияләрдән файдалану һәм аларны саклау өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыра;

- муниципаль урман контролен гамәлгә ашыра;

- район ихтыяҗлары өчен ясалма җир кишәрлекләре булдыру өчен кирәкле эшләрне башкаруны тәэмин итә, федераль закон нигезендә ясалма җир участогы төзү турында килешү төзү хокукына ачык аукцион үткәрә;

- муниципаль районның авылара территориясендә муниципаль җир контролен гамәлгә ашыра;

- 2007 елның 24 июлендәге «Күчемсез милекнең дәүләт кадастры турында» гы 221-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә комплекслы кадастр эшләрен башкаруны һәм территория планы картасын раслауны оештыра;

4) төзелеш, транспорт һәм элемтә өлкәсендә:

- район чикләрендәге торак пунктлар чикләреннән тыш җирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеген гамәлгә ашыруны тәэмин итә, район чикләрендәге торак пунктлар чикләреннән тыш җирле әһәмияттәге автомобиль юлларының сакланышын муниципаль тикшереп торуны гамәлгә ашыра, аларда юл хәрәкәте иминлеген тәэмин итә, шулай ук автомобиль юлларыннан файдалану өлкәсендә башка вәкаләтләрне Россия Федерациясе законнары нигезендә юл эшчәнлеген гамәлгә ашыра;

- халыкка транспорт хезмәтләре күрсәтү өчен шартлар тудыра һәм җирлек чикләрендәге җирлекләр арасында халыкка транспорт хезмәте күрсәтүне оештыруны тәэмин итә;

- район чикләрендәге торак пунктлар арасында халыкка хезмәт күрсәтүче җәмәгать транспортының маршрутын, хәрәкәт графигын, тукталыш урынын раслый яки килештерә;

- район чикләрендәге торак пунктлардан читтә җәмәгать транспорты тукталышлары өчен бүлеп бирелгән урыннарны төзекләндерүне тәэмин итә;

- җирлекләрне элемтә хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыра;

- адресация объектларына адреслар бирү, адресларны үзгәртү, гамәлдән чыгару, урам-юл челтәре элементларына (федераль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, региональ яисә муниципальара әһәмиятле автомобиль юлларыннан тыш), муниципаль районның авылара территориясе чикләрендә планлаштыру структурасы элементларына исемнәр бирүне, мондый атамаларны үзгәртү, гамәлдән чыгаруны, дәүләт адреслы реестрында мәгълүмат урнаштыруны тәэмин итә;

5) торак-коммуналь, көнкүреш, сәүдә һәм башка хезмәт күрсәтү өлкәсендә, шулай ук төзекләндерү һәм авыл хуҗалыгы өлкәсендә:

- энергия саклау һәм энергетика нәтиҗәлелеген арттыру өлкәсендә муниципаль программаларны гамәлгә ашыра, Әлки муниципаль районы чикләрендә муниципаль торак фонд тәшкил иткән күпфатирлы йортларга, биналарга энергетика тикшерүен оештыра, энергияне саклау һәм энергетика нәтиҗәлелеген арттыру турында законнарда каралган башка чаралар оештыра һәм үткәрә;

- район чикләрендә Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә җирлекләрне электр һәм газ белән тәэмин итүне оештыра;

- муниципаль район составына керүче авыл җирлекләрен җәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү белән тәэмин итү өчен шартлар тудыра;

- җирлекара китапханәләр тарафыннан халыкка китапханә хезмәте күрсәтүне, аларның китапханә фондларының сакланышын тәэмин итүне һәм туплауны оештыра;

- ритуаль хезмәтләр күрсәтүне оештыра һәм җирлекара җирләү урыннарын карап тотуны тәэмин итә;

- район составына керүче авыл җирлекләрендә җирле традицион халык сәнгатен үстерү өчен шартлар тудыра;

- район составына керүче авыл җирлекләрен ял оештыру һәм мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыруны тәэмин итә;

- җирлекләрдә авыл хуҗалыгы җитештерүен үстерү, авыл хуҗалыгы продукциясе, чимал һәм азык-төлек базарын киңәйтү өчен шартлар тудыра, кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерүгә ярдәм итә, социаль юнәлешле коммерциясез оешмаларга, хәйрия эшчәнлегенә һәм иреклеләр эшчәнлегенә ярдәм итә;

- район территориясендә физик тәрбия, мәктәп спорты һәм массакүләм спорт үсеше өчен шартлар тәэмин итә, рәсми физик тәрбия-сәламәтләндерү һәм спорт чаралары үткәрүне оештыра;

- коммуналь инфраструктура системасына тоташтыру тарифларын, коммуналь комплекс оешмаларын тоташтыруга тарифларны, коммуналь комплекс оешмалары товарларына һәм хезмәтләренә тарифларга өстәмәләрне, кулланучылар өчен бәяләргә (тарифларга) өстәмәләрне җайга сала;

- «Җылылык белән тәэмин итү турында» Федераль законда каралган җылылык белән тәэмин итүне оештыру буенча вәкаләтләрне гамәлгә ашыра;

- «Су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу турында» Федераль законда каралган су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу өлкәсендә вәкаләтләрне гамәлгә ашыра;

- реклама конструкцияләрен урнаштыру схемасын раслый, муниципаль район территориясендә реклама конструкцияләрен урнаштыруга һәм эксплуатацияләүгә рөхсәт бирә, мондый рөхсәтләрне юкка чыгара, 2006 елның 13 мартындагы «Реклама турында» 38-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә муниципаль район территориясендә үз белдеге белән урнаштырылган реклама конструкцияләрен демонтажлау турында күрсәтмәләр бирә;

6) мәгариф һәм сәламәтлек саклау өлкәсендә:

- муниципаль мәгариф оешмаларында төп гомуми белем бирү программалары буенча һәркем өчен мөмкин булган һәм түләүсез мәктәпкәчә, башлангыч гомуми, төп гомуми, урта гомуми белем бирүне оештыру (федераль дәүләт белем бирү стандартлары нигезендә төп гомуми белем бирү программаларын гамәлгә ашыруны финанс ягыннан тәэмин итү вәкаләтләреннән тыш), муниципаль мәгариф оешмаларында балаларга өстәмә белем бирүне оештыра (Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары финанс ягыннан тәэмин ителә торган балаларга өстәмә белем бирүдән тыш), муниципаль мәгариф оешмаларында балаларны карау һәм тәрбияләүне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыра, шулай ук тормышы һәм сәламәтлеге иминлеген тәэмин итү чараларын да кертеп, каникул чорында балаларның ялын оештыруны тәэмин итү чараларын үз вәкаләтләре чикләрендә гамәлгә ашыра;

- муниципаль белем бирү оешмалары биналарын һәм корылмаларын карап тотуны, алар янәшәсендәге территорияләрне төзекләндерүне тәэмин итә;

- мәктәпкәчә, башлангыч гомуми, төп гомуми һәм урта гомуми белем бирү программалары буенча белем алырга тиешле балаларны исәпкә алып бара, муниципаль белем бирү оешмаларын конкрет территорияләргә беркетә;

-муниципаль белем бирү оешмаларын төзи, үзгәртеп кора, юкка чыгара (муниципаль районнарның җирле үзидарә органнары тарафыннан югары белем

бирүче муниципаль мәгариф оешмалары төзелүдән тыш), муниципаль белем бирү оешмаларын гамәлгә куючы функцияләрен һәм вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

- гражданнарга түләүсез медицина ярдәме күрсәтүнең дәүләт гарантияләренең территориаль программасы нигезендә район территориясендә халыкка медицина ярдәме күрсәтү өчен шартлар тудыра (аерым территорияләр халкын медик-санитар тәэмин итү функцияләрен гамәлгә ашыручы федераль башкарма хакимият органы карамагындагы медицина ярдәме белән тәэмин ителә торган территорияләрнең Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан расланган исемлегенә кертелгән җирлекләр территорияләреннән тыш);

- җирлекара характердагы балалар һәм яшьләр белән эшләү чараларын оештыра һәм тормышка ашыра;

- җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затлары, җирле үзидарәнең сайланулы органнары әгъзалары, район Советы депутатлары, муниципаль хезмәткәрләр һәм учреждение хезмәткәрләренә һөнәри белем һәм өстәмә һөнәри белем бирүне оештыра;

- муниципаль район милкендә булган мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни һәйкәлләрне) саклау, куллану һәм популярлаштыру, муниципаль район территориясендә урнашкан җирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни һәйкәлләрне) саклау буенча чаралар күрә;

7) гражданнарның хокук һәм ирекләрен саклау, законлылыкны тәэмин итү, халыкны һәм территорияне гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендә:

- район территориясендә законнар, дәүләт хакимияте һәм җирле үзидарә органнары актлары үтәлешен, гражданнарның хокукларын һәм ирекләрен саклауны тәэмин итә;

- билгеләнгән тәртиптә, шул исәптән судта яисә арбитраж судта җирле үзидарәнең хокукларын боза торган дәүләт хакимияте органнары һәм дәүләт вазыйфаи затлары, предприятие, учреждение, оешма актларына шикаять бирә;

- муниципаль милиция тарафыннан җәмәгать тәртибен саклауны оештыруны тәэмин итә;

- район территориясендә гадәттән тыш хәлләрне кисәтүдә һәм бетерүдә катнаша;

- территориаль оборона һәм гражданнар оборонасы, халыкны һәм район территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау чараларын оештыра һәм тормышка ашыруны тәэмин итә; гадәттән тыш хәлләрне бетерү өчен җирле финанс һәм матди ресурслар резервларын булдыруны тәэмин итә;

- район территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләрне мобилизацион әзерләү чараларын оештыра һәм тормышка ашыра;

- үз вәкаләтләре чикләрендә һәм билгеләнгән тәртиптә халыкка гадәттән тыш хәлләр килеп чыгуы яисә килеп чыгу куркынычы турында үз вакытында хәбәр итүне һәм мәгълүмат җиткерүне тәэмин итә;

- су объектларында кешеләрнең куркынычсызлыгын тәэмин итү, аларның тормышын һәм сәламәтлеген саклау буенча чараларны тормышка ашыруны тәэмин итә;

-җирле референдумны әзерләү, уздыру һәм матди-техник тәэмин итүне, район чикләрен үзгәртү, районны үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне гамәлгә ашыра;

- үз вәкаләтләре чикләрендә терроризм һәм экстремизмны профилактикалау, шулай ук район территориясендә терроризм һәм экстремизм күренешләре нәтиҗәләрен минимальләштерү һәм (яки) бетерү буенча чаралар күрүне тәэмин итә;

- террорчылыкны профилактикалау, шулай ук аның күренешләре нәтиҗәләрен минимальләштерү һәм (яки) бетерү өлкәсендә муниципаль программаларны эшли һәм тормышка ашыра;

- муниципаль берәмлекләрдә террорчылыкның асылын һәм аның иҗтимагый куркынычын аңлату, шулай ук гражданнарда террорчылык идеологиясен кабул итмәү буенча мәгълүмати-пропаганда чараларын, шул исәптән мәгълүмат материалларын, матбугат продукциясен тарату, аңлату эшләре алып бару һәм башка чаралар уздыру юлы белән оештыра һәм үткәрә;

- террорчылыкны профилактикалау, шулай ук аның күренешләре нәтиҗәләрен минимальләштерү һәм (яки) бетерү буенча федераль башкарма хакимият органнары һәм (яки) Россия Федерациясе субъекты башкарма хакимияте органнары тарафыннан оештырылучы чараларда катнаша;

- муниципаль милектәге яисә җирле үзидарә органнары карамагындагы объектларның террорчылыктан сакланышына карата таләпләрнең үтәлешен тәэмин итә;

- террорчылыкны профилактикалауда катнашу, шулай ук аның күренешләре нәтиҗәләрен минимальләштерү һәм (яки) бетерү мәсьәләләре буенча тәкъдимнәрне Россия Федерациясе субъектының башкарма хакимияте органнарына җибәрә;

- җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча терроризмны профилактикалауда катнашу, шулай ук аның күренешләре нәтиҗәләрен минимальләштерү һәм (яки) бетерү буенча башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра;

- район чикләрендә коррупциягә каршы тору чараларын гамәлгә ашыра;

- милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгытуга, район территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халкы теленә һәм мәдәниятенә ярдәм итүгә һәм үстерүгә, милли азчылыкның хокукларын тормышка ашыруга, мигрантларның социаль һәм мәдәни адаптациясен тәэмин итүгә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауга юнәлтелгән чаралар эшли һәм тормышка ашыра;

8) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен үтәү өлкәсендә:

- федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә районның җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

- дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен бирелгән матди һәм финанс чараларын исәпкә алып бара һәм тиешле файдалануны тәэмин итә;

- федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру турында хисап тапшыра;

- район Советы карарлары нигезендә бирелгән аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен район җирле үзидарә органнары карамагында булган матди ресурслардан һәм финанс чараларыннан өстәмә файдалануны тәэмин итә;

- Россия Федерациясенең су законнарында билгеләнгән, су объекты милекчесе вәкаләтләре чикләрендә, гражданнарның гомуми файдаланудагы су объектына һәм аларның яр буе полосаларына ирекле үтеп керүен тәэмин итүне дә кертеп, гомуми файдаланудагы су объектларыннан файдалану кагыйдәләрен билгели;

9) башка вәкаләтләр:

- муниципаль хезмәтләр реестрын формалаштыру һәм алып бару тәртибен билгели;

- җирлекләрнең архив фондларын саклауны да кертеп, муниципаль архивны формалаштыра һәм үз эченә ала;

- үз вәкаләтләре чикләрендә федераль законнар нигезендә халыкара һәм тышкы икътисадый элемтәләрне гамәлгә ашыра;

- законнар, Устав, район Советы карарлары белән район Советы компетенциясе, район Башлыгы яки башка җирле үзидарә органнары вәкаләтләреннән тыш, җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

2. Башкарма комитет җирлекнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләренә кертелмәгән мәсьәләләрне хәл итү буенча түбәндәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыра:

1) муниципаль район музейлары төзи;

2) опека һәм попечительлек эшчәнлеген тормышка ашыруда катнаша;

3) муниципаль район территориясендә җирле милли-мәдәни автономияләрнең хокукларын гамәлгә ашыру белән бәйле эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыра;

4) Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм муниципаль район территориясендә милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендәге чараларны тормышка ашыруга ярдәм итә;

5) 2008 елның 31 декабренә торышы буенча алар карамагындагы югары белем бирү муниципаль мәгариф оешмаларын гамәлгә куючы функциясен гамәлгә ашыра;

6) туризмны үстерү өчен шартлар тудыра;

7) кеше хокукларын тәэмин итүгә җәмәгать контролен гамәлгә ашыручы иҗтимагый күзәтү комиссияләренә һәм мәҗбүри тоту урыннарында булган затларга ярдәм күрсәтә;

8)1995 елның 24 ноябрендәге «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында» 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә инвалидларның иҗтимагый берләшмәләренә, шулай ук гомумроссия инвалидлар иҗтимагый берләшмәләре тарафыннан оештырылган оешмаларга ярдәм күрсәтә;

9) «Кан һәм аның компонентлары донорлыгы турында»гы Федераль законда каралган чараларны гамәлгә ашыра;

10) авылара территориядә урнашкан торак пунктында нотариус булмаган очракта, законнарда каралган нотариаль гамәлләр кылуны оештыра;

11) федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә һәм шартларда оешмалар тарафыннан хезмәт күрсәтү сыйфатын бәйсез бәяләүне үткәрүне оештыру өчен шартлар тудыра, шулай ук федераль законнар нигезендә ведомство буйсынуындагы оешмалар җитәкчеләре эшчәнлеген бәяләгәндә оешмалар тарафыннан хезмәт күрсәтү шартларын бәйсез бәяләү нәтиҗәләрен куллана һәм оешмалар тарафыннан хезмәт күрсәтү шартларын бәйсез бәяләү нәтиҗәләре буенча ачыкланган җитешсезлекләрне бетерү буенча чаралар күрүне контрольдә тотуны гамәлгә ашыра.

3. Район Башкарма комитеты муниципаль контрольне гамәлгә ашыруга вәкаләтле орган булып тора.

Муниципаль контроль өлкәсендә район Башкарма комитеты вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

1) тиешле территориядә муниципаль контрольне оештыру һәм гамәлгә ашыру;

2) җирле үзидарә органнарына гамәлгә ашыру вәкаләтләре бирелгән региональ дәүләт контролен (күзәтчелеген) оештыру һәм гамәлгә ашыру;

3) эшчәнлекнең тиешле өлкәләрендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыруның административ регламентларын эшләү. Күрсәтелгән административ регламентларны эшләү һәм кабул итү Татарстан Республикасы норматив хокукый актларында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла;

4) тиешле эшчәнлек өлкәләрендә муниципаль контрольнең нәтиҗәлелеген мониторинглауны оештыру һәм уздыру, аны уздыру күрсәткечләре һәм методикасы Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан раслана;

5) федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында норматив хокукый актларында каралган башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыру.

Муниципаль контрольне турыдан-туры гамәлгә ашыру функцияләре мондый органнарның статусын билгеләүче хокукый актлар нигезендә район Башкарма комитеты органнарына йөкләнергә мөмкин

Муниципаль контрольне гамәлгә ашыруга, юридик затларны, шәхси эшмәкәрләрне тикшерүне оештыруга һәм уздыруга бәйле мөнәсәбәтләргә 2008 елның 26 декабрендәге «Дәүләт контролен (күзәтчелеген) һәм муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда юридик затларның һәм шәхси эшмәкәрләрнең хокукларын яклау турында» 294-ФЗ номерлы Федераль закон нигезләмәләре кулланыла.

49 статья. Район Башкарма комитеты Җитәкчесе

1. Район Башкарма комитетын Башкарма комитет Җитәкчесе җитәкли.

2. Район Башкарма комитеты Җитәкчесе әлеге вазыйфага контракт буенча билгеләнүче район җирле үзидарәсенең вазыйфаи заты булып тора.

3. Район Башкарма комитеты Җитәкчесе үз вәкаләтләрен даими нигездә башкара.

4. Аерым оештыру-боеру функцияләрен гамәлгә ашыру өчен район Башкарма комитеты Җитәкчесенең урынбасарлары бар. Башкарма комитет Җитәкчесе вакытлыча булмаганда (авыруга яки ялга бәйле рәвештә) яки аның вәкаләтләрен вакытыннан алда туктатылган очракта, аның урынбасарларының берсе, Башкарма комитет Җитәкчесе һәм аның урынбасарлары арасында вазыйфаларны бүлү нигезендә, аның вазыйфаларын башкара.

5.Район Башкарма комитеты Җитәкчесе 2008 елның 25 декабрендәге "Коррупциягә каршы тору турында" 273-ФЗ номерлы Федераль законда, 2012 елның 3 декабрендәге "Дәүләт вазыйфаларын биләүче һәм башка затлар чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында" 230-ФЗ номерлы Федераль законда, 2013 елның 7 маендагы "Аерым категория затларына Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачу һәм аңа ия булу, шәхси акча һәм кыйммәтле әйберләр саклау, чит ил финанс инструментларына ия булу һәм (яисә) файдалануны тыю турында " 79-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны үтәргә, үз бурычларын башкарырга тиеш.

50 статья. Район Башкарма комитеты Җитәкчесен билгеләү тәртибе

1. Район Башкарма комитеты Җитәкчесен билгеләү конкурс нигезендә башкарыла.

Район Башкарма комитеты Җитәкчесе вазыйфасына конкурс үткәрү тәртибе район Советы тарафыннан билгеләнә. Конкурсны уздыру тәртибе конкурс уздыру көненә кадәр 20 көннән дә соңга калмыйча конкурс шартларын, аны уздыру датасы, вакыты һәм урыны турындагы белешмәләрне, контракт проектын бастырып чыгаруны күздә тотарга тиеш.

2. Конкурсны үткәрү өчен конкурс комиссиясе төзелә. Конкурс комиссиясе әгъзаларының гомуми саны район Советы тарафыннан билгеләнә.

2004 елның 28 июлендәге «Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында» 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 21 статьясындагы 4 өлешенең өченче абзацы нигезендә, муниципаль районда конкурс комиссиясен төзегәндә конкурс комиссиясенең дүрттән бере муниципаль районның вәкиллекле органы, дүрттән бере - муниципаль районның административ үзәге булган җирлекнең вәкиллекле органы, ә яртысы - Татарстан Республикасы Президенты тарафыннан билгеләнә.

3. Зат район Башкарма комитеты җитәкчесе вазыйфасына конкурс нәтиҗәләре буенча конкурс комиссиясе тарафыннан тәкъдим ителгән к кандидатлар арасыннан район Советы тарафыннан билгеләнә.

4. Район Башкарма комитеты Җитәкчесе өчен контракт шартлары район Советы тарафыннан раслана.

Районның Башкарма комитеты җитәкчесенә - җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга кагылышлы өлешендә

район Советы һәм җирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга кагылышлы өлешендә Татарстан Республикасы законы.

5. Район Башкарма комитеты Җитәкчесе белән килешү район Башлыгы тарафыннан төзелә.

51 статья. Район Башкарма комитеты Җитәкчесенең вәкаләтле вакыты

1. Район Башкарма комитеты Җитәкчесе белән контракт Башкарма комитет җитәкчесе вазыйфасына затны билгеләү турында карар кабул иткән район Советы вәкаләтләре срогына (яңа чакырылыш район Советы эшли башлаганга кадәр), әмма кимендә ике елга төзелә.

2. Район Советы вәкаләте чоры тәмамлангач, билгеләнгән тәртиптә район Башкарма комитетының яңа Җитәкчесе билгеләнгәнче район Башкарма комитеты Җитәкчесе үз вәкаләтләрен тормышка ашыруны дәвам итә.

52 статья. Район Башкарма комитеты Җитәкчесе вәкаләтләре

Район Башкарма комитеты Җитәкчесе:

1) район Башкарма комитеты эшчәнлеге белән җитәкчелек итә, район Башкарма комитеты тарафыннан аның компетенциясенә керүче вәкаләтләрне башкарганда шәхси җаваплылык тота;

2) район Советы, район Башлыгы, районның башка җирле үзидарә органнары һәм башка муниципаль берәмлекләр, дәүләт хакимияте органнары, гражданнар һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә район Башкарма комитеты исеменнән эш йөртә;

3) район Советы каравына район бюджеты проектын һәм аның үтәлеше турында хисапны тәкъдим итә;

4) район Советы каравына районның комплексны социаль-икътисадый үсеше план һәм программа проектларын һәм аларның үтәлеше турында хисапны тәкъдим итә;

5) район Советы раславына район Башкарма комитеты структурасы проектын кертә, хезмәткәрләрнең иң чик саны һәм хезмәт өчен түләү фонды белән билгеләнеп расланган структура нигезендә Башкарма комитетның штат расписаниесен раслый;

6) Район Башлыгы белән килештереп район Башкарма комитеты җитәкчесе урынбасарларын билгели һәм вазыйфаларыннан азат итә, алар арасындагы бурычларны бүлә, муниципаль хезмәткәрләрне һәм Башкарма комитетның башка хезмәткәрләрен вазыйфасына билгеләп куя һәм вазыйфаларыннан азат итә, аларның эшчәнлеген тикшереп тора, аларга карата бүләкләү һәм дисциплинар җаваплылык чараларын куллана;

7) расланган бюджет нигезендә үз вәкаләтләре чикләрендә район акчалары белән эш итә;

8) район Башкарма комитеты тарафыннан федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны гамәлгә ашыра һәм (яисә) гамәлгә ашыруны тәэмин итә, аларның үтәлеше өчен шәхси җаваплылык тота; тиешле законнар нигезендә һәм үтәү йөзеннән тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча хокукый актлар чыгара;

9) район Башкарма комитеты компетенциясенә кертелгән җирле әһәмияттәге мәсьәләләр, шулай ук Башкарма комитет эшен оештыру мәсьәләләре буенча хокукый актлар чыгара;

10) елына кимендә бер тапкыр яки район Башлыгы, район Советы таләбе буенча, район Советына үз эшчәнлеге һәм Башкарма комитет эшчәнлеге турында хисап бирә;

11) халыкка даими рәвештә район Башкарма комитеты эшчәнлеге турында хәбәр итә, район Башкарма комитеты хезмәткәрләре тарафыннан гражданнарны кабул итүне оештыра, айга бер тапкырдан да ким булмаган күләмдә гражданнарны кабул итә, гражданнарның тәкъдимнәрен, гаризаларын һәм шикаятьләрен карый, алар буенча карарлар кабул итә;

12) дәүләт һәм башка органнарда район мәнфәгатьләрен тәэмин итү һәм яклау буенча чаралар күрә, район Башкарма комитеты исеменнән судка гариза бирә, ышанычнамәләр бирә;

13) район Башкарма комитеты органнары турындагы нигезләмәләр проектларын район Советына раслауга тәкъдим итә;

14) Башкарма комитет органнары җитәкчеләрен вазыйфага билгели һәм вазыйфадан азат итә;

15) законнар, әлеге Устав, район Советы карарлары һәм төзелгән контракт нигезендә башка вәкаләтләр башкара.

53 статья. Район Башкарма комитеты Җитәкчесе вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Район Башкарма комитеты Җитәкчесе вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла:

1) үлем;

2) үз теләге белән отставка;

3) әлеге статьяның 2 пункты һәм 3 пункты нигезендә контрактны өзү;

4) 2003 елның 6 октябрендәге «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 131-ФЗ номерлы Федераль законның 74 статьясы нигезендә вазыйфадан читләшү;

5) суд тарафыннан эшкә яраксыз яисә эшкә сәләте чикләнгән дип тану;

6) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип тану яисә вафат булган дип игълан итү;

7) аңа карата судның гаепләү карары закон көченә керүе;

8) даими яшәү өчен Россия Федерациясеннән чигеннән чыгу;

9) Россия Федерациясе гражданинының Россия Федерациясе гражданлыгын туктату, чит ил гражданы җирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил дәүләте гражданлыгын туктату, чит ил гражданлыгы алу яисә чит ил гражданы җирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашмаучы чит ил дәүләте территориясендә яшәү төрен яисә гражданның даими яшәү хокукын раслый торган башка документ алу;

10) хәрби хезмәткә чакыру яисә аны алыштыра торган альтернатив граждан хезмәтенә юллама;

11) районны законнар нигезендә үзгәртеп кору, шулай ук район бетерелгән очракта;

12) район чикләре үзгәрүгә бәйле рәвештә район сайлаучыларының саны 25 проценттан артыгракка арту;

13) гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен таләп ителә торган муниципаль хокукый актны бастырып чыгару срогын бозу;

14) район Башкарма комитеты Җитәкчесе вәкаләтләрен башкаручы район Башлыгы вазыйфасына керешү.

2. Башкарма комитет Җитәкчесе белән контракт яклар килешүе буенча яки түбәндәге затларның гаризасы нигезендә суд тәртибендә өзелергә мөмкин:

1) җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итүгә кагылышлы өлешендә контракт шартларын бозуга, шулай ук законнарда билгеләнгән чикләүләрне үтәмәүгә бәйле рәвештә район Советы яисә район Башлыгы;

2) районның җирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт

вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга кагылышлы, шулай ук законнарда билгеләнгән чикләүләрне үтәмәүгә бәйле рәвештә Татарстан Республикасы Президенты;

3)районның җирле үзидарә органнары һәм (яисә) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары тарафыннан контракт шартлары бозылуга бәйле рәвештә Башкарма комитет Җитәкчесе.

3. Башкарма комитет Җитәкчесе белән контракт коррупциягә каршы көрәш турындагы Россия Федерациясе законнары нигезендә тапшырыла торган керемнәр, чыгымнар, мөлкәт һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләр турында белешмәләрнең дөреслеген һәм тулылыгын тикшерү нәтиҗәсендә 2008 елның 25 декабрендәге "Коррупциягә каршы тору турында" 273-ФЗ номерлы Федераль законда, 2012 елның 3 декабрендәге "Дәүләт вазыйфаларын биләүче һәм башка затлар чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында" 230-ФЗ номерлы Федераль законда, 2013 елның 7 маендагы "Аерым категория затларына Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачу һәм аңа ия булу, шәхси акча һәм кыйммәтле әйберләр саклау, чит ил финанс инструментларына ия булу һәм (яисә) файдалануны тыю турында " 79-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләү, тыюларны үтәмәве, үз бурычларын башкармавы ачыкланганда Татарстан Республикасы Президенты гаризасы нигезендә суд тәртибендә өзелергә мөмкин.

4. Башкарма комитет Җитәкчесе вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган яки суд карары буенча сак астына алу рәвешендә процессуаль мәҗбүр итү чараларын кулланылган яки вазыйфасыннан вакытлыча читләштерелгән очракта, аның вәкаләтләрен вакытлыча җирле үзидарәнең вазыйфаи заты яисә муниципаль берәмлек уставы нигезендә билгеләнә торган вәкаләтле муниципаль хезмәткәр башкара.

VI Бүлек РАЙОН СОВЕТЫ, РАЙОН БАШЛЫГЫ ҺӘМ РАЙОН БАШКАРМА КОМИТЕТЫ АРАСЫНДАГЫ МӨНӘСӘБӘТ

54 статья. Район Советы, район Башлыгы һәм район Башкарма комитетының үзара хезмәттәшлеге нигезләре

1. Әлеге Уставта билгеләнгән вәкаләтләрне бүлү нигезендә район Советы, район Башлыгы һәм район Башкарма комитеты үз вәкаләтләрен мөстәкыйль гамәлгә ашыра.

2. Район Советы һәм район Башкарма комитеты законнарда, әлеге Уставта билгеләнгән рәвештә районның икътисадый һәм социаль үсеше процессына нәтиҗәле идарә итү һәм аның халкы мәнфәгатьләрен яклау максатында үзара хезмәттәшлек итәргә тиеш.

3. Район Советы һәм район Башкарма комитеты кабул ителгән хокукый актларны кул куйган көннән җиде көн эчендә бер-берсенә җибәрәләр.

4. Район Советы, район Башлыгы район Башкарма комитеты Җитәкчесенә район Башкарма комитеты Җитәкчесенең, район Башкарма комитетының башка вазыйфаи затларының хокукый актларын кабул итү, гамәлдән чыгару, үзгәртү турында тәкъдим белән мөрәҗәгать итәргә хокуклы, шулай ук аларга суд тәртибендә шикаять бирергә хокуклы.

5. Район Башкарма комитеты Җитәкчесе район Советына, район Башлыгына район Советының, район Башлыгының хокукый актларын кабул итү, гамәлдән чыгару, үзгәртү турында тәкъдим белән мөрәҗәгать итәргә, шулай ук аларга суд тәртибендә шикаять белдерергә хокуклы.

6. Район Башлыгы район Башкарма комитеты Җитәкчесенә район Советының эш планнарын һәм район Советы карарлары проектларын район Советы регламентында билгеләнгән тәртиптә җибәрә.

7. Район Советы, аның органнары, район Башлыгы үткәрә торган утырышларда киңәш бирү тавышы хокукы белән район Башкарма комитеты Җитәкчесе, аның урынбасарлары яки алар тарафыннан вәкаләтле затлар

катнаша ала. Район Башкарма комитетының вазыйфаи затлары, язмача чакыру булганда район Советы утырышында катнашырга тиеш.

8. Район Башкарма комитеты Җитәкчесе үткәргән утырышларда район Башлыгы, район Советы депутатлары да катнашырга хокуклы.

55 статья. Җирле үзидарә органнары арасында бәхәсләрне хәл итү

Районның җирле үзидарә органнары арасында аларның вәкаләтләрен гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча бәхәсләр килештерү процедураларын үткәрү юлы белән яки суд тәртибендә хәл ителә.

VII Бүлек. РАЙОННЫҢ БАШКА ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ

56 статья. «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының Контроль-хисап палатасы» муниципаль казна учреждениесе

1. «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының Контроль-хисап палатасы» муниципаль казна учреждениесе (алга таба - районның Контроль-хисап палатасы) тышкы муниципаль финанс контроленең даими эшләүче органы булып тора, Әлки муниципаль районы Советы тарафыннан төзелә һәм аңа хисап тота.

2. Районның контроль-хисап палатасы Контроль-хисап палатасы рәисеннән һәм аудиторыннан тора.

3. Район Контроль-хисап палатасы рәисе район Советы тарафыннан район Советы рәисе, район Башлыгы яки район Советы депутатларының билгеләнгән санының кимендә өчтән бере тәкъдиме белән 5 елга кадәр вакытка билгеләнә.

Районның Контроль-хисап палатасы рәисе 2008 елның 25 декабрендәге "Коррупциягә каршы тору турында" 273-ФЗ номерлы Федераль законда, 2012 елның 3 декабрендәге "Дәүләт вазыйфаларын биләүче һәм башка затлар чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында" 230-ФЗ номерлы Федераль законда, 2013 елның 7 маендагы "Аерым категория затларына Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачу һәм аңа ия булу, шәхси акча һәм кыйммәтле әйберләр саклау, чит ил финанс инструментларына ия булу һәм (яисә) файдалануны тыю турында " 79-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны үтәргә, үз бурычларын башкарырга тиеш.

4. Үз вәкаләтләре кысаларында районның Контроль-хисап палатасы оештыру һәм функциональ бәйсезлеккә ия.

5. Район Советының норматив хокукый акты нигезендә районның Контроль-хисап палатасы рәисе муниципаль вазыйфаны, ә Контроль - хисап палатасы аудиторы муниципаль хезмәт вазыйфасын били.

6.Районның җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары районның Контроль-хисап палатасы таләбе буенча аның компетенциясенә кагылышлы мәсьәләләр буенча кирәкле мәгълүматны һәм документларны тапшырырга тиеш.

7. Районның Контроль-хисап палатасы җирле үзидарә органы булып тора, юридик зат хокукына ия, герб мөһере һәм үз исеме язылган һәм район гербы сурәтләнгән бланкасы бар.

8. Районның Контроль-хисап палатасы эшчәнлеген тәэмин итү чыгымнары район бюджетында Россия Федерациясе бюджетларының чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

9. Районның контроль-хисап палатасын оештыру һәм эшчәнлек тәртибе, аның вәкаләтләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы, 2011 елның 7 февралендәге «Россия Федерациясе субъектлары һәм муниципаль берәмлекләрнең контроль-хисап органнарын оештыру һәм аларның эшчәнлегенең гомуми принциплары турында»гы 6-ФЗ номерлы, 2003 елның 6 октябрендәге «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында»гы 131 – ФЗ номерлы федераль законнар, башка

федераль законнар һәм Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актлары, район Советы раслаган районның Контроль-хисап палатасы турында нигезләмә, башка муниципаль норматив хокукый актлар белән билгеләнә.

Федераль законнарда билгеләнгән очракларда һәм тәртиптә районның Контроль-хисап палатасы эшчәнлеген хокукый җайга салу шулай ук Татарстан Республикасы законнары белән гамәлгә ашырыла.

57 статья. «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы Финанс-бюджет палатасы» муниципаль казна учреждениесе

1. «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы Финанс-бюджет палатасы» муниципаль казна учреждениесе (алга таба - район Финанс-бюджет палатасы) җирле үзидарәнең район бюджетын үтәүне, район бюджеты проектларын һәм аның үтәлеше турында хисап төзүне гамәлгә ашыручы даими эшләүче орган булып тора.

Район Финанс-бюджет палатасы район Советына хисап тота.

2. Палата рәисе вазыйфасына конкурс нәтиҗәсе буенча, ТР Әлки муниципаль районы Башлыгы белән килешеп, гамәлдәге законнар нигезендә төзелә торган хезмәт килешүе буенча Әлки муниципаль районы Башкарма комитеты җитәкчесе билгели.

3. Район Финанс-бюджет палатасы рәисе районның җирле үзидарә вазыйфаи заты булып тора, районның Финанс-бюджет палатасы эшчәнлеге белән җитәкчелек итә һәм аның эшен оештыра.

4. Район Финанс-бюджет палатасының мөһере, район гербы төшерелгән һәм үз исеме язылган бланкасы бар.

5. Район Финанс-бюджет палатасы эшчәнлеген тәэмин итү чыгымнары район бюджетында Россия Федерациясе бюджетларының чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

6. Район Финанс-бюджет палатасы үз эшчәнлеген законнар, әлеге Устав һәм район Советы тарафыннан расланган район Финанс-бюджет палатасы турындагы нигезләмә нигезендә башкара.

58 статья. «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы Мөлкәт һәм җир мөнәсәбәтләре палатасы» муниципаль казна учреждениесе

1. «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы Мөлкәт һәм җир мөнәсәбәтләре палатасы» муниципаль казна учреждениесе (алга таба - район Мөлкәт һәм җир мөнәсәбәтләре палатасы) муниципаль милек белән, шул исәптән район милкендә булган җир кишәрлекләре, акцияләр, хуҗалык җәмгыятьләренең устав капиталларында өлешләр (кертемнәр) белән идарә итүне үз вәкаләтләре чикләрендә гамәлгә ашыручы районның даими эшләүче җирле үзидарә органы булып тора.

Район Мөлкәт һәм җир мөнәсәбәтләре палатасы Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы Башкарма комитетына хисап тота.

2. Мөлкәт һәм җир мөнәсәбәтләре палатасы рәисе вазыйфасына конкурс нәтиҗәсе буенча, ТР Әлки муниципаль районы Башлыгы белән килешеп, гамәлдәге законнар нигезендә төзелә торган хезмәт килешүе буенча Әлки муниципаль районы Башкарма комитеты җитәкчесе билгели.

3. Район Мөлкәт һәм җир мөнәсәбәтләре палатасы рәисе районның җирле үзидарәcт вазыйфаи заты булып тора, районның Мөлкәт һәм җир мөнәсәбәтләре палатасы эшчәнлеге белән җитәкчелек итә һәм аның эшен оештыра.

4. Район Мөлкәт һәм җир мөнәсәбәтләре палатасының мөһере, район гербы төшерелгән һәм үз исеме язылган бланкасы бар.

5. Район Мөлкәт һәм җир мөнәсәбәтләре палатасы эшчәнлеген тәэмин итү чыгымнары район бюджетында Россия Федерациясе бюджетларының чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

6. Район Милек һәм җир мөнәсәбәтләре палатасы үз эшчәнлеген законнар, әлеге Устав һәм район Советы тарафыннан расланган район Милек һәм җир мөнәсәбәтләре палатасы турындагы нигезләмә нигезендә башкара.

VIII Бүлек. РАЙОН САЙЛАУ КОМИССИЯСЕ

59 статья. Район сайлау комиссиясе

1. Район сайлау комиссиясе муниципаль сайлаулар, җирле референдум, депутат, җирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затын чакыртып алу буенча тавыш бирү, район чикләрен үзгәртү, районны үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирүгә әзерлек һәм үткәрү эшен оештыра.

Районның сайлау комиссиясе җирле үзидарә органнары структурасына керми.

2. Район сайлау комиссиясе федераль законнар, Татарстан Республикасы Сайлау кодексы белән билгеләнгән тәртиптә район Советы тарафыннан төзелә.

3. .Район сайлау комиссиясе вәкаләтләре срогы биш ел тәшкил итә.

4. Район сайлау комиссиясе хәлиткеч тавыш бирү хокукы белән 8 әгъзадан тора.

Сайлау комиссиясе әгъзалары 2008 елның 25 декабрендәге "Коррупциягә каршы тору турында" 273-ФЗ номерлы Федераль законда, 2012 елның 3 декабрендәге "Дәүләт вазыйфаларын биләүче һәм башка затлар чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында" 230-ФЗ номерлы Федераль законда, 2013 елның 7 маендагы "Аерым категория затларына Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачу һәм аңа ия булу, шәхси акча һәм кыйммәтле әйберләр саклау, чит ил финанс инструментларына ия булу һәм (яисә) файдалануны тыю турында " 79-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны үтәргә, үз бурычларын башкарырга тиеш.

5. Район сайлау комиссиясе эшчәнлеген тәэмин итү чыгымнары район бюджетында Россия Федерациясе бюджетларының чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

6. Район сайлау комиссиясенең вәкаләтләре, аның эшчәнлеге тәртибе һәм гарантияләре федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, әлеге Устав белән җайга салына. Район Советы мөрәҗәгате нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе карары буенча район сайлау комиссиясе вәкаләтләре закон нигезендә территория сайлау комиссиясенә йөкләнергә мөмкин.

IX Бүлек. РАЙОННЫҢ ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ ЭШЧӘНЛЕГЕНЕҢ ГРАЖДАНЛЫК-ХОКУКЫЙ ҺӘМ ФИНАНС НИГЕЗЛӘРЕ

60 статья. Районның юридик зат хокукына ия җирле үзидарә органнары

1. Федераль закон һәм әлеге Устав нигезендә район Советы, район Башкарма комитеты, район Финанс-бюджет палатасы, район Милек һәм җир мөнәсәбәтләре палатасы һәм район Контроль-хисап палатасы юридик зат хокукына ия.

2. Район Советы карары белән юридик зат хокукы башка муниципаль органнар, шулай ук район Башкарма комитеты структурасы нигезендә аның аерым органнарына бирелергә мөмкин.

51 статья. Юридик зат буларак район җирле үзидарә органнары

1. Башкарма комитеты Җитәкчесе район исеменнән мөлкәт һәм башка хокук һәм вазыйфа булдырырга һәм гамәлгә ашырырга, судта ышанычнамәсез чыгыш ясарга мөмкин.

2. Район Башлыгы мөлкәт һәм башка хокук һәм вазыйфалар булдыра һәм тормышка ашыра, район Советы, район Башлыгы, депутатлар эшчәнлеген тәэмин итүгә юнәлдерелә торган район бюджеты чаралары, шулай ук район Советына беркетелгән муниципаль милек белән эш итүгә бәйле рәвештә судта ышанычнамәсез чыгыш ясый.

3. Районның юридик зат хокукы бирелгән җирле үзидарә органнары идарә итү функцияләрен гамәлгә ашыручы муниципаль казна учреждениесе булып тора һәм федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә юридик зат буларак дәүләт теркәве узарга тиеш.

62 статья. Район җирле үзидарә органнарын финанслау

1. Район җирле үзидарә органнары эшчәнлеген финанс ягыннан тәэмин итү район бюджетының үз керемнәре хисабына башкарыла.

2. Законда, әлеге Уставта, район Советы карарлары белән каралган очракларда район җирле үзидарә органнары эшчәнлеген тәэмин итү чыгымнары район бюджетында Россия Федерациясе бюджетларының чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

X. Бүлек РАЙОН БАШЛЫГЫНЫҢ ҺӘМ МУНИЦИПАЛЬ ВАЗЫЙФАЛАРНЫ БИЛӘҮЧЕ БАШКА ЗАТЛАРНЫҢ СОЦИАЛЬ ҺӘМ БАШКА ГАРАНТИЯЛӘРЕ

63 статья. Район Башлыгы һәм аның урынбасарлары, даими нигездә эшләүче район Советы депутатлары, башка вазыйфаи затлар эшчәнлегенең социаль һәм башка гарантияләре

Район Башлыгы һәм аның урынбасарлары, даими нигездә эшләүче район Советы депутатлары, башка вазыйфаи затларга бирелә торган социаль һәм башка гарантияләр 2009 елның 12 февралендәге «Муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы депутаты, җирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы, Татарстан Республикасында җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты вәкаләтләрен гамәлгә ашыру гарантияләре турында» 15-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы һәм район Советы карарлары белән билгеләнә.

64 статья. Район Башлыгы, район Советы депутатларының кагылгысызлык гарантияләре

1. Район Советы депутатлары, шул исәптән район Башлыгының хокук гарантияләре, аларны җинаять яки административ җаваплылыкка тарту, тоткарлау, арест, тентү, сорау алу, аларга карата башка җинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләр кылганда, шулай ук депутатлар биләгән торак һәм (яки) хезмәт урыны, багажы, шәхси һәм хезмәт транспорт чаралары, язышулары, алар тарафыннан кулланыла торган элемтә чараларына карата оператив-эзләү чаралары уздыру федераль законнар белән билгеләнә.

2. Федераль закон нигезендә район Советы депутаты әйтелгән фикер, тавыш биргәндә белдерелгән позиция һәм аның район Башлыгы статусына туры килгән башка гамәлләр өчен, шул исәптән аның вәкаләтләре тәмамланганнан соң да җинаять яки административ җаваплылыкка тартыла алмый. Әлеге нигезләмә район Советы депутаты тарафыннан җаваплылыгы Федераль закон белән каралган ачыктан-ачык кимсетүләр, яла ягу яки башка хокук бозулар булган очракларга кагылмый.

XI Бүлек. ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ ҺӘМ ВАЗЫЙФАИ ЗАТЛАРЫНЫҢ ҖАВАПЛЫЛЫГЫ

65 статья. Җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затларының җаваплылыгы

Районның җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары федераль законнар нигезендә район халкы, дәүләт, физик һәм юридик затлар алдында җаваплы.

66 статья. Район Советы депутатларының район халкы алдында җаваплылыгы

1. Район Советы депутатларының, шул исәптән район Башлыгының, район халкы алдында җаваплылыгы аны сайлаган район халкы ышанычын югалту нәтиҗәсендә барлыкка килә.

2. Ышанычын югалткан район Советы депутаты, шул исәптән район Башлыгы, федераль законнарда билгеләнгән очракларда һәм тәртиптә чакыртып алынырга мөмкин.

67 статья. Район җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затларының дәүләт алдында җаваплылыгы

Федераль закон нигезендә район Советы, район Башлыгы, район Башкарма комитеты Җитәкчесенең дәүләт алдында җаваплылыгы алар тарафыннан Россия Федерациясе Конституциясе, федераль конституциячел законнар, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасы законнары һәм әлеге Устав, шулай ук район җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен тиешенчә башкармаган очракта тиешле суд карары нигезендә башкарыла.

68 Статья. Район җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затларының физик һәм юридик затлар алдында җаваплылыгы

Район җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затларының физик һәм юридик затлар алдында җаваплылыгы федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә башкарыла.

69 статья. Ышанычны югалту сәбәпле, муниципаль вазыйфадагыларны эштән азат итү (вазыйфадан азат итү)

1. Федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, муниципаль норматив хокукый актларда каралган тәртиптә муниципаль вазыйфа биләүче зат, ышаныч югалуга бәйле рәвештә, эштән азат ителә (вазыйфадан азат ителә):

1) сәбәпчесе булган затның мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау һәм (яисә) җайга салу чараларын күрмәве;

2) зат тарафыннан үз керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында мәгълүмат бирмәве яисә белә торып дөрес булмаган яки тулы булмаган мәгълүмат бирүе;

3) затның, Федераль законда билгеләнгән очраклардан тыш, коммерция оешмасы белән идарә итү органы эшчәнлегендә түләүле нигездә катнашуы;

4) зат тарафыннан эшмәкәрлек эшчәнлеген гамәлгә ашыру;

5) затның, әгәр Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительлек яки күзәтчелек советлары, чит ил коммерциясез хөкүмәтнеке булмаган оешмаларының һәм Россия Федерациясе территориясендә гамәлдә булган аларның структур бүлекчәләренең башка органнары составына керүе.

2. Аңа буйсынган затның шәхси кызыксынуы мәнфәгатьләр конфликтына китерә яки китерергә мөмкинлеге турында мәгълүматлы сәбәпчесе булган затның, шулай ук муниципаль вазыйфаны биләүче зат тарафыннан аңа буйсынган зат сәбәпчесе булган мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау һәм

(яисә) җайга салу чараларын күрмәгән муниципаль вазыйфаны биләүче зат ышанычны югалтуга бәйле рәвештә эштән азат ителергә (вазыйфасыннан азат ителергә) тиеш.

XII Бүлек. РАЙОННЫҢ МУНИЦИПАЛЬ ХОКУКЫЙ АКТЛАРЫ

70 статья. Районның муниципаль хокукый актлары системасы

1. Районның муниципаль хокукый актлары системасына керә:

1) район Уставы;

2) җирле референдумда кабул ителгән хокукый актлар;

3) район Советының норматив һәм башка хокукый актлары;

4) әлеге Уставта каралган район Башлыгы, район Башкарма комитеты, башка орган һәм җирле үзидарә вазыйфаи затларының хокукый актлары.

2. Район Уставы һәм җирле референдумда кабул ителгән хокукый акт рәвешендә рәсмиләштерелгән карар муниципаль хокукый акт системасында югары юридик көч акты булып, турыдан-туры гамәлдә була һәм районның бөтен территориясендә кулланыла.

Башка муниципаль хокукый акт әлеге Уставка һәм җирле референдумда кабул ителгән хокукый актка каршы килмәскә тиеш.

3. Җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары тарафыннан кабул ителгән муниципаль хокукый акт районның бөтен территориясендә мәҗбүри үтәлергә тиеш.

71 статья. Гражданнар турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарлар

1. Җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне район гражданнары тарафыннан турыдан-туры хәл итү җирле референдумда халыкның турыдан-туры ихтыяр белдерүе юлы белән гамәлгә ашырыла.

2. Әгәр район халкы турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул иткән карарны гамәлгә ашыру өчен өстәмә рәвештә муниципаль норматив хокукый акт кабул итү таләп ителсә, компетенциясенә күрсәтелгән актны кабул итү кергән җирле үзидарә органы яисә район җирле үзидарәсенең вазыйфаи заты референдумда кабул ителгән карар үз көченә кергән көннән 15 көн эчендә тиешле муниципаль норматив хокукый актны әзерләү һәм кабул итү вакытын билгеләргә тиеш. Күрсәтелгән срок өч айдан да артмаска тиеш.

3. Гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен кирәкле муниципаль норматив хокукый актны бастырып чыгару вакытын бозу район Башлыгын чакыртып алу, район Башкарма комитеты җитәкчесе вәкаләтләрен яки район Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату өчен нигез булып тора.

72 статья. Район җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары тарафыннан кабул ителә торган муниципаль хокукый акт төрләре

1. Районның җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары үзләренә йөкләнгән вәкаләтләрне үтәү йөзеннән түбәндәге муниципаль хокукый актлар кабул итә:

1) Район Советы-район Советы карарлары;

2) район Башлыгы-район Башлыгы карар һәм боерыклары;

3) район Башкарма комитеты җитәкчесе - район Башкарма комитеты җитәкчесе карар һәм боерыклары.

2. Район җирле үзидарәсенең башка вазыйфаи затлары үз вәкаләтләре чикләрендә әлеге Уставта, башка муниципаль хокукый актларда билгеләнгән статусы чикләрендә күрсәтмә һәм боерыклар чыгара.

73 статья. Муниципаль хокукый актларны әзерләү

1. Муниципаль хокукый акт проектлары район Башлыгы, район Советы депутатлары, район Башкарма комитеты җитәкчесе, Әлки районы прокуроры,

территориаль иҗтимагый үзидарә органнары, гражданнарның инициатив төркемнәре, шулай ук районның Контроль-хисап палатасы, районның Финанс-бюджет палатасы, районның Милек һәм җир мөнәсәбәтләре палатасы тарафыннан аларны алып бару мәсьәләләре буенча кертелә ала.

Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы прокуроры, үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру барышында гамәлдәге муниципаль норматив хокукый актларны камилләштерү кирәклеген билгеләгәндә, муниципаль норматив хокукый актларны үзгәртү, юкка чыгару яки кабул итү турында проект һәм тәкъдимнәр кертергә хокуклы.

2. Муниципаль хокукый акт проектларын кертү тәртибе, аларга кушып бирелә торган документларның исемлеге һәм формасы район Советы регламенты, район Башлыгы, район Башкарма комитеты җитәкчесе тарафыннан билгеләнә.

3. Районны Татарстан Республикасы законы белән тиешле исемлеккә керткәндә, районның эшмәкәрлек һәм инвестиция эшчәнлеге субъектлары өчен яңа бурычлар билгели яисә муниципаль норматив хокукый актларда элек каралган бурычларны үзгәртүче муниципаль норматив хокукый акт проектлары Татарстан Республикасы законы нигезендә муниципаль норматив хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә, районның җирле үзидарә органнары тарафыннан үткәрелә торган җайга салу йогынтысында, түбәндәгеләрдән тыш, бәяләнергә тиеш:

1) район Советының җирле салымнар һәм җыемнар билгели, үзгәртә, туктатып тора, юкка чыгара торган норматив хокукый акт проектлары;

2) район Советының бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга салучы норматив хокукый акт проектлары.

4. Районны Татарстан Республикасы законы белән тиешле исемлеккә кертмәгәндә, районның эшмәкәрлек һәм инвестиция эшчәнлеге субъектлары өчен яңа бурычлар билгели яисә муниципаль норматив хокукый актларда элек каралган бурычларны үзгәртүче муниципаль норматив хокукый акт проектлары Татарстан Республикасы законы нигезендә муниципаль норматив хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә, районның җирле үзидарә органнары тарафыннан үткәрелә торган җайга салу йогынтысында, түбәндәгеләрдән тыш, бәяләнергә тиеш:

1) район Советының җирле салымнар һәм җыемнар билгели, үзгәртә, туктатып тора, юкка чыгара торган норматив хокукый акт проектлары;

2) район Советының бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга салучы норматив хокукый акт проектлары.

Муниципаль норматив хокукый актлар проектларының җайга салу йогынтысын бәяләү эшмәкәрлек һәм инвестиция эшчәнлеге субъектлары өчен кирәгеннән артык бурычлар, тыюлар һәм чикләүләр кертә яисә аларны кертүгә этәрә торган нигезләмәләрне, шулай ук эшмәкәрлек һәм инвестиция эшчәнлеге субъектларының һәм җирле бюджетларның нигезләнмәгән чыгымнары барлыкка килүгә ярдәм итә торган нигезләмәләрне ачыклау максатларында уздырыла.

74 статья. Район Советының хокукый актлары

1.Район Советы үз компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр буенча район территориясендә үтәлүе мәҗбүри булган кагыйдәләрне, район Башлыгын отставкага чыгару турында карар, район Советы регламенты, район Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча башка карарларны, шулай ук федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, әлеге Устав тарафыннан үз компетенциясенә кертелгән башка мәсьәләләр буенча карарлар кабул итә.

2. Район Советы карарлары, законнарда, әлеге Уставта билгеләнгән очраклардан тыш, район Советы депутатларының билгеләнгән санынннан күпчелек тавышы белән кабул ителә.

3. Җирле салымнарны һәм җыемнарны билгеләүне, үзгәртүне һәм бетерүне, район бюджеты акчаларыннан чыгымнарны гамәлгә ашыруны күздә тотучы Совет карарлары , район Советы каравына бары тик район Башкарма комитеты җитәкчесе инициативасы яисә аның бәяләмәсе булганда гына кертелергә мөмкин. Күрсәтелгән бәяләмә район Советына район Башкарма комитетына карар проектын тәкъдим иткән көннән алып утыз көн эчендә тапшырыла.

4. Муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы тарафыннан кабул ителгән норматив хокукый акт, кул кую һәм халыкка җиткерү өчен, 10 көн дәвамында муниципаль берәмлек башлыгына җибәрелә. Җирле администрация башлыгы вәкаләтләрен башкаручы муниципаль берәмлек башлыгы муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы кабул иткән норматив хокукый актны кире кагарга хокуклы. Бу очракта күрсәтелгән норматив хокукый акт 10 көн эчендә муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органына, аны кире кагуны дәлилләп яки аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында тәкъдимнәр белән, кире кайтарыла. Әгәр муниципаль берәмлек башлыгы норматив хокукый актны кире какса, ул муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы тарафыннан яңадан карала. Әгәр кабат карау вакытында күрсәтелгән норматив хокукый акт элек кабул ителгән редакциядә муниципаль берәмлек вәкиллек органы депутатларының билгеләнгән санының өчтән икесе күпчелеге белән хупланса, ул муниципаль берәмлек башлыгы тарафыннан җиде көн эчендә имзаланырга һәм халыкка җиткерелергә тиеш.

75 статья. Район Башлыгының хокукый актлары

Район Башлыгы законнарда, әлеге Уставта, район Советы карарлары белән билгеләнгән үз вәкаләтләре чикләрендә, район Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча, шулай ук 2003 елның 6 октябрендәге «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 131-ФЗ номерлы Федераль закон, башка федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, әлеге Устав белән аның компетенциясенә кертелгән башка мәсьәләләр буенча хокукый актлар чыгара.

76 статья. Район Башкарма комитеты җитәкчесенең хокукый актлары

Район Башкарма комитеты җитәкчесе законнар, әлеге Устав һәм район Советы карарлары белән билгеләнгән вәкаләте чикләрендә җирле әһәмияттәге мәсьәләләр һәм районның җирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле рәвештә карарлар, шулай ук район Башкарма комитеты эшен оештыру мәсьәләләре буенча күрсәтмәләр кабул итә.

77 статья. Муниципаль хокукый актларны бастырып чыгару (халыкка җиткерү) һәм аларның үз көченә керү тәртибе

1. Район Советы карарлары район Башлыгы имза куйган көннән, әгәр дә башкасы карарда билгеләнмәгән булса, үз көченә керә.

Район Советының салым һәм җыемнар турындагы хокукый актлары Россия Федерациясе Салым кодексы нигезендә үз көченә керә.

Район Советының район Уставын кабул итү яки әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турындагы карары федераль закон, әлеге Уставта билгеләнгән тәртиптә үз көченә керә.

2. Район Башлыгының, район Башкарма комитеты җитәкчесенең, җирле үзидарәнең башка вазыйфаи затларының хокукый актлары, әгәр актларда башкасы билгеләнмәгән булса, аларга имза куелган көннән үз көченә керә.

3. Кеше һәм граждан хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына кагылышлы, гамәлгә куючы муниципаль берәмлек булган оешмаларның хокукый статусын билгели торган, шулай ук җирле үзидарә органнары арасында төзелә торган килешүләр рәсми басылып чыкканнан (халыкка җиткерелгәннән) соң үз көченә керә.

Муниципаль хокукый актны яисә җирле үзидарә органнары арасында төзелгән килешүне рәсми бастырып чыгару булып, аның тулы текстын тиешле муниципаль берәмлектә таратыла торган вакытлы матбугатта бастырып чыгару санала.

Муниципаль хокукый акт һәм килешүләрне рәсми бастырып чыгару (халыкка җиткерү) өчен җирле үзидарә органнары шулай ук челтәрле басмадан да файдаланырга хокуклы. Муниципаль хокукый актның рәсми челтәр басмасында тулы тексты басылып чыккан (урнаштырылган) очракта, күләмле график һәм таблица кушымталары басма матбугатта басылмаска мөмкин.

4. Һәр муниципаль хокукый актта түбәндәге реквизитлар булырга тиеш: исеме, имза кую датасы (район Советы кабул иткән хокукый актлар өчен, шулай ук район Советы кабул иткән дата), теркәү номеры, хокукый актка имза куйган вазыйфаи затның исеме.

5. Район Советының бюджет, аның үтәлеше, җирле салым һәм җыемнар билгеләү турында карарлары, район Советы, район Башлыгы, район Башкарма комитеты җитәкчесе тарафыннан кабул ителгән башка норматив-хокукый актлар, җирле үзидарә органнары арасында төзелә торган килешүләр, аларга имза куелганнан соң, белешмәләре федераль закон белән чикләнгән муниципаль хокукый актлардан яисә аларның аерым нигезләмәләреннән тыш, җиде көн эчендә рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

6. Җирле референдумны билгеләү турында, чикләрне үзгәртү, районны үзгәртеп кору, район Башлыгын һәм аның урынбасарларын сайлау, район Башкарма комитеты җитәкчесен һәм аның урынбасарларын билгеләү мәсьәләсе буенча норматив хокукый булмаган актлар, закон нигезендә башка актлар мәҗбүри рәвештә бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

7. Законнар яисә әлеге Устав нигезендә мәҗбүри бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиеш булмаган норматив булмаган муниципаль хокукый актлар аларны чыгарган органнар яисә җирле үзидарәнең вазыйфаи заты карары буенча бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) мөмкин.

8. Бастырып чыгарганда (халыкка җиткергәндә) муниципаль хокукый актның, җирле үзидарә органнары арасында төзелә торган килешүләрнең реквизитлары күрсәтелә.

9. Җирле үзидарә органнары арасында төзелә торган муниципаль хокукый актларны,килешүләрне рәсми бастырып чыгару (халыкка җиткерү)
гамәлгә ашырылырга мөмкин:

- хокукый акт текстын район җирле үзидарә органнары тарафыннан гамәлгә куелган массакүләм мәгълүмат чараларында яки район территориясендә таратыла торган башка басма массакүләм мәгълүмат чараларында бастырып чыгару;

- хокукый акт текстын яки хокукый акт проектын «Интернет» мәгълүмат - телекоммуникация челтәрендәге район рәсми сайтында, «Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталы»на урнаштыру.

Муниципаль хокукый актны бастырганда (халыкка җиткергәндә) массакүләм мәгълүмат чарасының чыгу датасы күрсәтелергә тиеш.

10. Муниципаль норматив хокукый актлар, шулай ук җирле референдумда (гражданнар җыенында) кабул ителгән хокукый актлар рәвешендә рәсмиләштерелгән карарлар район Башлыгы тарафыннан Татарстан Республикасы муниципаль норматив хокукый актлары регистрына кертү өчен Татарстан Республикасы Юстиция министрлыгына, законнар белән билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда Татарстан Республикасы норматив хокукый актларының бердәм банкына җибәрелә.

78 статья. Муниципаль хокукый актларны юкка чыгару һәм аларның гамәлдә булуын туктатып тору

1. Авыл җирлегенең җирле үзидарә органнары яисә җирле үзидарәнең муниципаль хокукый актның гамәлдә булуын юкка чыгару яисә туктатып тору вакытына аларның вәкаләтләренә тиешле муниципаль хокукый акт кабул итү (бастыру) кертелгән вазыйфаи затлары, шулай ук суд тарафыннан, мондый органнар яисә тиешле вазыйфалар бетерелгән яки күрсәтелгән органнарның яисә вазыйфаи затларның вәкаләтләре исемлеген үзгәртелгән очракта муниципаль хокукый актлар гамәлдән чыгарылырга яисә аларның гамәлдә булуы тиешле муниципаль хокукый актны кабул иткән (чыгарган) җирле үзидарә органнары яисә җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары, ә җирле үзидарә органнарының федераль законнар һәм Россия Федерациясе субъектлары законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны җайга сала торган өлешендә, Россия Федерациясе дәүләт хакимиятенең вәкаләтле органы (Россия Федерациясе субъекты дәүләт хакимиятенең вәкаләтле органы) тарафыннан туктатылырга мөмкин.

Россия Федерациясе Президенты каршындагы Эшмәкәрләр хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкилнең эшмәкәрләр хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкил тарафыннан бирелгән тиешле күрсәтмә алынган очракта, норматив характерда булмаган муниципаль хокукый актның гамәлдә булуы аны кабул иткән (чыгарган) җирле үзидарә органы яисә җирле үзидарәнең вазыйфаи заты тарафыннан кичекмәстән туктатылып тора. Бирелгән күрсәтмәнең үтәлеше турында Россия Федерациясе Президенты каршындагы Эшмәкәрләр хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкилгә җирле үзидарәнең башкарма-боеру органнары яисә җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары - өч көн эчендә, ә җирле үзидарәнең вәкиллекле органнары карар кабул иткән көннән өч көннән дә соңга калмыйча хәбәр итәргә тиеш.

2. 2005 елның 31 гыйнварындагы «Әлки муниципаль районы» муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 10-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы суды карары буенча муниципаль берәмлек статусын билгеләү турында яңа закон үз көченә кергәнче гамәлдә түгел дип таныла алмый, суд карары закон үз көченә кергәнче кабул ителгән күрсәтелгән муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукый актларын суд тәртибендә гамәлгә яраксыз дип тану яисә әлеге муниципаль хокукый актларны юкка чыгару өчен нигез була алмый.

XIII Бүлек. РАЙОННЫҢ ИКЪТИСАДИ НИГЕЗЕ

79 статья. Районның икътисади нигезе

Районның икътисади нигезен муниципаль милектәге милек, район бюджеты акчалары, шулай ук районның милек хокуклары тәшкил итә.

80 статья. Районның муниципаль милке

1. Район милкендә булырга мөмкин:

1)әлеге Уставның 6 статьясында билгеләнгән районның җирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү өчен билгеләнгән милек;

2) федераль законнарда һәм Россия Федерациясе субъектлары законнарында билгеләнгән очракларда, җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән милек, шулай ук җирле үзидарә органнарына 2003 елның 6 октябрендәге «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 131-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясындагы 4 өлешендә каралган тәртиптә аларга тапшырылган аерым вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән милек;

3) район Советының норматив хокукый актлары нигезендә җирле үзидарә органнары һәм районның вазыйфаи затлары, муниципаль хезмәткәрләр, муниципаль предприятие һәм учреждение хезмәткәрләре эшчәнлеген тәэмин итү өчен билгеләнгән милек;

4) федераль законнар белән җирле үзидарә органнарына бирелгән һәм җирле әһәмияттәге мәсьәләләргә кертелмәгән мәсьәләләрне хәл итү өчен кирәкле милек (әлеге Уставның 7 статьясы);

5) әлеге Уставның 8 статьясы нигезендә җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү өчен билгеләнгән милек, шулай ук 2003 елның 6 октябрендәге «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 131-ФЗ номерлы Федераль законның 17 статьясы 1 һәм 1.1 кисәкләре нигезендә җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән милек.

2. Районда әлеге статьяның 1 кисәге таләпләренә туры килми торган милеккә милек хокукы барлыкка килгән очракта, күрсәтелгән милек яңадан профильләштерелергә (милекнең максатчан билгеләнеше үзгәртелә) яки читләштерелергә тиеш. Мондый милекне читләштерү тәртибе һәм сроклары федераль закон белән билгеләнә.

81 статья. Районның муниципаль милкенә ия булу, файдалану һәм эш итү

1. Районның җирле үзидарә органнары, әлеге Уставта билгеләнгән вәкаләтләрне чикләүне исәпкә алып, район исеменнән, Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар һәм алар нигезендә кабул ителә торган район җирле үзидарә органнарының норматив хокукый актлары нигезендә, муниципаль милеккә мөстәкыйль рәвештә ия, аннан файдалана һәм алар белән эш итә.

2. Районның җирле үзидарә органнары муниципаль милекне физик һәм юридик затларга, Россия Федерациясе дәүләт хакимияте органнарына (Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына) һәм башка муниципаль берәмлекләрнең җирле үзидарә органнарына вакытлыча яки даими файдалануга тапшырырга, тартып алырга, федераль законнар нигезендә башка алыш-бирешләр кылырга хокуклы.

3. Муниципаль милекне хосусыйлаштыру тәртибе һәм шартлары федераль законнар нигезендә җирле үзидарә органнарының норматив хокукый актлары белән билгеләнә.

Муниципаль милекне кулланудан һәм хосусыйлаштырудан алынган керемнәр җирле бюджетка керә.

82 статья. Муниципаль предприятие, учреждение һәм хуҗалык җәмгыятьләре

1. Район әлеге Уставта билгеләнгән үз вәкаләтләре чикләрендә муниципаль предприятие һәм учреждениеләрне төзергә, үзгәртеп корырга һәм юкка чыгарырга, хуҗалык җәмгыятьләрен, шул исәптән җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча вәкаләтләрне гамәлгә ашыру өчен кирәкле муниципальара җәмгыятьләрне оештыруда катнашырга хокуклы. Муниципаль предприятие һәм учреждениеләргә карата гамәлгә куючы функция һәм вәкаләтләрен вәкаләтле җирле үзидарә органнары гамәлгә ашыра.

2. Җирле үзидарә органнары муниципаль предприятие һәм учреждениеләр эшчәнлегенең максат, шарт һәм тәртибен билгели, уставын раслый, әлеге предприятие һәм учреждение җитәкчеләрен вазыйфага билгели һәм вазыйфадан азат итә, эшчәнлекләре турында хисапны тыңлый.

3. Районның җирле үзидарә органнары район исеменнән муниципаль казна учреждениеләре йөкләмәләре буенча субсидия рәвешендә (субсидиарно) җавап бирә һәм аларның федераль законда билгеләнгән тәртиптә үтәлешен тәэмин итә.

83 статья. Район җирле үзидарә органнарының муниципаль милектә булмаган предприятие, учреждение һәм оешмалар белән мөнәсәбәте

Район җирле үзидарә органнарының муниципаль милектә булмаган предприятие, учреждение, оешмалар, шулай ук физик затлар белән мөнәсәбәте, законнарда башкача билгеләнмәгән булса, шартнамә нигезендә төзелә.

XIV Бүлек. РАЙОННЫҢ ФИНАНС НИГЕЗЕ

84 статья. Район бюджеты

1. Районның үз бюджеты бар (җирле бюджет).

2. Район бюджеты район Советының норматив хокукый акты рәвешендә эшләнә һәм раслана.

3. Район бюджетында җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча җирле үзидарә органнары вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга юнәлтелә торган керемнәр һәм федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тәэмин итү өчен район җирле үзидарә органнарына бирелгән субвенцияләр, шулай ук күрсәтелгән керемнәр һәм субвенцияләр исәбеннән гамәлгә ашырыла торган район бюджетының тиешле чыгымнары аерым карала.

4. Районның җирле үзидарә органнары федераль законнарда һәм алар нигезендә кабул ителә торган Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актларында билгеләнгән тәртиптә федераль дәүләт хакимияте органнарына һәм (яки) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына район бюджеты үтәлеше турында хисап тапшыра.

85 статья. Районда бюджет процессы

1. Район бюджетын формалаштыру, раслау, үтәү һәм аның үтәлешен контрольдә тоту районның җирле үзидарә органнары тарафыннан мөстәкыйль гамәлгә ашырыла. Район бюджетын формалаштыру, раслау һәм үтәү тәртибе Россия Федерациясе Бюджет кодексы, федераль законнар һәм алар нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнә.

2. Район бюджеты проекты, район Советының район бюджетын раслау турындагы карары, аның үтәлеше турында еллык хисап, район бюджетын үтәүнең барышы һәм җирле үзидарә органнарының муниципаль хезмәткәрләре, муниципаль учреждение хезмәткәрләре саны турында, аларның хезмәте өчен түләүгә фактагы чыгымнар күрсәтеп, квартал саен рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

Район бюджеты проектын төзү «ТР Әлки муниципаль районының Финанс-бюджет палатасы» МКУ тарафыннан Россия Федерациясе Бюджет кодексы, федераль законнар, алар нигезендә кабул ителә торган Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башкарыла.

3. Район Советының җирле салымнар турында хокукый актларга үзгәрешләр кертү хакында хокукый актлары, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары керемнәрен үзгәртүгә китерә торган, чираттагы финанс елына һәм план чорына үз көченә керә торган бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга сала торган хокукый актлары чираттагы финанс елына һәм план чорына җирле бюджет турында карар проекты район Советына кертелгән көнгә кадәр 10 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш.

4. Район Советының салымнар һәм җыемнар турындагы норматив хокукый актларына үзгәрешләр кертүне күздә тоткан норматив хокукый актлары, район Советына чираттагы финанс елына һәм план чорына җирле бюджет турында карар кертелгән көннән соң кабул ителгән үзгәрешләр кертү, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары керемнәрен (чыгымнарын) үзгәртүгә китерә торган норматив хокукый актларында район

Советының күрсәтелгән норматив хокукый актларының үз көченә керүе турында чираттагы финанс елына һәм план чорына карар кертелү турында чираттагы финанс елыннан соң килүче елның 1 гыйнварыннан да иртәрәк булмаган ваытта нигезләмәләр булырга тиеш.(өстәмә рәвештә)

5. Район бюджеты проекты Әлки муниципаль районы Советының муниципаль хокукый акты нигезендә өч елга (чираттагы финанс елына һәм план чорына) төзелә һәм раслана.

6. Район бюджеты проекты район Башкарма комитеты тарафыннан билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда, Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм аның таләпләрен үтәп, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм әлеге Устав нигезендә кабул ителә.

7. Чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты проектын төзү нигезләнә:

Россия Федерациясендә бюджет сәясәтен (бюджет сәясәтенә таләпләр) билгели торган Россия Федерациясе Федераль Собраниесенә Россия Федерациясе Президенты юлламасы нигезләмәләренә;

бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләренә;

Россия Федерациясе таможня-тариф сәясәтенең төп юнәлешләренә;

социаль-икътисадый үсеш фаразына;

озак вакытлы чорга бюджет фаразына (бюджет фаразы проекты, бюджет фаразына үзгәрешләр кертү проекты);

муниципаль программаларга (муниципаль программа проектлары, күрсәтелгән программаларга үзгәреш проектлары).

8. Бюджет турындагы карарда бюджет керемнәренең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет дефицитын (профициты) күрсәтүче бюджетның төп характеристикалары, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексында, Россия Федерациясе субъектлары законнарында, муниципаль берәмлекләрнең вәкиллекле органнарының муниципаль хокукый актларында (бюджет турындагы законнардан (карарлардан) тыш) билгеләнгән башка күрсәткечләр булырга тиеш.

Район Советының, Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы бюджеты турында Татарстан Республикасы законы, Татарстан Республикасы законнары һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезләмәләре нигезендә кабул ителгән муниципаль хокукый актлар белән билгеләнмәгән очракта, район бюджеты турындагы карарында авыл җирлекләре бюджетлары арасында керемнәрне бүлү нормативлары булырга тиеш.

9. Район бюджеты турындагы карарда составы Россия Федерациясе Бюджет кодексы, аның нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары, район Советының муниципаль хокукый актлары нигезендә билгеләнә торган күрсәткечләр раслана.

10. Район бюджеты турындагы карарда билгеләнә

Район бюджеты керемнәренең баш администраторлары исемлеге;

район бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторлары исемлеге;

чираттагы финанс елына һәм план чорына бүлек, бүлекчә, максатчан статья, төркем (төркем һәм төркемчәләре) буенча яки чыгым төрләренең бүлек, бүлекчә, максатчан статья (муниципаль программалар һәм эшчәнлекнең программага карамаган юнәлешләре), төркемнәре (төркем һәм төркемчәләре) һәм (яисә) бюджеты чыгымнары классификациясенең эшчәнлеге максатчан статьялары (муниципаль программалары һәм программага карамаган юнәлешләре),төркемнәре (төркем һәм төркемчәләре), шулай ук әлеге Кодекста, Татарстан Республикасы законында, Әлки муниципаль районы Советының муниципаль хокукый актында билгеләнгән очракларда бюджетлар чыгымнары классификациясенең бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләре бүленеше;

чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет чыгымнарының ведомство структурасы;

җәмәгать норматив йөкләмәләрен үтәүгә җибәрелә торган бюджет ассигнованиеләренең гомуми күләме;

чираттагы финанс елына һәм план чорына башка бюджетлардан алына торган һәм (яисә) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына тапшырыла торган бюджетара трансфертлар күләме;

район бюджеты чыгымнарының гомуми күләменнән план чорының беренче елында шартлы расланучы (расланган) чыгымнарының күләме район бюджеты чыгымнарының гомуми күләменең кимендә 2,5 проценты күләмендә (максатчан билгеләнешкә ия Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар исәбеннән каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча), план чорының икенче елында район бюджеты чыгымнарының гомуми күләменнән кимендә 5 проценты күләмендә (максатчан билгеләнешкә ия Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар исәбеннән каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча);

чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары;

Чираттагы финанс елыннан һәм план чорының һәр елыннан соң килүче елның 1 гыйнварына, шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча бурычның югары чиге күрсәтеп, муниципаль эчке бурычның иң югары чиге;

район бюджетының Россия Федерациясе Бюджет кодексында һәм аның нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексында, Әлки муниципаль районы Советының муниципаль хокукый актларында билгеләнгән башка күрсәткечләре.

11. Район бюджеты турындагы карар проекты белән бер үк вакытта район Советына Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә документлар һәм материаллар тапшырыла.

12. Район бюджеты проектын төзү Россия Федерациясе Бюджет кодексы, федераль законнар, алар нигезендә кабул ителә торган Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә районның финанс-бюджет палатасы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

13. Район бюджеты проекты, аны район Советына тапшырганчы, финанс-икътисад экспертизасы узарга тиеш. Район бюджеты проектына экспертиза район Советының муниципаль хокукый актында билгеләнгән тәртиптә, Россия Федерациясе Бюджет кодексы таләпләрен үтәп һәм федераль законнарда билгеләнгән үзенчәлекләрне исәпкә алып, Контроль - хисап палатасы тарафыннан башкарыла. Экспертиза үткәрү нәтиҗәләре буенча Контроль-хисап палатасы тарафыннан бюджет турындагы карар проекты буенча әлеге проектның ачыклаган җитешсезлекләрен дә күрсәтеп (ачыкланган очракта), бәяләмә әзерләнә.

13. Район Башкарма комитеты район Советы каравына агымдагы елның 15 ноябреннән дә соңга калмыйча район бюджеты турында карар проектын кертә.

14. Район бюджеты турындагы карар проектын карау һәм аны район Советының муниципаль хокукый акты белән билгеләнгән раслау тәртибе чираттагы финанс елның 1 гыйнварыннан бюджет турындагы карар үз көченә керүне, шулай ук күрсәтелгән карар белән Россия Федерациясе Бюджет кодексының 184.1 статьясы нигезендә күрсәткечләрне һәм характеристикаларны раслауны күз алдында тотарга тиеш.

15. Район бюджеты турындагы карар 1 гыйнвардан үз көченә керә һәм, әгәр Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм (яки) район бюджеты турындагы карарда башкасы каралмаган булса, финанс елының 31 декабренә кадәр гамәлдә була.

Район бюджеты турындагы карар билгеләнгән тәртиптә имза куйганнан соң ун көннән дә соңга калмыйча рәсми рәвештә бастырып чыгарылырга тиеш.

17. Районның җирле үзидарә органнары район бюджетының баланслылыгын, бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга салу, бюджет процессын гамәлгә ашыру, дефицит күләме, муниципаль бурыч күләме һәм структурасы, районның бюджет йөкләмәләрен үтәү буенча Татарстан Республикасы законнарының һәм федераль законнарның үтәлешен тәэмин итә.

18. Район бюджеты керемнәре Россия Федерациясенең бюджет законнары, салымнар һәм җыемнар турындагы законнар һәм башка мәҗбүри түләүләр турындагы законнар нигезендә формалаша.

19. Район бюджеты чыгымнары Россия Федерациясе Бюджет кодексында каралган рәвешләрдә гамәлгә ашырыла.

20. Дәүләт хакимиятенең федераль органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары вәкаләтләрен финанслауга район бюджеты чыгымнарын гамәлгә ашыру, федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән очраклардан тыш, рөхсәт ителми.

21. Муниципаль милек объектларына бюджет инвестицияләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә гамәлгә ашырыла.

86 статья. Муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен сатып алулар

1.Муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен товар, эш, хезмәт сатып алулар дәүләт һәм муниципаль ихтыяҗларын тәэмин итү өчен товар, эш, хезмәт сатып алулар өлкәсендә контракт системасы турындагы Россия Федерациясе законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен товар, эш, хезмәт күрсәтүләр сатып алу җирле бюджет акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла.

87 статья. Район гражданнарының үзара салым акчасы

1. Гражданнарның үзара салым акчалары дигәндә гражданнарның җирле әһәмияттәге конкрет мәсьәләләрне хәл итү өчен бер тапкыр башкара торган түләүләре аңлашыла. Гражданнарның үзара салымы тәртибендә түләү күләме муниципаль берәмлек халкы өчен (җирлек, шәһәр округы составына керә торган торак пункт), саны муниципаль берәмлек халкының (җирлек, шәһәр округы составына керә торган торак пунктның) гомуми санының 30 процентыннан артыграк булмаган һәм алар өчен түләү күләме киметелергә мөмкин булган аерым категориядәге гражданнардан тыш, бертигез дәрәҗәдә билгеләнә.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән бер тапкыр түләнүче түләүләрне кертү һәм куллану мәсьәләләре җирле референдумда хәл ителә, ә "Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" Федераль законның 25.1 статьясындагы 1 өлешенең 4 һәм 4.1 пунктларында каралган очракларда гражданнар җыенында хәл ителә.

88 статья. Районның муниципаль бурыч алулары (муниципаль бурыч)

1. Район бюджеты кытлыгын финанслау һәм бурыч йөкләмәләрен каплау максатларында муниципаль берәмлек исеменнән эчке базарда Россия Федерациясе валютасында кыйммәтле кәгазьләр чыгару юлы белән муниципаль эчке бурыч һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезләмәләре нигезендә Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан җирле бюджетка җәлеп ителә торган һәм муниципаль бурыч йөкләмәләре барлыкка килгән кредит оешмаларыннан Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм әлеге Устав нигезендә кредитлар алуны гамәлгә ашырырга хокуклы.

2. Район исеменнән муниципаль бурыч алуларны гамәлгә ашыру хокукы Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм әлеге Устав нигезендә район Башкарма комитетына бирелә.

89 статья. Районның җирле бюджетын үтәү

1. Районның җирле бюджетын үтәү Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә башкарыла.

2. Район бюджеты касса бердәмлеге һәм чыгымнарның ведомство буйсынуы нигезендә башкарыла.

3. Район бюджеты үтәлешенә касса хезмәте күрсәтү, район бюджеты акчаларын алучыларның шәхси счетларын ачу һәм алып бару Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

4. Район бюджетын үтәү районның җыелма бюджет язмасы һәм касса планы нигезендә оештырыла.

90 статья. Бюджет хисабы. Район бюджеты үтәлеше турында еллык хисап

1. Районның бюджет хисабы еллык.

2. Районның бюджет хисаплылыгы район Финанс-бюджет палатасы тарафыннан бюджет акчаларының тиешле баш администраторларының җыелма бюджет хисаплылыгы нигезендә төзелә һәм район Башкарма комитетына тапшырыла.

3. Район бюджетының үтәлеше турында еллык хисап район Советы карары белән расланырга тиеш.

4. Район бюджетының үтәлеше турында еллык хисапны район Советына тәкъдим иткәнче, бюджет акчаларын баш бүлүчеләрнең (бүлүчеләрнең) бюджет хисаплылыгын һәм район бюджеты үтәлеше турында еллык хисап буенча бәяләмә әзерләүне үз эченә алган тышкы тикшерү узарга тиеш.

Район бюджетының үтәлеше турында еллык хисапны тышкы тикшерү, Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексы таләпләрен үтәп, әлеге Устав һәм муниципаль норматив хокукый акт белән билгеләнгән тәртиптә районның Контроль-хисап палатасы тарафыннан гамәлгә ашырыла. Район составына керүче җирлекнең вәкиллекле органы мөрәҗәгате буенча, җирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапны тышкы тикшерү районның Контроль-хисап палатасы тарафыннан башкарылырга мөмкин.

5. Районның Башкарма комитеты район бюджетының үтәлеше турында бәяләмә әзерләү өчен агымдагы финанс елның 1 апреленнән дә соңга калмыйча аның турында хисап тапшыра. Район бюджеты үтәлеше турында еллык хисап буенча бәяләмә әзерләү 1 айдан да артмаган вакытта, бюджет акчаларын баш бүлүчеләрнең еллык бюджет хисаплылыгын тышкы тикшерү күрсәткечләре нигезендә башкарыла.

6. Ел саен, агымдагы финанс елының 1 маеннан да соңга калмыйча, районның Башкарма комитеты Советка хисап финанс елында район бюджетының үтәлеше турында район Советы карары проекты кушымтасы белән хисап финанс елында район бюджеты үтәлеше турында еллык хисап, район бюджеты үтәлеше, районның берләштерелгән бюджеты үтәлеше турында башка бюджет хисаплылыгы һәм Россия Федерациясе бюджет законнарында каралган башка документлар тәкъдим итә.

7. Район бюджеты үтәлеше турында еллык хисапны карау нәтиҗәләре буенча район Советы район бюджетының үтәлеше турында еллык хисапны раслау яки кире кагу турында карар кабул итә.

8. Район Советы тарафыннан район бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисап кире кагылган очракта, дөрес булмаган күрсәткечләрне яки тулы булмаган чагылдыру фактларын бетерү һәм бер айдан да артмаган срокта кабат тапшыру өчен кире кайтарыла.

9. Район бюджеты үтәлеше турындагы карар белән хисап финанс елы өчен район бюджеты үтәлеше турында район бюджеты керемнәренең, чыгымнарының һәм дефицитының (профицит) гомуми суммасы күрсәтелгән хисап раслана.

Район Советының хисап финанс елында район бюджеты үтәлеше турындагы карарына аерым кушымталар белән күрсәткечләр раслана:

бюджет керемнәре классификациясе кодлары буенча район бюджеты керемнәре;

район бюджеты чыгымнарының ведомство структурасы буенча район бюджеты чыгымнары;

бюджет чыгымнары классификациясенең бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча район бюджеты чыгымнары;

бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары классификациясе кодлары буенча район бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары.

Район бюджетын үтәү турындагы карар белән шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексында һәм аның нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексында, Татарстан Республикасы законында, район Советының район бюджеты үтәлеше турында карар кабул итү өчен муниципаль хокукый актында билгеләнгән башка күрсәткечләр раслана.

91 статья. Муниципаль финанс контроле

1. Муниципаль финанс контроле Россия Федерациясенең бюджет законнарын һәм бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга салучы башка норматив хокукый актларны үтәүне тәэмин итү максатларында гамәлгә ашырыла.

Муниципаль финанс контроле тышкы һәм эчке, башлангыч һәм булачак финанс контроленә бүленә.

2. Бюджет хокук мөнәсәбәтләре өлкәсендә тышкы муниципаль финанс контроле районның Контроль-хисап палатасының контроль эшчәнлеге булып тора.

3. Бюджет хокук мөнәсәбәтләре өлкәсендә эчке муниципаль финанс контроле район Башкарма комитеты органнары (вазыйфаи затлары) булып торучы муниципаль финанс контроле органнарының контроль эшчәнлеге булып тора.

4. Башлангыч контроль район бюджетын үтәү барышында бюджетта бозуларны кисәтү һәм булдырмау максатларында башкарыла.

5. Булачак контроль район бюджеты үтәлеше нәтиҗәләре буенча аларның үтәлешенең законлылыгын, исәп-хисапның дөреслеген билгеләү максатыннан башкарыла.

XV Бүлек. РАЙОН УСТАВЫН КАБУЛ ИТҮ. ӘЛЕГЕ УСТАВКА ҮЗГӘРЕШЛӘР КЕРТҮ

92 статья. Район Уставы проектын әзерләү, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү тәртибе

1. Район Уставы проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында район Советы карары проектына үзгәрешләр кертү район Советына район Башлыгы, район Советы депутатлары, район Башкарма комитеты җитәкчесе, Әлки районы прокуроры, территориаль иҗтимагый үзидарә органнары, гражданнарның инициатив төркемнәре тарафыннан кертелә ала.

2. Район Уставы проектын, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында карар проектын әзерләү өчен район Советы карары белән махсус комиссия төзелергә мөмкин. Әлеге комиссия эшендә катнашу өчен Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белгечләре, экспертлар чакырылырга мөмкин.

3. Район Уставы проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында район Советы карары проекты район Советы тарафыннан район Уставын кабул итү, район Советының күрсәтелгән карары проекты буенча тәкъдимнәрне исәпкә алу тәртибе, шулай ук гражданнарның аны тикшерүдә катнашу тәртибенең бер үк вакытта басылып чыгуы (халыкка җиткерелүе) белән бергә, район Уставы проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында район Советы мәсьәләне караганчы 30 көннән дә соңга калмыйча, рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш. Муниципаль берәмлек уставына Россия

Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, конституция (устав) яисә Россия Федерациясе субъекты законнарының нигезләмәләрен әлеге уставны шушы норматив хокукый актларга туры китерү максатларында төгәл кабатлау рәвешендә үзгәрешләр кертелгәндә, муниципаль берәмлек уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт проекты буенча тәкъдимнәрне исәпкә алу тәртибен, шулай ук гражданнарның фикер алышуда катнашу тәртибен рәсми бастырып чыгару (халыкка җиткерү) таләп ителми.

4. Уставка үзгәрешләр бары тик Уставта беркетелә торган җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне һәм аларны хәл итү вәкаләтләрен Россия Федерациясе Конституциясенә һәм федераль законнарга туры китерү максатларында гына кертелә торган очраклардан тыш, район Уставы проектын, әлеге Уставка үзгәрешләр кертүне район Советы утырышында карау алдыннан җәмәгать тыңлаулары үткәрелә.

93 статья. Район Уставын кабул итү, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү тәртибе

1.Район Уставы проектын, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында карар проектын карау район Советы регламенты нигезендә кимендә ике укылышта район Советы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

2. Район Уставы проектын, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында карар проектын беренче укылышта кабул иткәннән соң әлеге проект төзәтмәләр кертү өчен район Башлыгы тарафыннан хокук чыгару инициативасы субъектларына җибәрелә.

3. Муниципаль берәмлек Уставы, муниципаль берәмлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы депутатларының билгеләнгән саныннан өчтән икесенең күпчелек тавышы белән кабул ителә. Муниципаль берәмлек Башлыгы муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы рәисе вәкаләтләрен башкарса, муниципаль берәмлек Башлыгы тавышы муниципаль берәмлекУставын, муниципаль берәмлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый актны кабул иткәндә муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы депутаты тавышы буларак исәпкә алына.

4. Муниципаль берәмлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр муниципаль хокукый акт белән кертелә, ул түбәндәге нигездә рәсмиләштерелергә мөмкин:

1) муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы (гражданнар җыены) рәисе һәм муниципаль берәмлек башлыгы тарафыннан имзаланган муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы (гражданнар җыены) яки муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы (гражданнар җыены) рәисе вәкаләтләрен башкаручы муниципаль берәмлек башлыгы карары;

2) вәкиллекле орган (гражданнар җыены) тарафыннан кабул ителгән һәм муниципаль берәмлек Башлыгы имзалаган аерым норматив хокукый акт. Бу очракта әлеге хокукый актта аны кабул итү турында вәкиллекле орган (гражданнар җыены) карарының реквизитлары бирелә. Мондый карарга вәкиллекле органны (гражданнар җыенын) күчеш нигезләмәләрен һәм (яисә) муниципаль берәмлек Уставына кертелә торган үзгәрешләрнең һәм өстәмәләрнең үз көченә керүе турындагы нормаларны кертү рөхсәт ителми.

5. Муниципаль берәмлек Уставын яңа редакциядә муниципаль берәмлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт белән бәян итү рөхсәт ителми. Бу очракта муниципаль берәмлекнең яңа Уставы кабул ителә, ә элек муниципаль берәмлекнең гамәлдәге Уставы һәм аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый актлар муниципаль берәмлекнең яңа Уставы үз көченә кергән көннән үз көчен югалткан дип танылды.

94 статья. Район Уставының үз көченә керү тәртибе, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында карар

1. Район уставы, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында район Советы карары законнарда билгеләнгән тәртиптә дәүләт теркәве узу өчен район Башлыгы тарафыннан муниципаль берәмлекләр уставларын теркәү өлкәсендә башкарма хакимияте вәкаләтле федераль органының территориаль органына җибәрелә.

2. Район Уставы, район Советының әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турындагы карары дәүләт теркәвенә алынганнан соң рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш һәм алар рәсми басылып чыкканнан (халыкка җиткерелгәннән) үз көченә керә.

Район Башлыгы муниципаль берәмлекләр Уставларын теркәү өлкәсендә башкарма хакимиятнең вәкаләтле федераль органының территориаль органыннан кергән көннән алып җиде көн эчендә район Уставын, район Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый актны бастырып чыгарырга (халыкка җиткерергә) тиеш.

3. Муниципаль берәмлек Уставына кертелгән һәм җирле үзидарә органнары структурасын, җирле үзидарә органнары арасында вәкаләтләр бүлешүне үзгәртә торган үзгәрешләр һәм өстәмәләр (муниципаль берәмлек уставын федераль законнарга туры китерү, шулай ук вәкаләтләрне, вәкаләтләр срогын, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затларын сайлау тәртибен үзгәртү очракларыннан тыш) муниципаль берәмлек Уставына күрсәтелгән үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый актны кабул иткән муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы вәкаләтләре срогы тәмамланганнан соң үз көченә керә, ә муниципаль районның вәкиллекле органы «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 35 статьясы 4 кисәгендәге 1 пункты һәм 5 кисәгенең 1 пункты нигезендә формалашкан очракта - күрсәтелгән үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый актка кул куйган муниципаль берәмлек башлыгының вәкаләтләре чоры тәмамланганнан соң.

4. Муниципаль берәмлек Уставын федераль закон, Татарстан Республикасы законы белән тәңгәлләштерү әлеге закон актларында билгеләнгән срокта гамәлгә ашырыла. Федераль законда, Татарстан Республикасы законында күрсәтелгән срок билгеләнмәгән очракта, тиешле федераль закон, Татарстан Республикасы законы үз көченә керү датасын, муниципаль берәмлек уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт проектын җәмәгать тыңлауларында рәсми бастырып чыгару (халыкка җиткерү) һәм фикер алышу кирәклеген, аның буенча гражданнар тәкъдимнәрен, муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы утырышларының чиратлылыгын, мондый муниципаль хокукый актны дәүләт теркәвенә алу һәм рәсми бастырып чыгару (халыкка җиткерү) срокларын исәпкә алып, муниципаль берәмлек уставын федераль законга, Татарстан Республикасы законына туры китерү срогы билгеләнә һәм, кагыйдә буларак, алты айдан артмаска тиеш.

Әлки муниципаль районы
Советының 2018 елның 27
июлендәге 168 номерлы
карарына 2 нче кушымта

«ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ӘЛКИ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ» МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕ УСТАВЫ ПРОЕКТЫ БУЕНЧА ГРАЖДАННАРНЫҢ ТӘКЪДИМНӘРЕН ИСӘПКӘ АЛУ ҺӘМ АНЫҢ ТУРЫНДА ФИКЕР АЛЫШУЛАРДА КАТНАШУ ТӘРТИБЕ

1. «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Уставы проекты буенча тәкъдимнәр Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы Советына язма рәвештә 422870, Татарстан Республикасы, Әлки муниципаль районы, Базарлы Матак авылы, Крайнов урамы 58 й. адресы буенча кертелә.

Тәкъдимнәр эш көннәрендә ТР Әлки муниципаль районының рәсми сайтында басылып чыккан көннән бер ай эчендә 8 сәгатьтән 16 сәгатькә кадәр кабул ителә.

Әлки муниципаль районы
Советының 2018 елның 27
июлендәге 168 номерлы
карарына 3 нче кушымта

Татарстан Республикасы «Әлки муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Уставы проекты буенча җәмәгать тыңлаулары уздыру тәртибе

1. «Әлки муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Уставы проекты буенча җәмәгать тыңлаулары (алга таба - җәмәгать тыңлаулары) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 28 статьясы нигезендә уздырыла.

2. Үз тәкъдимнәрен дәлилләү өчен чыгыш ясау хокукы белән җәмәгать тыңлауларында шулай ук Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы Советына язма гариза биргән район халкы да катнаша.

3. Җәмәгать тыңлауларында халык алдында чыгыш ясау хокукыннан районның барлык кызыксынган кешеләре катнаша ала.

4. Катнашучыларны теркәү җәмәгать тыңлаулары башланганчы 30 минут алдан башлана.

5. Җәмәгать тыңлауларында муниципаль район Башлыгы рәислек итә.

6. Җәмәгать тыңлаулары рәислек итүченең катнашучыларга фикер алышу мәсьәләсенең асылы, тыңлаулар уздыру тәртибе турында хәбәр иткән кереш сүзе белән ачыла.

7. Беркетмәне рәсмиләштерү, кергән тәкъдимнәрне, рекомендацияләрне исәпкә алу өчен, рәис тәкъдиме буенча, җитәкче һәм секретариатның ике әгъзасы составында җәмәгать тыңлаулары секретариаты сайлана.

8. Төп доклад белән Әлки муниципаль районы Советы депутаты чыгыш ясый.

9. Чыгыш хокукы белән җәмәгать тыңлауларында катнашучылар, гариза бирү вакытына карап, чират тәртибендә үз тәкъдимнәрен дәлилләү өчен чакырыла.

10. Җәмәгать тыңлауларында катнашучыларның чыгышлары 5 минуттан артык дәвам итәргә тиеш түгел.

11. Җәмәгать тыңлауларында катнашучылар рәислек итүче рөхсәте белән чыгыш ясаганнан соң чыгыш ясаучыларга сораулар бирергә хокуклы.

12. Җәмәгать тыңлауларында катнашучылар җәмәгать тыңлаулары барышына тыкшынырга, аларны туктатырга һәм аларны үткәрергә комачауларга хокуклы түгел.

13. Җәмәгать тыңлаулары уздырганда тәртип саклау җәмәгать тыңлауларында катнашу өчен мәҗбүри шарт булып тора.

14. Җәмәгать тыңлауларында тәртип бозган очракта, рәислек итүче аларны утырыш залыннан чыгып китүләрен таләп итәргә хокуклы.

15. Чыгышлар тәмамлангач, рәислек итүче җәмәгать тыңлаулары барышында әйтелгән тәкъдимнәрне, рекомендацияләрне төгәлләштерү өчен җәмәгать тыңлаулары секретариаты җитәкчесенә сүз бирергә мөмкин.

16.Җәмәгать тыңлауларында катнашучыларның барлык кисәтү һәм тәкъдимнәре секретариатка язма рәвештә тапшырыла һәм җәмәгать тыңлаулары беркетмәсенә беркетелә. Җәмәгать тыңлаулары беркетмәсенә рәислек итүче имза куя һәм билгеләнгән тәртиптә Әлки муниципаль районы Советы материалларында саклана.

17. Җәмәгать тыңлаулары нәтиҗәләре буенча бәяләмә эшче төркем тарафыннан әзерләнә.

18. Җәмәгать тыңлауларын уздыру, оештыру һәм матди-техник тәэмин итү Әлки муниципаль районы Советы тарафыннан гамәлгә ашырыла.